

Completed

64 ff.

Wm 63 cents

#145.⁰⁰

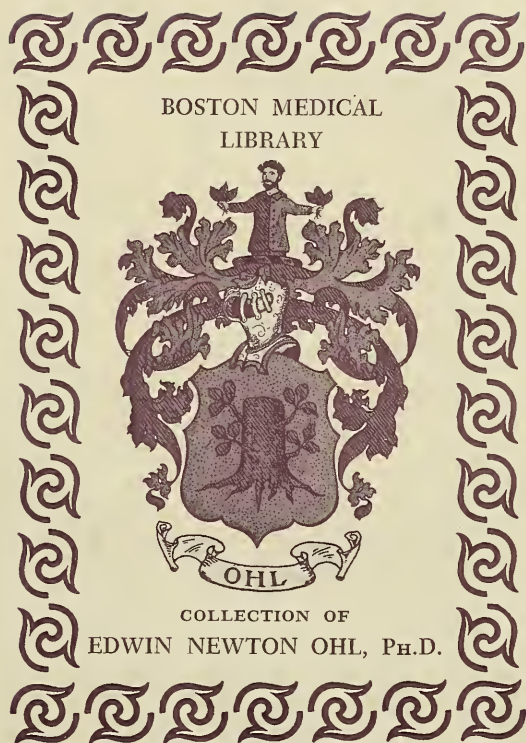
Ulostair

1528

Ferguson II, 482

Of greatest rarity!

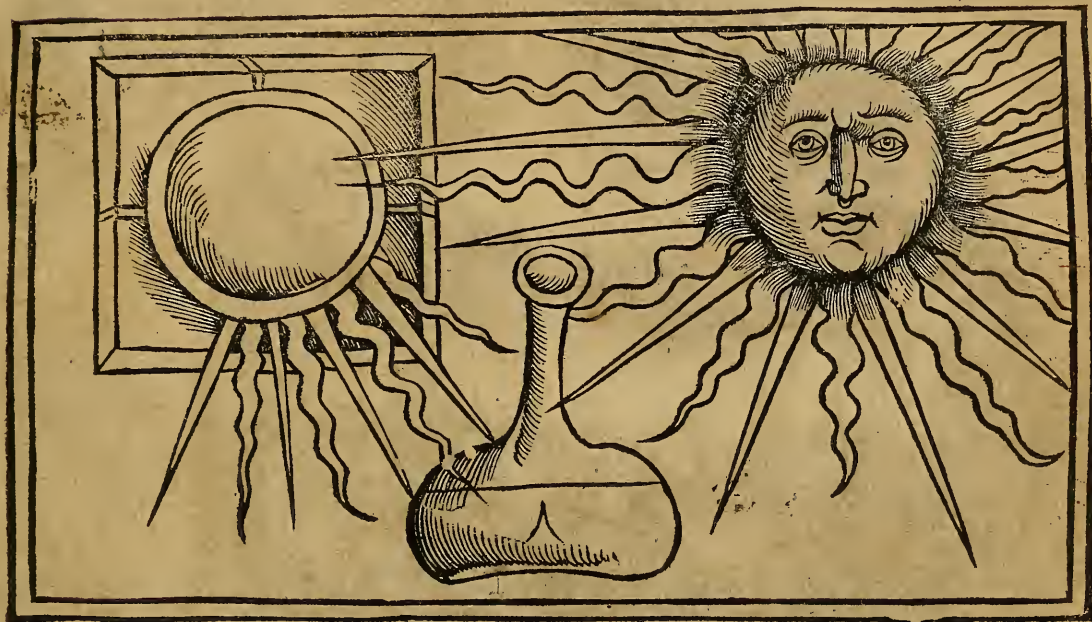
Same edition as Quince 591

COELVM PHILOSO
PHORVM SEV DE SECRETIS
naturæ. Liber.

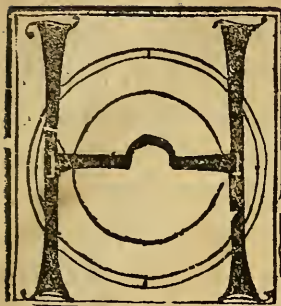
PHILIPPO VLSTADIO PATRICIO
Nierenbergensi. Authore.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1891

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

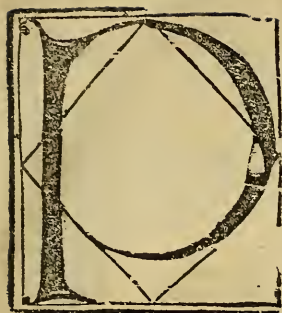
Abes amice lector eam medicinæ partem vel nobilissimam, qua nō succus aliquis amarus ægre impingitur, aut crassa rerū mixtura corpori humano in medicamentum cedit. Verum ut earūdem purior secretiorq; potestas, seu animula quæpiam rebus artificio subducta, sese spiritibus nostris insinuat, vitamq; vegetiorē reddit, rem sane quæ perinde nostri seculi vulgo mediculis incognita erat diu: sic popello huius ope egenti desiderata diutius, quæq; a clarissimis primum inuenta medicis, ac processu operoſius exculta principibus solum viris, cæsaribus: regibus, ac ducebus vel medicorum industria fuerat familiaris medicina nunc dei optimi benignitate plebi & salubris & communis ut fieret, ex opera hoc opere curauit Vlstadius. Laudent licet alij aduersum seuissimas ægitudines nobilem Theriaces opem, alij contra affectuum melleſem Mithridatis medicamentum miris præconijs exclament & λέξῃ τῆς αἰῶνις nimis rûm pro suis facultatibus nuncq; satis commēdata, sed ea, quod crassa vndiq; conflantur materia: haud alios quā corporeos pellunt morbos. Hoc autem quis non plane probabit, quod nō modo ut corporis pellat morbos, efficacissimum est, verum his pulsis, tā spiritum adauget, quam vitam mirifice prolongare potens est, quo vel maxime omnium fieri solet, ut quemadmodum elementis, humoribus: membris: reliquisque corporis particulis, spiritus præstat omnibus, sic quæ hunc seruant reſouentq; medicamenta, terrenis, crassis impurisque membrorum remedijs præſentia magis sunt. Quare optime lector hanc Vlstadij lucubratinunculam vel qualemcunq; boni consule, atq; misere ex spiritu laborantibus: hac rerum crassissimarum secretionē salubriter consultum esse, tibi persuadeas, qua morbum reſurgium, attonitionem, conuulsionem lætalem, lethargum delirium. Spiritum iam deficientem aut his similes animi percuntis ægitudines: non maiore fide ac dexteritate arcebis vnquam. Vale bene,

S

I vales beneest, ego quidē dei benignitate op-
time valeo, foelix omnium felicissime. Semper
animo volui, quid tibi pro innumeris ī me col-
latis beneficijs possem referre, qui sciam ingra-
titudinem omni vitio ab omnibus detestari ma-
gis. Quare venit in mentem, paruum hoc, quic-
quid est: litterarum manus, vel nostra diligen-
tia ex variorum authorum lectione congestū,
tibi dicare tuiq; nominis præsidio in lucem edere, quod & ego ani-
mo te suscepturum minime diffido. Tamen si breue admodum ac suc-
cinctum sit, id tamen te maxime oblectatū non dubito, tum quod
nouarum medicinarum & antiquarum sit velut repositorium, cū qđ
perobscure a Ioanne de rupescissa, Raimundo, Lullio, Arnolfo de vil-
la noua, Alberto magno, secretorum nature rerum summis indaga-
toribus scripta sint, tā philosophica; q̃ medica & Alchemica pleraq;
atq; adeo vt a paucis immo quasi nullis nostra gr̃ate intelligi possunt
Quod eo fieri augurādum est, quod veterum dogmatū, librorumq;
hactenus nihil, vel parum viderint. Ad paucorum enim manus per-
uenisse video Mercuriorum librum, aut testamētum, aut Codicillū
aut reliquos Raimūdi libros, quos si desideramus, haud facile ad op-
ratum finem pertingere licebit. Tamen si non ignorē, optimos libros
esse quibusdam, qui tamen ab ignaris rerum naturæ contemnuntur
atq; anicularum fabulis posthabentur, quo vel maxime fit, vt non im-
merito meæ huic foeturæ illudum iri metuam: cum id ipsum Lullio
huius disciplinæ expertissimo acciderit. Quare cum tanto viro Zoili
non defuerint, operi ego meo insidias poni ab inuidorum linguis fa-
cile coniicio. Quosdam enim vel doctiores ac philosophos nature se-
creta abdita inquirentes, male habebit, opus tam a multis celatū diu,
in lucem edi, omnibus commune fieri, indocti vero contra, non qđ
labori inuideant, sed quod minus intelligant, exhibere non desinēt.
Quare mi foelix suauissime hanc nostram lucubratiunculam tuo ob-
tutu editam, a huidorum defende linguis, atq; ideo magis, q̃ non ad
scientiæ ostentationem: neq; laudis nanciscendæ gratia, verum vt cō-
muni hominum generi prodesset: sit facta. Vale eximium Delphinas-
ium heroum decus, et me, vt soles, ama. Ex Friburgo Heluetico. viii.
Kalē. Maias, Anno a Christo nato. DDD. XXV.

Er multos veterum authorum scripsisse præda-
 ra volumina cum de quinta essentia, tum de au-
 ro potabili atq; aquis vitalibus composita, ne-
 mo est qui nescit, id ipsum vero a recentioribus
 factum esse itidem patet, cum autē omnes, qui
 de arte hac aliquid ediderint, adeo minutim, aut
 concisim, tamq; obscure scripserunt, vt vel dili-
 gentissimis rei rimatoribus in errorē labi, quā
 fructū consequi promptius fuerit, quos vt seduci misere cognoui-
 mus non potuimus non aliquam certiozem dare institutionem: quæ
 artis theoremata & operationem contineret, qua seruata ad destinatū
 effectum ire facile possemus. Edidimus autem hunc librum, fatemur
 sermone incompósito ac præmature nimis, quod eo factum esse pu-
 tato, primum ne miserelaborantibus id temporis quo elandus erat,
 deesset huius medicina, tū vt Tirunculis rudis sermo esset apertior.
 Sed iam ad institutum aggrediamur, regula generali præmissa.

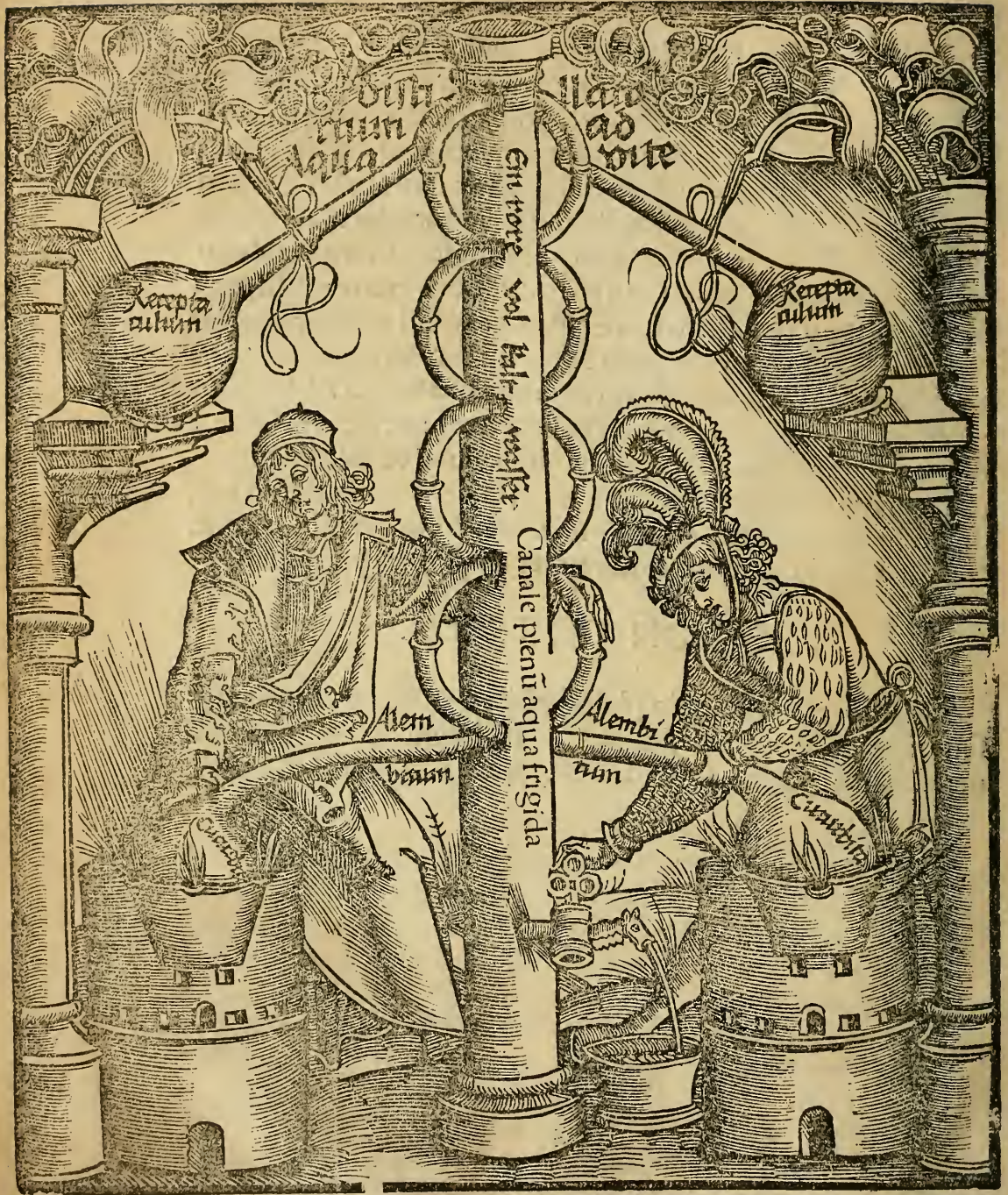
CANON GENERALIS.

Stellarum vim, quæ coelo philosophico applicantur, cuiuscunq;
 sint complexionis: naturæ, seu proprietatis, ipsum coelum perfectissimè
 ad se trahit, Lullio, Arnaldo & Rupefissa Authoribus.

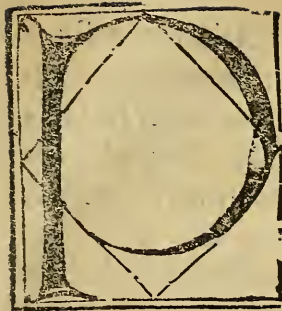
A 3

FORMA FVRNI.

Quid sit quinta essentia cuiuslibet materiae simplicis. Caput primum.

Primum ergo sciendum, quid essentia quinta cuiuslibet rei & materiae simplicis sit, quo cognito, facile reliqua liquebunt. Marco enim Cicerone teste, omnis ea quae de re aliqua datur institutio, a definitione proficisci debet: ut intelligatur de quo sermo habendus sit. Quare quintam essentiam scito esse quintum esse rei cuiuslibet habentis formam & speciem, & animam subtilissimam extractam a corpore suo tanquam a materia crassiori, & superfluitate quatuor elementorum per subtilissimam & extremam distillationem, quae ut fiat, infra docebimus. Ceterum ne miretur aliquis quod a nostris hominibus fuerit incognita diu ars ista, multi enim priscorum philosophorum sic hac in re laborarunt, ut per eam hominis vitam nutrent, fouerent atque quamlongissime tribuerent, mortem differrent, statumque naturae terminum attingerent, neque tamen, quod vanis promittere facile est, vitam ipsam supra statutum a Deo finem prolongarent, id quod Paulus ait, omnibus semel moriendum esse, quare corruptibili aliquo medicamento vitam perpetuo seruare incorruptam, ut naturae alienum est, sic hanc in omnem seruare aetatem illesam medicamento incorruptioni vicino, natura potens est, quod ut optime fiat, optimum antidotum est quinta essentia, quae quum res elementaris non sit, sed ceu anima quae a suo corpore secreta, ita ut nulla in ea remaneat qualitas frigida aut calida: humida vel sicca, quae habent in se quatuor elementa, reliquaque omnia mixta. Quo vel maxime fit, ut incorruptibili naturae sit proximum quintum hoc esse, sic ut quicquid ei commisceatur, incorruptibile quodammodo esse videatur. Nam confert & restituit omnes vires per elementorum excrementa homini ademptas.

Estque spiritus vitae, cum digerat cuncta indigestibilia, abscondatque omnes qualitates superfluas, Carnes a corruptione conseruet, elementata confortet, iuuentutem pristinam restauret, spiritum viuificet, molle induret, durum mollificet; Spissum rarificet, Tenue inspisset, Macrum impinguet, Pingue extenuet, Calidum infrigidet, Frigidum inflammet, Humidum desiccet, Desiccatum humectet; repellatque omnem complexionem corpori aduersam, proinde humorum superfluatorum incommoda extinguat,

De quinta essentia

calorem naturalem instaurat, ita vt ad vitæ sustentationem a summis philosophis conuenientius inueniri nihil potuit vnq̃. Iam vero quinta licet essentia habeat aliquando complexionem rei sibi adiunctæ (nam cuiusq̃ rei complexionatæ adiungitur illius ad se complexionem trahit) Tamen si est sola per se nullam omnino habet in se ex quatuor qualitatibus quia nec ex aere.

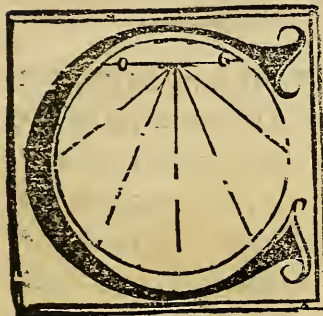
Quarto ergo & vltimo scias etiã ipsam quintã essentiã nō habere aliquid de elemento terreo frigido vel sicco: quia melancolicas egritudines (quæ frigidæ sunt & siccæ) curat. Ergo pro conclusione vides ipsam nec esse calidam vel frigidam, nec humidam vel siccam, quum sit res tēperatæ naturæ, excedens omnia elementa quæ sub coelo sunt. Quum enim administratur alicui, facit ipsum corpus temperatum, nec a temperantia sua recedit, assumendo aliquam qualitatū vel complexionum. Nec etiam sequitur quod sit medicina infirmitatum frigidarum propterea q̃ sit naturæ calidæ, nec etiam cum curet calidas quod sit frigidæ. Nam duo contraria non possunt in vno corpore existere, Quia vnū contrarium ab alio expellitur. Ideo videmus ipsam nō debere dici calidam vel frigidam, nec siccam vel humidam, ex quo curat priscos, qui sunt calidi & sicci, & idropicos, qui sunt humidi & frigidi, sed omnes illæ quatuor qualitates in ea sunt corruptæ & sublatae penitus. Et quanq̃ non sit elementum, est tamen res temperata per elementa ipsa purificata, & extracta a fecibus quatuor elementorū quæ sunt corruptionis causa potissima. Segregantur igitur illæ feces tanq̃ corpus grossissimum a sua materia tanq̃ ab anima subtilissima per scientiam distillationum.

Quia quinta essentia vocabulum commune omnium rerum quæ formam habent & speciem ad extrahendum ab ipsa re, & licet potissimum de vino intelligatur, tamen quamplures sunt aliæ materiæ ex quibus elici & educi potest ipsa quinta essentia, sicuti ex omnib⁹ metallis, ex omnibus fructibus, ex carne, ex ouis, radicibus herbis & alijs quampluribus, sicut infra docebitur. Sed tamen omnia alia excellit quantum esse, propter nimiam suam subtilitatē, & ideo a quampluribus philosophorum fuit appellatum cœlum philosophorū. Nā sicut ipsum cœlū se habet erga quatuor elementa, ita etiã se habet cœlum hoc philosophorū (quintã essentiã puto) erga quatuor qualitates corporis humani, quod ex ipsis elementis compositum est. Appellatur etiam a quibusdam aqua ardens, quoniã in igne (dū modo

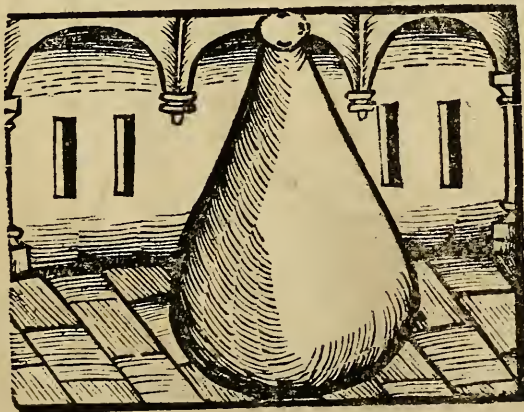
fit ad suam perfectionem & extremam distillationem deducta, nullā superfluam humiditatem in ipso vase relinquens (vt infra de modo ipsam cognoscendi docebitur) comburitur. A quibusdam vero dicitur ipsa anima vini. Nam sicut ipsa anima nobilior est suo corpore, sic etiam ipsa quinta essentia, quæ per verā distillationem extrahitur: nobilior est ipso vino ex quo educitur. Nuncupatur quoque ab alijs aqua vitæ: eo quod vitam humanam a corruptione conseruet, sicut videmus, quod administratur habentibus Sincopim. Et quia vario modo extrahitur, de primo modo dicemus.

Quomodo extrahitur quinta essentia vini per distillationem. Caput 2.

Ognito ergo quid sit quinta essen. & ad quid conducat, siue propter quid sit reperta, perpendendum est & considerandum, per quos modos possit extrahi: & a quibus rebus. Et quia extrahitur a reb⁹ humidis, siccis, calidis, & frigidis, primo dicemus quomodo extrahitur ab humidis, sicut de ipso vino. Et hoc fit ita. Recipe de vino rubeo optimo, parum ad dulcedinem declinante, quod nullo modo sit mixtum aut sophisticatum sed sit plane naturale, non nimis recens, nec etiam nimis vetus, sed temperatæ ætatis.

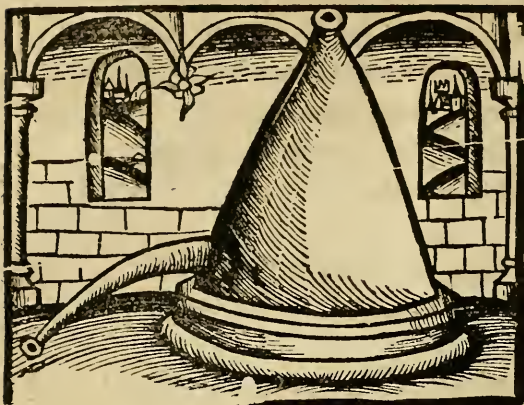
Aut si non poteris habere vinum rubeum, accipe album optimum in quantitate quam volueris, ponatur in cucurbitam. Sicut ibi.

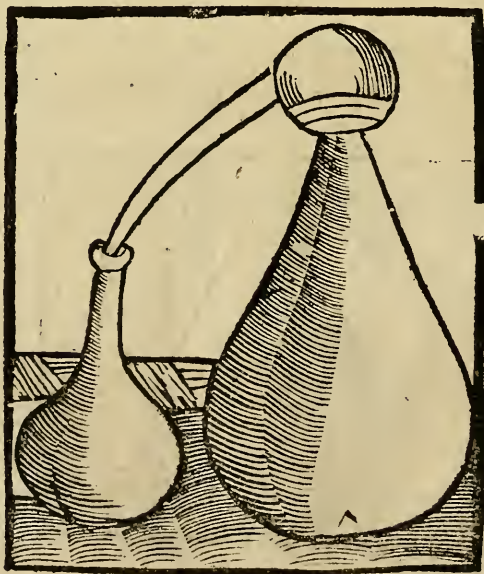
De extractione quin.essen.

vsquequo dūæ partes sint plene, & terra vacua. Postea superimponat̃ alembicus cum rostro, sicut hic est depictus.

Ita q̃ rostrū ingrediatur superiorē partē ipsius receptaculi, cuius forma hæc est.

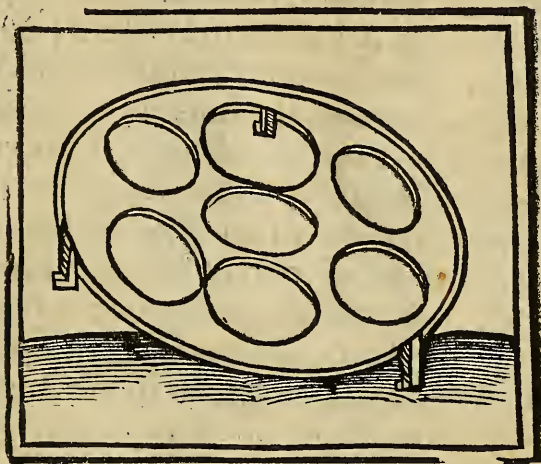

Et omnia bene lutentur cum luto facto ex papyro, longo tempore madefacta, vel ex farina & albumine ouorum facta mixtura ad spissitudinem mellis. Potest etiam fieri secundum Rai, Lullium, cum olibano vel mastice molli, vel cum puluere calcis viuæ, incorporato cū albumine oui. Et cum tali luto lutentur supradicta tria vasa; ne exhalet virtus animalis et vegetatiua ex materia distillanda. Et vasa ita sunt lutata, vt hic.

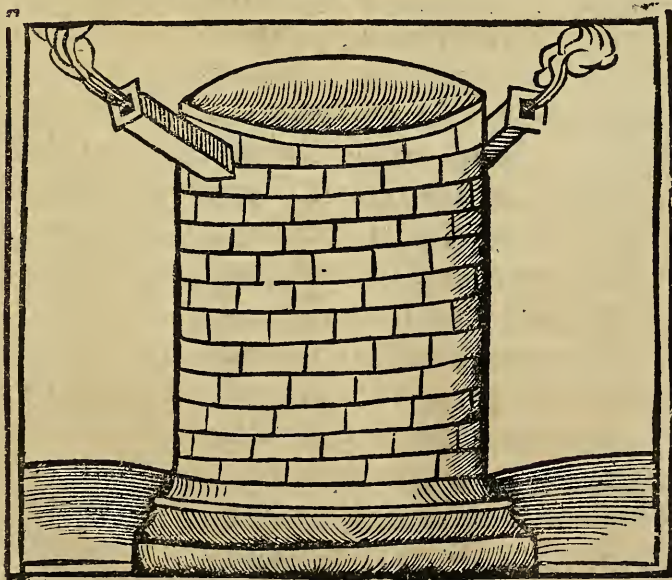

Hoc facto ponatur cucurbita in annulum multa foramina habentem qui dicitur Tripes archa uarum; Cuius forma hæc est.

Postea ponatur tripes super furnum habentem caldare amplum, sicut est balneum marie ita quod caldare repleatur prodimidio vel pro duabus tertijs cum aqua, forma autem caldaris hæc est.

De gradibus ignis caldari adaptandis:

Et tripes ponatur super dictum caldare; & sit immuratū ipsum caldare. Vel ponatur in furnum accidia, qui circa finem huius capituli depingetur, & subtus facito ignem lentum; semper parum augmentādo ipsum. Fit quando ipsa cucurbita tepescit; non ultra augebis ignē, sed semper imitare ipsam naturam, in quantum tibi erit possibile. Nā ipsa natura (vt ait Galienus & Lullius) nil violenti potest pati absq; primeui corruptione. Quattuor enim (teste Auicenna) caloris sunt gradus, secundum quattuor complexiones aut qualitates. Quorum primus est tepidus scilicet vt aqua tepida; ita calefacta, vt nullū ea immisum ex membris possit ledi. Secundus vero gradus est calidus, ita vt possit sufferri ab aliquo membro humano citra lesionem. Tertius gradus calidus est, vt si membrū immisum fuerit, ex ipsa possit offendi caliditate, & est gradus proximus ebullitioni. Quartus vero caloris gradus ita vehemēs est, vt nullo modo caliditas possit tollerari, quia excedit nimum in calore, et hic gradus est ipsa ebullitio. Dicitur autem a quibusdam ignis balnei, ignis primi gradus. Ignis vero cinerum, ignis secundi gradus. Vltimo vero ignis ardens, 3. grad. Quartus autē rejicitur. Secundū vero alios artistas ignis balnei est in primo gradu. Ignis cinerum in secundo gradu. Ignis arene in tertio. Si vero esset procedendum ad ignem quarti gradus, quod rarissime fit: loco arene ponatur limatura martis, & erit ignis feruentissimus. Et tunc ipsa cucurbita debet vndiq; lutari cū argilla, sicut fit in distillatione aque fortis: ne ex nimio calore rūperetur, quia limatura martis quodāmodo candescit. Et per hos quattuor vltimos gradus poteris optime regere ignē, qā s; m Auicennā vix poteris, vel cū maximo labore. Circa hoc velim diligentem huius artis sectatorem: id est qui distillandi velit obire ministeriū, notare q; in omni & quacūq; distillatione ignis nuncq; debet augmentari vsq; ad quartū gradū, quia ignis esset plus violentus q̄ natura materiæ distillande potest sufferre, et ex consequēti posset violari ipsa natura ex nimio & violēto calore. Et ideo ab omnibus artistis iste quartus modus rejicitur. Ideoq; sunt quidam aromatarij pharmacopolę & ceteri id genus alij, quibus immerito facultas distillandi permittitur, quum id philosophorum & medicorum (q̄ naturæ sunt indagatores) peculiare sit officiū. Natura enim ipsa a Deo optimo maximo ita fuit ordinata, vt nihil vehemēs possit cōpati, absq; suis ipsius corruptione: sicut ex multis philosophorū potest probari opinionibus. Ideo ego consulō huius artis amatoribus, vt

Lullius
in Luce
mercuri
orum.

Lullius
li. 1. ca. 5
de quin
ta essen.

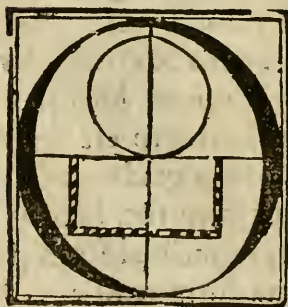
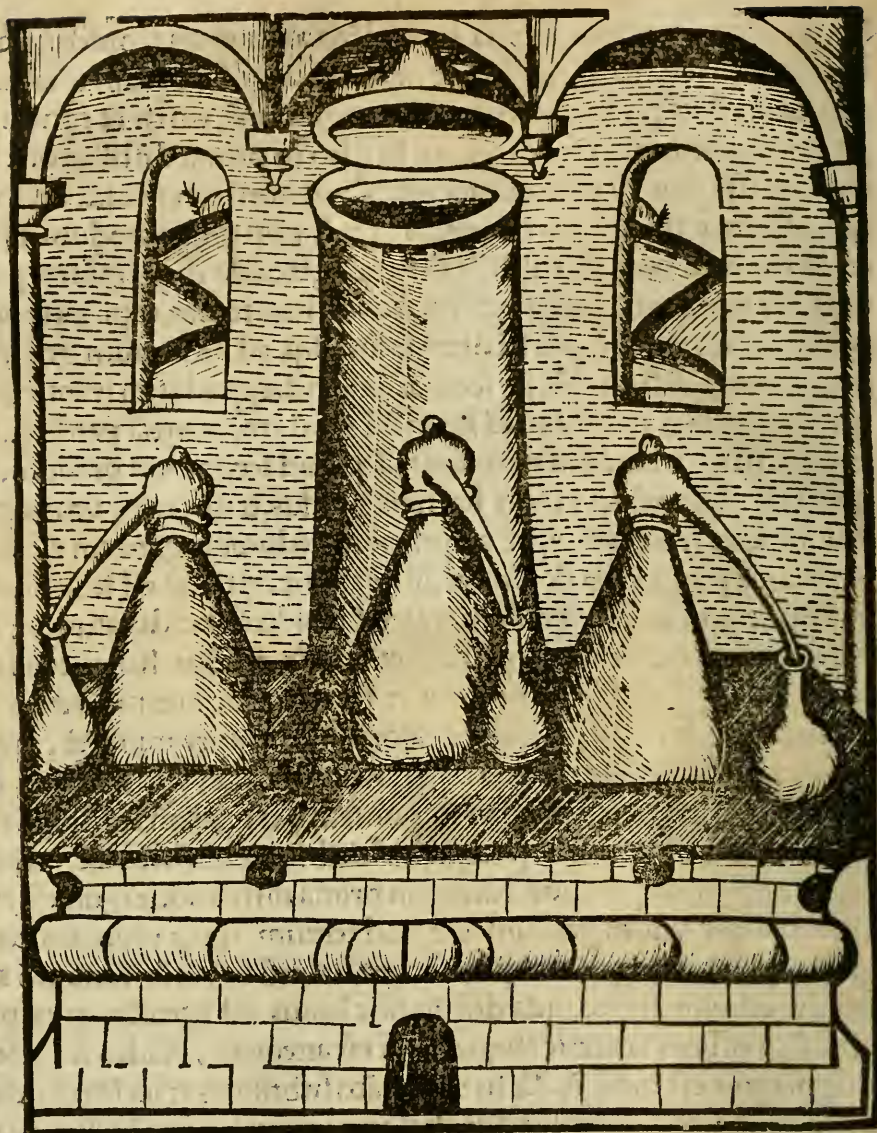

hoc in opus egregiū a diuina prouidētia ad humane conseruationē vite nobis datū, nullo modo sese intromittāt, nisi istorum quattuor caloris graduū perfectam habuerint cognitionē, eo scq; et ignem, vt per omnia debet fieri, sciant tēpare. Et ideo in prima distillatione faciendus est ignis cū carbonibus lenib⁹, vel cum ligno valde sicco vsq; ad finem tertij gradus caloris, ita vt balneum propemodum bulliat. In secunda autē distillationē descendes, faciēdo ignē, ipsumq; minues per tertiam partē vnus gradus, vel ad duas tertias, et propemodū ad vnū gradum, vt quasi sit diminutus vsq; ad secundum gradum. In tertia vero distillationē ita semper descendes, gradatim minuendo ignē, vsquequo redigatur ad secundū gradum, et tertiam partē vnus gradus. In quarta autem minuatur vsque ad secundum gradum. In quinta sic descendes, vt ignis sit vnus gradus, et duę tertie vnus gradus. In sexta sic decrescat, ut ad primum reducat gradum cū vna tertia. In septima vero & vltima distillatione ignis ita est leniendus, vt ad primum caloris gradum (que est tepiditas) perducatur, et non vltra descendes. Et nota q; quilibet caloris gradus habet tria interualla, scz principium, medium, et finem. Hoc autem vltius ita est intelligendum, quare gradus caloris sint semper minuēdi, quia in prima distillatione materia est grossissima, ita vt distillationi facile obedire non possit, propter impuritatem et crudam substantiam et per hoc nō est similis alijs sequētib⁹ distillationib⁹ secundæ, vel tertiæ, vel alijs subsequētibus. Ideoq; in prima distillatione ignis est exaltandus per vnum gradum vsq; ad tertium, ita q; vltimam tertij gradus partē attingat, ita quod etiam balneū sit calidissimū, nō tamē debet bulire. In secunda distillationē lenius est agendū, quia per primā grossities materie aliquantulū est attenuata, & ideo nō adeo magni ignis est indigēs. Et in tertia tāto subtilius, et ita semper descēdēdo paulatim in qualibet distillatione extenuabis ignē. Quia ut iā sepius dictū est, si nimium cogeres ipsam substantiā quæ debet distillari, natura ipsa corūperetur. Ait enim Galienus & Aristoteles quod natura est incompatibilis & motus vehementioris. Ideoq; ea qua poteris diligentia perspicendum & perlustrandum est totis animi viribus et conatibus, ne in temperandis caloris gradibus deficias. quia in hoc vera omnium distillationum ars consistit. Ideoq; totam rei substantiā aperte declarare voluimus, ne mella absinthijs miscuisse videamur.

Sequitur forma furni acidæ

B

Aristo.
libri. 2.
phisc.

Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri. Cap. 32

MNI DILIGENTIA et accurata industria considerandum est, cuius substantiae sit ipsa materia digerenda dure scilicet uel mollis, hoc est grosse uel subtilis, et qui aut qua arte possit putrefieri aut digeri, ut obediat magis distillationi, & ut purum ab impuro, grossum a subtili, et contra

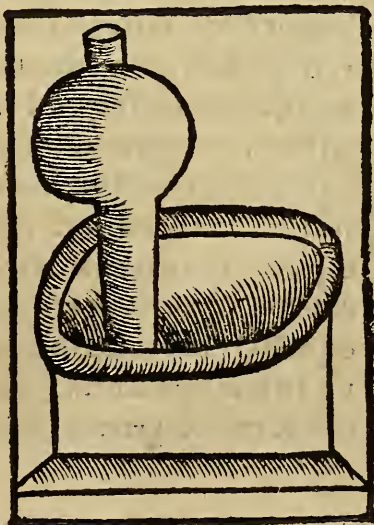

possit sequestrari. Quicquid igitur hoc sit, ex quo extrahere velis gradus quintā essentia per distillationē, primū et ante omnia in fimo equi no, cui nullus calor p accidens attribuitur, putrefiat, et digeratur per duos menses, et iterum inter primā & secundā distillationē per vnū mensem, inter secundam et tertiā per tres hebdomodas, inter tertiam et quartā per quindecim dies, inter quartā et quintam per dies octo, inter quintā & sextam per dies quatuor, inter sextam et septimā per duos dies. Et scias quod fimo semper debet esse eiusdē caloris, quia si calor deficeret, aquæ circulatio corrūperetur, et per consequēs materia ipsa, quæ in quintam essentia deberet redigi, separaretur in calore cœli, quod poteris in diametrali linea videre, quæ ipsam quintā essentia, q̄ est pars superior, diuidit a suis fecibus, & hæc est pars inferior. Et hic notabis, hos gradus digestionis et putrefactionis materie suæ ita attribuendos esse, sicut supra de gradibus caloris narratū est, locitico longiori putrefactione opus est ante distillationē quam postea. Et facta prima distillatione, materia ipsa non tantum grossiciei in se continet, et magis est apta ad faciendam quintā essentiam quā erat antea. Et ideo post primam distillationē putrefactio debet fieri breuiori tēpore quam antea, quia materia est effecta subtilior & defecior quā erat. Et ideo non immerito perpendendum est, debere fieri septē digestiones seu putrefactiones, sicut & septem distillationes. Modus autem digerendi secundum philosophorum opiniones hoc modo traditur. Quod quilibet qui vult tale opus perficere, faciat fieri foueā quinque pedum profundam, largā vero duorum pedum, vel paulo plus. Cuius figura debet esse talis, vt hic.

Modus
putrefa
ciendi
materiā

Fiat fouea, in loco humidissimo, sicut in aliquo cellario. Qua facta, fiat stratum in fundo eiusdem de calce viua per spissitudinē semipedis, super quo strato fiat aliud de fimo equino nō nimis putrefacto, vel etiā nimis recenti, super quo strato impones vas ipsum in quo est materia fermentāda. Et in circuitu vasis inde quacūq; ponatur de ipso fimo, donec tota fouea impleatur. Quo facto madesiat fimo cū aqua tepida secundū

B:

De regimine digestionis:

magnitudinem & quantitatem fuisse, donec dignoscatur calor circa vas aut cucurbitā: et hoc fit communiter in spacio dimidiæ hore. Si aut non fiat in media hora superinfundatur vltcrius de aqua tepida: et hoc fiat tribus vel quatuor vicibus in hebdomada. Ita tamē q̄ calx & fimus vetus semper amoueat̄ur, & de nouo alia fiant strata, vt superius dictū est. Et hic modus debet seruari in omnibus rebus quas distillare volueris: & ideo fit digestio: q̄ leniter & absq̄ vllō nature vehemēti motu, actione, et mutatione materia grossa magis subtilietur, & distillationi obediat. Degeſtiua vero varie ordinantur, secundū quatuor gradus caloris: ita quod in prima magis sit operandū q̄ in secūda tertia quarta & alijs, sicut de calefactiōe balnei prius dictū est. Ideoq̄ in secunda digestionē temperatius est agendum: et stratū de calce sit magis tēue: et stratū fimi magis super eleuatum q̄ in pri-

Secun. ma, et ita vltcrius in digestionibus procedes vsq̄ ad vltimā, in qua
modus nō debet fieri stratū de calce, sed tantum de fimo. Potest etiam fieri di-
digesti. gestio, ponendo ipsam cucurbitam cū materia digerenda p̄ aliquod
tēpus ad solē in diebus canicularibus. Vel potest etiā poni ipsa mate-

Tertius ria digerēda in sua phialia siue cucurbita super furnum siue fornacē
modus aliquam tempore hiemis. Potest etiā fieri aliqua putrefactio in specu
digesti. lo calibis, ita quod materia digerenda ponatur ad solē inter ipsum so-

Quart. lem et speculum: ita quod radij solares ad id reuerberent, et ex calefa-
modus ctione ista potest fieri digestio principaliter in diebus canicularibus.

digesti. Aut quod cucurbita ponatur eisdē diebus in vale impleto arena, et
Quint. caleſcat paulatim cū aqua tepida: et cucurbita tēgat̄ ab ipsa arena pro-

modus duabus tētijs. Aut quod ponatur vas in aquā tepidam, quodam
digesti. modo in balneo maris. Et hoc potest fieri duplici via. Vna quod ha-

Sextus beatur caldare in collo fornacis: ita quod ignis nō sit subtus: quia ex
modus nimia ipsius ignis caliditate natura magis corrumpetur q̄ iustifica-
digesti. retur, Alia via est, quod vas in qua materia est digerenda, ponatur in

astate in congerie formicarum, ita vt fundus circulatorij sit penitus

Septim sepultus, et quod sol reuerberet super extremitatē, et in hoc videbis
modus mirabilem digestionē, Septimo et vltimo potest ipsa materia digeri
digesti. et putrefieri in mense octobri in vinacea: quia etiā nullum habet calo-

Nota- rē per accidens: sicut et ipse fimus equinus, et ibi quando botri sunt
bile de expressi, et habet etiam mirabilem operationem, dum vasa circulatoria
iuniper in ipsa sepeliuntur. Et licet a quampluribus non ponatur nisi sep-

tem formæ digerendi. Isidorus tamen de Iunipero ait, quod si impo-

An vinum circulatorie digestum, distillationi sit aptum. IX

nantur prunæ in cineres iuniperi optime cooperiendo ipsum cinerē, quod possit conseruari ignis inextinguibilis per totum annū. Et in hoc cinere etiam possit fieri q̄ optima digestio. Et hæc sufficiant de putrefactione faciendā, & materia digerendā.

Quomodo possit cognosci, an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum.

Caput 4

Vum ergo vinum fuerit ita septē vicibus dige Alī vo
stum, vt supra auditū est, poteris hoc modo lunt q̄
probare, an sit ad faciendā distillationē circula nisi. 4.
torie. Accipe linteolum, & malefac in digesto vicibus
vino: postea accendatur cū candela: & si vinū debeat
comburitur absq; lesione & combustionē lin digeri:
thei, non est rectificatum, sed est verū indicium,
in eo superstitisse aliquam substantiam aqueā

Et ideo semper adhibēda est opera, vt digeratur toties, & tandiu, vt
possit ex eo fieri probatio. Sunt autem nonnulli, qui dicunt Zucca-
rum debere immitti, & si sit bene rectificata, Zuccarū cum ipso vino
plane comburi. Notabis ergo istud ita digestum vinum nondum
posse appellari quintam essentiam, sed ipsum subiectum quintæ
essentiæ. Quū vero pannus linteus aduritur cū ipso, & quod plane
perdiderit omnē saporē horribilē acutum & sulphureum, ita quod
gustanti videatur propemodū dulce, et quod nil de fumositate restet
in ipsa adustione. Et tunc tempore poteris appellare quintam essen-
tiam. Sed in rebus insensibilibus, & nullum saporem habētibus ad-
uertendū est ad fumum, sicut in auro, & argento, & alijs metallis, et
lapidibus preciosis, ex quibus extrahitur aliquando quinta essentia,
quæ aurum potabile ingreditur. Circulatoriæ vero distillationis va-
sa sunt diuersa, a diuersis tradita authoribus. Sunt enim aliqui facien-
tes vas eo modo, quod imponatur alembicus cecus super cucurbita,
& in supremitate faciunt paruum foramen, per quod materia im-
mittitur siue extrahitur, quando debet circulatorie distillari: & obtu-
retur cum parua portione vitri facta ad id vt vnde quaq; bene reclus-
datur, ne materia possit exspirare. Potest etiam fieri clausura de argen-
to, eo tamen modo, vt foramen penitus sit obstrusum. Et hoc vas ab
aliquibus dicitur Pellicanus.

Cuius forma est hæc.

B 3

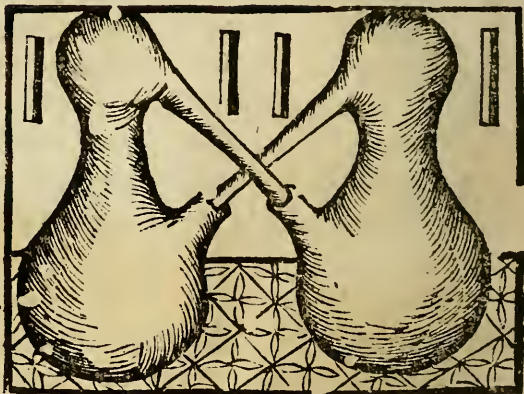
Subie-
ctū quī
te essen.
quō co
gnosci
quinta
essen. in
reb⁹ sen
sibilib⁹
& in re
bus nul
lū sapo
rem ha
bentib⁹

Varie vasorum circulatorie distillationi

Alij vero faciunt vas in omni parte equale, amplum in fundo sicut in collo, cuius forma hæc est:

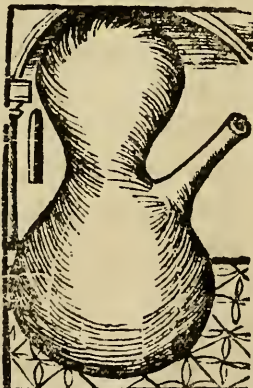

Sunt etiam nonnulli qui ponunt duas cucurbitas insimul, ita ut rostrum unius ingredietur in ventrem alterius: Sicut hic est.

Et hi possunt appellari duo fratres, Et ita materia circulariter distillanda descendit in vno, & in alio ascendit et iterum descendit in aliud, et aliud ascendit. Alij vero faciunt: unum solum vas rotundum, super et subtus largum, in medio vero strictum: et habet rostrum procedens a parte inferiori: et quando

materia dicto vasi imponitur, bene recludatur cum vitreo vel argenteo obstrusorio. Et forma huius vasis est hæc.

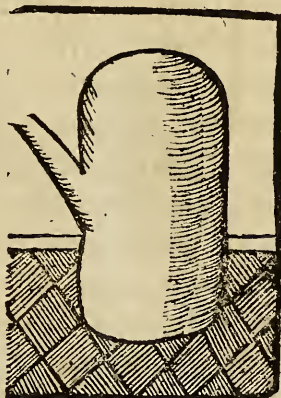
Alij vero habent cucurbitam cum alembico ceco, sine rostro, ita quod sint duae cucurbitae, una super imposita alteri et os inferioris

est largius quam os superioris et optime lutetur alterum super alterum, sicut hic est.

Alij vero faciunt vasa circulationis æqualia, ita quod ab vna extremitate ad aliam sint eiusdem magnitudinis: & in medio habet rostrum, sicut hic est.

Aliqui etiam faciunt vas vitreum vnus fragmētū. & habet duas ansas sicut duo brachia: ita quod ansæ ipsæ a superiori parte procedētes ingrediantur ventrem inferioris, & pars superior habeat parvū foramen cū rostro, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda, hoc modo.

Debet autem ipsum foramē optime lutari, vt de alijs supra dictum est. Et hoc extremū circulatorium vocatur ab aliquibus pellicanus, ab alijs vero vas Hermetis, & est nobilissimum & accommodatissimum inter omnia circulatoria, sed raro possunt fieri, ex quo vitrearij non habent industriam et formā faciendi ex vno solo fragmēto. Sed si poteris habere arāficem expertum: non dimittas, quin tale fiat pro auro vel argento.

Quomodo sit distillandum circulatorie. Cap. 5

Vum ergo cognoueris materiam supradictā per frequentem putrefactionem satis esse digestam, & supra scripta probatione experieris, vasaq; ad circulationē apta habueris, impone materiam in dictū vas circulatorium, & pone in finem equinum, aut in diebus canicularibus

ad solem, aut in balneum Mariæ calefactum vsq; ad primum gradum caloris, vel paulo plus, secundum quod videris materiam esse

Modus distillandi circulatorie.

temperatam & subtiliatam per digestionem: & ibi longo tempore dimittatur, quousq; in quintam essentiam tibi desideratam conuertatur. & hoc poteris ex ipso sapore cognoscere, vt supra dictum est. Et nota diligenter, qd si appareat in fundo vasis ypostelis, hoc est nubecula quedam turbida, a materia sua debet q̄ primum separari per distillationem & hoc facto iterum circuletur, vt inceptum est. Aut si commodè fieri potest, debet colari in aliud vas circulatorium, ita vt grossicies materiae in primo vase relinquatur. Quum ergo diligens huius artis inquisitor perceperit quintam essentiam in subtiliatione et purificatione materie vini vel fructuum, aestimet & credat simile id contingere in omnibus alijs huiusmodi. Et ideo bene credendum est opinioni Aristotelis qd quod materia ita per distillationem nobilitata & immateriata, non possit vltra reduci ad formam vel spiritualitatem aliquam, quum sit in se substantia elementata, excedens formalitatem & corruptionem: & ideo est quasi corpus coeleste. Nam sicut ipsum coelum se habet ad omnia inferiora, sic etiam ipsa quinta essentia ad omnes complexiones et qualitates. Et quemadmodum omnia sidera cursum suum habent ex nobilissima influentia primi mobilis: sic etiam cunctae medicinae quibus quinta essentia admisceatur, virtutem suam attrahunt ab ipsa, quemadmodum adamas ferrum. Sed quoniam adeo magnum exigit laborem, & parit multum fastidium: ideoq; ab omnibus floccis penditur: hinc fit vt nostra etate paucissimi inueniantur philosophi, qui huic rei velint incumbere.

Que sit differentia inter circulationem & digestionem.

Caput 6

Axi in opere considerandum est, quid sit discriminis inter circulationem & digestionem. Primo ergo de vitris, quae ad quodlibet horum sunt necessaria. Ideoq; oportet, quod habeas ad digestionem instrumenta, & cucurbitas in superiori parte amplas, ad imponendum in ipsas substantiam grossam: super quibus imponendi sunt alembici ceci, sine rostro, ita quod quando in ipsis sit digestum, possis materiam grossam extrahere, amoto alembico caeco, & imponendo alium cum rostro. Si autem materia sit clara, cum est semel distillata, & feces non immisceantur cum distillato sicut est in ipsa quinta essentia vini. Tunc potest capi circulatorium, ita vt infra & supra sit aequale & amplum in vna forma.

In medio vero debet esse strictum, & circa caput inferioris ventris habeat cannale in longitudine vnus digiti, in grossitudine vero sit minus digito. Sunt tamen aliqui: qui faciunt vasa ad circulandum: quæ appellantur pellicani. Cuius forma est.

In quo possunt res dare digeri, et quodlibet etiã circulari. Sed hee vitra non possunt fieri a vitrea rijs nostris, quia sunt difficilia facture. Et ipse ego amicū peroptimum habeo Friburgi, qui in partibus Delphinatus prope Viennã voluit facere fieri huiusmodi pellicanū a vitreato quo dam, sed non potuit habere pro precio triū librarum Thuronensiū, quæ sunt apud nos duo floreni rhenenses. Quicquid tamen sit, scito, quod hoc ipsum sicut in precio istius instrumenti omnia alia superantur, sic etiam hoc ad omnia nobilius est, quam quodcunq; vas circulatoriū quod fieri possit. Et ideo consulo omnibus huius operis studiosis, quod si hoc vitro indiguerint (dummodo vitreatiū expertum inuenire potuerint) nequaquā argento vel auro parcant, Est igitur differentia inter fermentandum siue digerendum, & circulandum: & precipue in hoc: quod considerandum est totis animi viribus: quomodo vitrum sit imponendū. Dū ergo volueris digerere: accipiat vna cucurbita cum alembico ceco. Si vero materia est depurata: sumatur circulatoriū: & imponatur materia digerenda, & fiat fouea: sicut supra dictum est: in qua fiat stratum de calce viua puluerisata in spissitudine trium vel quatuor digitorum: super quo fiat aliud stratum per septem aut octo digitos de fimo equino nō nimis molli et putrido: nec etiam nimis duro. Et circa circulatoriū ponatur vndiq; fimo in altitudine sicut est stratum de ipso. Hoc ergo factō: fouea impleatur cum terra in altitudine vnus pedis cū dimidio et ponatur de aqua supra vitrum. ita quod descendendo de fimo in calcem calefaciat fimum ipsum. Et omni hebdomada renouetur calx et fimo duabus vicibus. Posset etiam poni in fouea de fimo vel vinea recentia, absq; calce. Quum vero volueris extrahere vitrum, cum materia est satis digesta, caute excipiat: ne aliquo violento motu concutiat et rumpatur. Dum vero volueris circulare

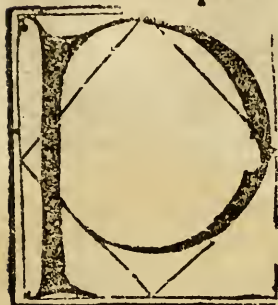

De extractione quintæ essentia

imponendum est vitrum, omni forma & modo prædicto. Excepto, quod ipsum circulatorium in suprema parte non debet esse occultatum, vel in fimo abstrusum, sed saltem inferior pars instrumenti debet poni in calce vel in fimo, usque ad mediam partem. & ad omne minus tertia parte debet esse extra fimum ad aerem, ut ex frigore iterum descendat quod ab calore in collum circulatorij ascendit. Et hoc etiam potest fieri in balneo mariae, vel in calida arena, ponendo materiam circulandam diebus æstivis ad solem, aut quod ponatur tempore autumni in vinaceam recentem, postque botri sunt expressi, sicut iam sæpius in antecedentibus notatum est,

De modo extrahendi quintam essentiam absque villo labore vel expensa.

Caput. 7

Espeçimus illud Vergilianū, Non omnia possumus omnes, Cū quoque Hesiodus dicat. Nō vni dat cuncta deus &c. Et cum propter nimium laborē, qui semper fastidiū & nauscam facit, & propter magnas expensas, quæ in hoc opere egregio non immerito adhiberi solent, paucos admodum videamus laborare modo prædicto. Statuimus igitur tradere modum breviorē, faciliorē, et minus expensarū egentē. Scio enim per plures esse studiosos huius artis, qui ex ipsa lectione nostri operis possent abducī ab hoc egregio labore. Ideoque alium modum illis trademus extrahendi quintam essentiam vini, faciliter absque magno labore & expensa. Et est talis. Cape de vino meliori quod inuenire potueris, siue sicalbum siue rubrum, quod parum sit dulce, & hoc distillabis per alembicum quatuor vicibus, sicut communiter fit apud nos aqua ardens, vel aqua vite, & si potest fieri sæpius, melius foret, ut probatione possit apparere, ipsum satis superque distillatum, ita quod cum in vas argenteum vel stagnæum fuerit impositum, quod incensum penitus aduratur, ita ut nulla humiditas in vase remaneat, quia hæc est vera probatio. Et vinum ita distillatum, est accommodatissimum ad hoc opus distillationis circulatoriæ. Hæc ergo materia ita digesta & rectificata ponatur in prædictum pellicanum ansatum, quem iam vas Hermetis nuncupamus, & habeat in summitate foramen, per quod immittitur & extrahitur materia circulanda. Quum ergo hæc materia ita fuerit in vase bene lutato, et cum luto forti cementato, ut vires materie evaporare non possint,

& ex frequēti ascensione et descensione ipsa aqua vite in uerā quintā essentiā cōuerteretur. Et ipsum vinū ita distillatum, ut supra dictum est, cum habeat omnia quatuor elementa, tamen per crebram motionem et agitationem, que fit propter ascensum et descensum, de corruptibili in quodāmodo incorruptibile transit et cōuertitur. Si ergo videtur per crebrū ascēsum et descēsum distillationis, impurū a puro, et grossum a subtili separi, quāto magis id cōtingit in distillatorio q̃a milles millesies sursum et deorsum agitatur, quāto magis existimandū est putreficari ipsam materiā elementatā, et cōverti in substantiā inelementatā et corpus incorruptibile. Igitur quanto coelū ipsum incorruptibilius ē ipsis quatuor elementis, tanto magis ipsa quinta essentia incorruptibilior est corpore elementato. Quū autem illa sublimatio multoties fuerit facta in distillatorio predicto, tandem aperiat foramen quod est in summitate pellicani, et ex ipso preciosissimo et fragrantissimo odore poteris cognoscere, si sit aliquid ex quatuor elementis restans in ipsa materia, que debet conuertere in quintam essentiam. Quia si ad quintam essentiam perfecte venit, exibat ex circulatorio odor fragrantissimus ita preciosus, ut videamur esse ad coelū eleuati ex eius odore et nimia dulcedine, et apparet quodāmodo esse fragrantia celestis. Et si aliquem locum domus secretum intret ille fumus, adeo replebit totam domum, ut nihil suauius, nil amenius, nil deniq̃ odorantius vnq̃ sensisse videaris, ita ut sit mirabile dictū & fere incredibile. Si quoq̃ ponatur in summitate turris, omnes aues ad se attrahet, quæ circa sunt in vicinjs. Si vero contigerit q̃ non ita adoleat, iterum claudatur pellicanus, et bene luteretur, & rursum imponatur ad distillationem circulatoriam tamdiu, quousq̃ appareat effecta ipsa quinta essentia, siue (ut vult Raimundus Lullius li. primo, capite secundo) Mercurius vegetabilis, quod semper ex odore supradicto poteris cognoscere. Et non solū habet illum odorem et saporem excellentissimū, sed etiā quandā incorruptibilē incorruptionē circa alias medicinas, et certe nullā habet adustionē in ore, sicut aqua vite, neq̃ etiā aliquam humiditatē siue flegma, quia omnis materia terrestris & elementaris in fundo residet. Et sicut ipsum coelū est compositum ex materia et forma, sic etiā ipsa quinta essentia, & ideo ipsi coelo cōparatur. Nec tamen est oīs corruptionis expers q̃ si eēt perfectissima in incorruptione sine aliquo obstaculo faceret nra corpora perpetua et eternalia, q̃ ab ipso omniū creaturarū creatore nō gmit

FACILIS MODVS DISTIL. CIRCVLAT.

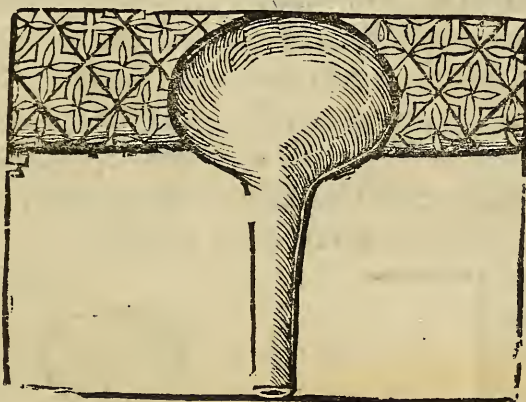
titur, quū statuerit nobis terminum vite quem preterire non possu-
mus, ut ait Psalmographus. quia teste Seneca, nihil certi est morte
& nihil incertius hora mortis. Et ideo quū res aliqua in quintā
conueritur essentiam, hoc non est diuinū, sed naturale, fit tamē cū
Ioān. 1. adminiculo et iuuamine omnipotētis dei, sine quo factum est nihil.

De modo facili distillationis circulatoriæ & extrahendi quintā essen. absq; igne. Cap. 8.

VVM IN hoc opere excellentissimo omnes
expensas subterfugere desideres. et (quod maxi-
mum est) temporis consumptionem & perdis-
tionem serua, & hanc viam duplicem extra-
hendi quintam essentiam, poteris hoc facere
absq; vlllo igne uel carbonibus. Prima via est
hæc. Accipiatuſ finus equinus, & impona-
tur in quoddam vas magnum & profundum,
uel in foueam factam ad hoc, & in medio fimi ponatur distillas-
torium impletum cum materia distillanda ad duas tertias, & tercia
pars remaneat extra finum vacua, quia natura id desiderat, ut materia
possit habere ascēsum & descēsum, et possit per cōsequēs in aquam
clarissimā cōuerſi, et hoc fit absq; vlllo labore uel igne, tamen oportet
omni hebdomada renouare finū saltem vna vice. Et hoc etiā potest
fieri in vinacea ut supra dictū est, dummodo accipiatuſ tempore vin-
demig statim cū botri in torculari expressi sunt, et in hoc videbis mi-
rabile operationē. Vel etiā potest fieri diebus canicularibus ad solē.
Et ideo diuina prouidētia eque pauperib⁹ ac diuitib⁹ prouidit, ut
possint habere modū operationis hui⁹ artis. Potest etiam extrahi qui-
ta essentia ex vino turbido, immūdo et putrido, dū tamē nō sit aceto-
sum. Quia tunc præsumēdū est, ipsam quintā essentiā ex tali vino ex-
halasse et euaporatam esse, ut ait Lullius libro primo, capite tertio.
Et q̄q; vinum sit putridū et pessimæ substantiæ, tamē in ipso semper
remanet quinta essentia. Quod ex hoc cognosci potest. Quū enim
habes vinū corruptū, quod in bono loco sit natum, et sit aliquo mo-
do factū turbidum aut male saporosum, tamen uidemus de eo fieri
optimā aquam vite. Et ideo non est reiiciendum tale vinum a pau-
peribus. Licet enim vinum sit imperfectum, & aliquo modo cor-

ruptum, quinta tamē essentia illius nullo modo est lesa. Alia via extrahēdi quintam essentiam absq; vlllo labore vel igne est hæc. Recipe nobilissimam aquam vite quam poteris reperire, ponatur in vitrum cum collo longo, habente in summitate foramē, quod debet claudi, & lutari cum tali cera, vt infra docebitur. Vertatur vitrū, et cum collo imponatur in fimum, sicut supra multoties est dictū: ita quod grossicies materie resideat in fundo ipsius distillatorij, et quū aliquandiu longo tempore fuerit in fimo sepultum, denūo extrahatur ab ipso leniter in forma, sicut est impositum. Cuius forma est hæc.

Tunc videbis separationē puri ab impuro, & subtilis a grosso: et omnis materia grossa erit circa collum vitri. Accipe ergo stilum ferreum subtilem & acutum, infigatur ab inferius in ceram, vsq; quo sit perforata vsq; ad aquā. Postea extrahe stilum illū, & exibat grossicies materie terrestris, quæ in collo distillatorij residebat. Et postq; totā diuiseris vsq; ad subtilitatem quintę essentie, vertatur distillatorij cum digito obstrusum; & residuū quod in vitro permanet, est ipsa quinta essentia. Sed tamen non est ita preciosa, sicut illa de qua supra diximus. Simili modo potest capi aqua ardens, in vitrum posita, directe vt nō vertatur, & ita sepeliatur in fimo per aliquod tēpus. Postea coletur materia grossa: quæ residebit in fundo, a subtiliori permanente circa collū vasis: tamē etiā nō est ita efficax sicut prima. Attrahit tamē omnes virtutes herbarum; & aliarū materierum, & ideo nō est omnino vilipendenda. Reperiuntur etiam multo faciliores vie pro ino- ali⁹ modus ex-
pibus & pauperibus, qui non possunt oleum & operam huic operi dus ex-
semper impendere. Sed tamē pie cōsulo, vt primā viam secteris, quū trahēdi
sit optima & excellentissima, & fit paruo admodū labore, & pauco ar quintā
gento. Nec te pigeat paruū in hoc tempus terere, & aliquantulū num essentia
morū elargiri. Inuenies etenim, quum fuerit perfecta, millenariū fce

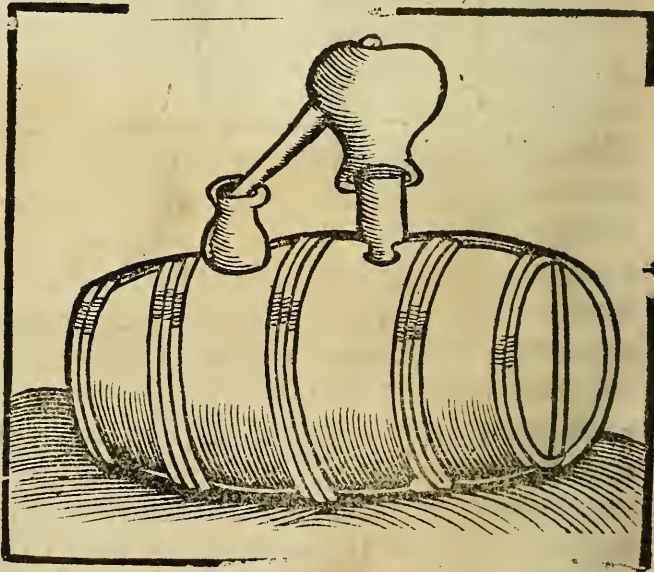
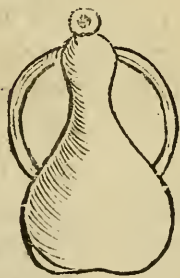
Extractio q.e ex vino nouo siue musto:

quinta
essentia
musti.

nus in ipsa. Si aut volueris extrahere quintā essentiā de dolio vini tē-
pore autumnī, dū adhuc est nouū, & in vase buliēs, Quū ergo volue-
ris spiritus educere ex ipso dolio, absq; omni detrimento vini, fac fie-
ri ex duro & robusto ligno valde sicco cannale vnū in magnitudine
brachij, & fac pari modo fieri colatoriū amplū, quod ab interius et ab
infertus habeat grossitudinē pollicis, vel paulo plus: et habeat lōgitu-
dinē duarū palmarū. Intrudatur ergo cannale prædictū in dolium eo
mō, vt nō sit possibile ipsum facile amoueri: & vas ipsum vndiq; ob-
turet meliori via qua poteris. Et cū oīa fuerint bene obturata & clau-
sa, pone tres aut quatuor calamos stramineos circa ipsum cannale, qa-
si nō ita faceres; totū vinū a dolio secederet & emanaret, & sup cānale
imponat al emb, & oīa cū lintheo optime circūuoluātur: postea cū lu-
to sapiētię lutētur, & de alia parte vasis pones rec. præculū, & linas ita
strare, donec vinum sit defecatum & depuratum: & omnes spiritus in
receptaculum transibunt: & hoc fit abq; vilo nocumento vini.

Forma autem vasis est hæc.

Post q̄ vero omnes
spiritus fuerint col-
lecti, mittātur in di-
stillatorium siue in
circulatorium Her-
metis. Cuius figu-
ra est hæc.

Melius tamen foret, q̄ dolium sepeliretur in vinaceis, sed oportet can-
nale esse ita longum, vt extra finem appareat, super quo ponatur alē-
bicus cum receptaculo, nullo modo vinaceā attingente. Et cū ita vna
vel alia via spiritus collegeris in receptaculo, ponantur in pellicanum,
& distillentur circulatorie, omni modo & via vt supra.

De modo extrahendi quintam essentiam a quatuor elementis ad res-
soluendum in ea Solem pro auro potabili.

Ictū est superius satis, quid sit ipsa quinta essentia, et cui⁹
 sit operationis, et quomodo extrahatur a materia sua, &
 modus extrahendi æque pro pauperibus ac diuitib⁹, &
 cum qua nō solum vires auri, argētī, æris, et aliorū metal
 lorum, sed etiā lapidū p̄ciosorū et herbarum elici solent,
 dum in eā immergant. Sed tamē nō ignoro, q̄plures studiosos vltra
 progredi desiderare. Cogor itaq; referre, quod ex frequentiori lectione
 et auditiōe, experiētiāq; (quæ rerum est magistra) cōsecutus sum, soli
 cet modum extrahendi quintā essentiā ex vino, in qua quidē aurum,
 argentum, margaritæ, et lapides p̄ciosi, aliāq; metalla dissolui pos
 sunt, ad faciēdum aurum potabile, qđ tamē magis congruit artib⁹,
 qui Alchimie riuulos scrutantur, q̄ medicis. Et licet multi sint veterū
 scriptores, qui doceāt modum extrahēdi quintā essentiā vini per sepā
 rationē quatuor elemētōrū, ita qđ in vnā redigantur substantiā et esse
 quod quidē ita subtiliatum, et tanq̄ ab humorib⁹ et omni superflui
 tate quatuor elemētōrum extractum, dici potest quinta essentia: ad re
 solutionē Solis. Per hanc ergo nō solum poterimus ipsum resolvere
 sed etiam oēs eius vires extrahere, ita qđ possit ingredi aurum potabi
 le. Sed certe quicunq; p̄cēnitus materiam p̄spexerit: potius alchimie
 q̄ medicine cōuenire iudicabit. Verum nō nego: veteres q̄ plurimos
 inuenisse modos huiusmodi: ad dissoluēdum Solē: magis tamē ap
 tauerunt ad alchimiam q̄ ad medicinā. Hac ergo arte multi sunt de
 cepti: putātes fieri aurum ex tali quinta essentia. Et q̄q̄ in multis sit
 constans, et habeat pondus: nitorē: et clangorē auri, tamē nostro tēpo
 re id vera probatione falsum esse d̄iudicatur: quū in tenuissimas la
 minas minutim malleetur, & in aqua forti cū alijs m̄tallis resolutū
 fuerit, vel etiā per anthimoniū (quod vltimū auri est supplicū) pro
 betur, vnde fictus & peregrinus color ad vnguē dignoscitur. Ideo qđ
 Arnoldus de villa noua ait. Vinū in quo lamina auri quadragesies
 aut quinquagesies extincta fuerit, apud quosdam loco auri potabilis
 habetur. Vnde etiā Ioannes de rupe scissa ait: qđ melius fieret id vinū
 extinctionis laminarū auri, si ipsum aurū fuisset calcinatū, et in pulue
 rem subtilissimum redactum, vel qđ laminetur tenuissime, & postea
 in parua frusta scindatur, quia ex ipso facilius virtus extraheret, si sit
 ita minutim scissum, q̄ si sit laminatū. Sic tamē aurū naturale in mi
 neris terre repertū, nō qđ humana subtilitate & industria sit factum.
 Hoc enī virtutē nullam habet, ad cōseruandū vitā humanā, sed mas

Varia via ad eliciendum quin. essen. a corporibus.

gis est deceptio & obfuscatio oculorum. Quis enim alchimistarū au-
deat se iactare, aurū vnq̃ absq̃ materia venenosa (que est mercurius)
cōposuisse. Et ideo reuera hoc alchimistarum aurum, licet colorē veri
auri habeat, formā etiam ac clangorē et pondus, tamē nō habet virtu-
tē sicut aurum minerale. Talis ergo essentia vini potest ab ipso vino
optime extrahi, secundū opinionē et doctrinam veterū. Quorū ego
viam (omissis alijs verborū ambagibus) enarrabo. Accipe aurum, et
mallea subtilissime, ad resoluēdum in formam potabilē coloris auri.
Quo per se, aut etiā alijs medicinis appositis, poterimus vti, vt infra
docebitur. Qz q̃ etiā sit alia via reperta ad resoluēdum aurū cū aqua
forti, aut cū aceto distillato, aut p̃ vrinā humanam distillatā, de qui-
bus loqui nō cōuenit in loco medicine, quū magis sint corrosiua na-
ture q̃ salubria. Et quamq̃ possit huic materie acutē aliquid adimi,
vt qdam volunt, tamē non est securū, & non bene credibile. Et si fieri
posset: nollē tamē eo vti. Philosophi enim nostri dicunt, inter duo
dubia certius esse eligendū, & incertius fugiendum. Eam ob causam
monstrabimus faciliore & subtiliore viam separandi quintam essen-
tiam a quatuor elemētis: et in vnū esse digerēdi, p̃ acuitatē que in ipsa
est mixta, cū subtilitate, p̃ quā aurū et argētum et alia metalla possunt
resolui. Etiam extrahēdi virtutē ex ipsa, vt in formam potabilē, aque
similē reduci possit: p̃ quam acuitatē ipsa metalla resoluunt, & per ni-
hil aliud: dū quatuor elemēta nondū sint separata, et terra ipsa calcina-
ta, siue per austionē facta & versa in salē: calcē: vel cinerē: in forma
cuiusdam lapidis, dicti ab aliquibus antiquorū Lapis philosopho-
rum. Et vig sunt due. De cōmunioni aliquid factum, cum discretiōe
extrahitur de vino supra dicto: in quo est magnus labor. Taceo (sicut
prius docui) ipsam subtilē substantiā tanq̃ animā: a grosso: hoc est
ab ipso corpore segregatam, per suam subtilitatē rē aliquam subtilē
subtiliore posse facere & penetrare, per quod virēs & efficacia eius mi-
rū immmodū multiplicatur. In tali ergo essentia potest extrahi virtus
cuiuslibet rei: sicut Solis, Lunę, & aliorū metallorū: margaritarū, lapi-
dū p̃ciosorū, herbarū et cetera id genus alia, sed nō potest dissolui au-
rū. Alia autē via est: q̃ separando ab ipsa quin. essen. ac rē, ignē, aquā,
& terram: postea apponendo p̃ calcinationem terre alius qualitatibus,
& in vnū sublimando: per crebram distillationem circularem, et dige-
stionem potest dissolui aurū. Modū autē faciendi talem essentiam, du-
plici via intelliges. Primo q̃ & qua via separanda sint quatuor clemen-
ta, et quō iterū possint in vnū corpus redigi. Et hoc mō secundū quol-

Extractio quin. essen. ad resoluendum aurum pro tincturis. XV
 dam lapis philosophicus videtur compositus: & per eius latentē & oc-
 cultam vim oīa mineralia metalla possunt resolui, ad tingendū, colo-
 randū, et coagulandū Solē & Lunam, et alia. Secundo quomodo sic
 separanda terra, extracta quinta essentia: per quā virtus terre elicitur, et
 per quam etiā potest resolui aurū vel argentum & alia metalla, & pos-
 sunt redigi in formam & substantialem potum humane vite conser-
 uatium & restauratium.

Cap. 10.

Quō fiat quinta essentia ad resoluendū Solem pro tincturis.
RECIPE ergo de vino rubeo meliori quod inuenire poteris, et qđ
 nullo modo sit sophisticatū; vt supra diximus, & distilletur per tres
 vices in fumo tali.

Hęcautē fornax ab
 aliquib⁹ appellatur
 Balneū Marię. Est
 tamē differēs ab eo
 de quo supra dictū
 est. Quare suprema
 pars, id est alēbicus,
 qui recipit spiritus,
 et ipsos reddit, debet
 stare in aqua tepida:
 & debet per ipsam a-
 quam regi, ita vt vi-
 nū distillandum eo
 minus aliquam cō-
 plexionem igneam
 amplectat, quę per
 multas & varias dis-
 stillationes difficilli-
 me abstraheretur: et
 magis per cōsequēs
 est nociuū qđ profici-
 cū humane natu-
 re. Sic vt aperte videre poteris ipsum cānale distillatorij, in quo est vinū, trans-

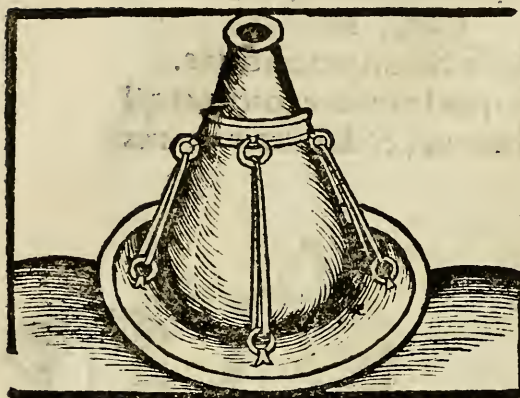
gredi & transire per ipsam aquam tepidā. Sed aliud balneū marię, de quo su-
 pra est dictū, habet infimam fornacis partem sicut caldare; in quo debent poni
 omnia vasa et instrumenta distillatoria cū aqua, et superior pars, quę est alem.

Extractio quintæ essentiaë

in nulla aqua debet stare, sed proprie ipsa cucurbita: in qua est vinū, quod debet distillari. & hoc est balneum marie. Et quando cūq; in primo balneo caldaris aliquid est distillandū, adhibēda est opera, vt habeantur disci siue circuli plumbei magni & parui: super quibus ipsa vitra debēt ligari, ne ex calefactione aque balnei hinc inde agitentur & rumpantur.

Forma hæc est.

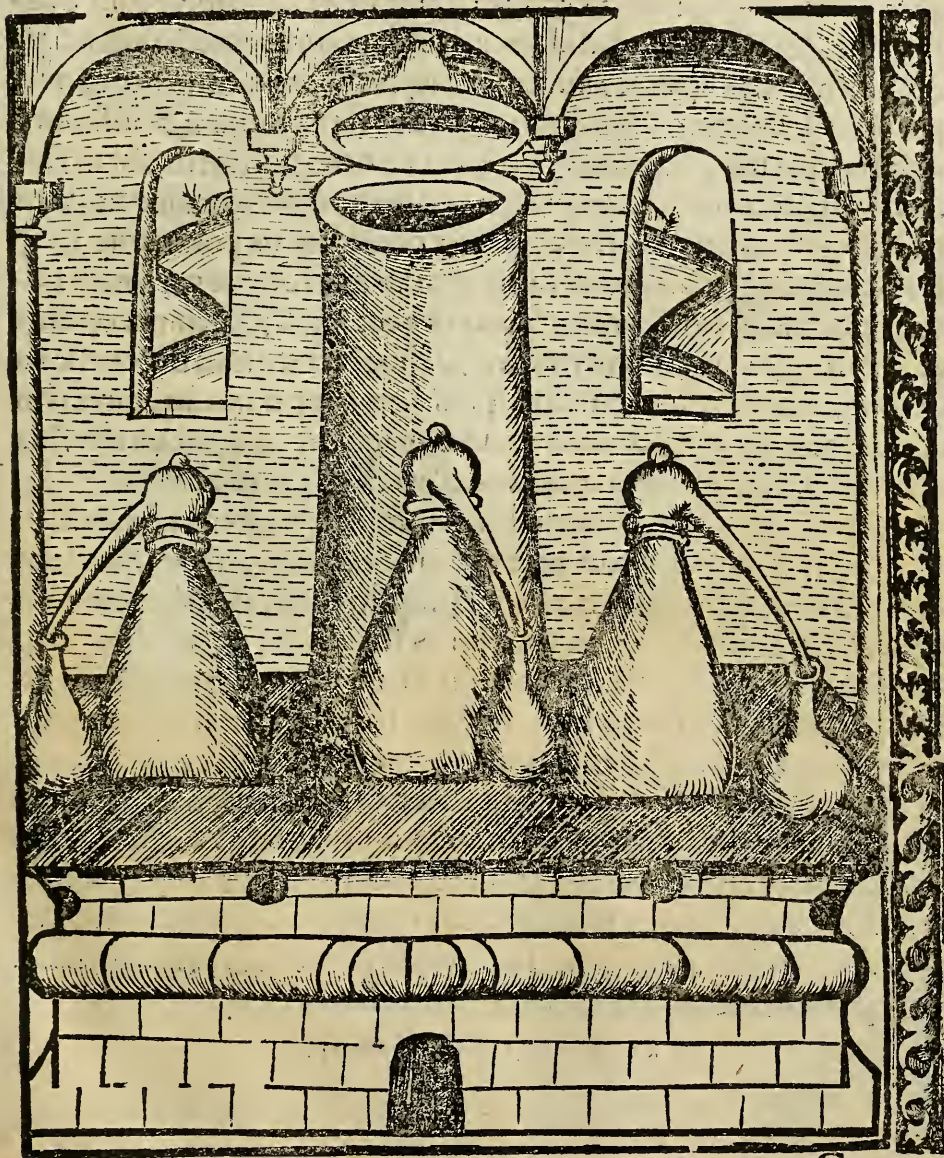
Et nota, qđ in tali balneo caldare debet esse immuratū: & in latere fornacis habeat longū cānale de cupro vel ferro, in qđ injiciantur carbones, qui debēt esse subtus caldare ignescentes, vel qđ calor ipse carbonū reuerberet cōtra caldare, quia in ipso cannali non possunt aduri ea ex causa, qđ multa sunt foramina in fornace, et etiam propter clausiōē cannalis. Itē alē sic⁹ qui in aqua stat, debet esse de cupro

& ab intus sit stannat⁹. Et superius & inferius vasa insimul cementētur, & in exteriorē parte, vbi sunt iuncturę, cū stāno lutent⁹ optime: ne aliquid aque possit ab hac abire. Quū vero aqua fuerit calefacta, aperiat⁹ pullus siue lixale inferius, & emittatur aqua calida: imponēdo de nouo aquā frigidā, quia ex hoc aqua vitæ melioratur in distillatiōe: & eo minus calidā et igneā naturā ad se attrahit. Instrumētū vero vel vas in quo aqua cōtinet⁹, debet esse de cupro vel auricalco: et sit latū in modū vnus palmæ, vel paulo plus: & in medio habeat foramē, & circuitus qđ est ab extra: sit latus & spissius duob⁹ digitis, & ponat⁹ super ipsum caldare qđ est in fornace: & foramē caldaris non sit maius ipso foramine, qđ in distillatorio est, & oīa bene lutentur cū luto sapiētie, vel cū luto immixtis lanis, quæ a tonsorib⁹ panni reijciunt⁹. Quū ergo vinū tuū ita in caldare imposueris, oīa lutata & cementata in loco suo permaneāt, donec tantū de vino distillaueris, quantū tibi suffecerit vel libuerit: quia si tolleres aliqua, maiorē haberes penā restruēdi, si forsan non satis vini haberes: & ideo in caldare inferiore est lixale: per quod debet emitti aqua, quū vinū fuerit distillatū. Et quū nō fuerit plus efficacię in ipso vino: aliud debet inponi a parte suprema, vbi est paruum foramen, in quod immittatur colatoriū, per quod implebitur distillatoriū. Deinde optime claudatur, vt nullus vapor possit exhalare, & claudatur in strumento stanneo.

Et lutetur cum luto facto ex crinibus. Et scias, q̃ paucae tales fornaces reperiuntur apud artistas nostros. Quum ergo omne vinum tuum distillaueris, reseruandum est flegma: quia infra de eo dicitur. Ipsum vero vinum ita distillatum, iterum ponatur in balneo, de quo in principio diximus, vel fiat in furno accidioso per arenam. Cuius forma hic est depicta.

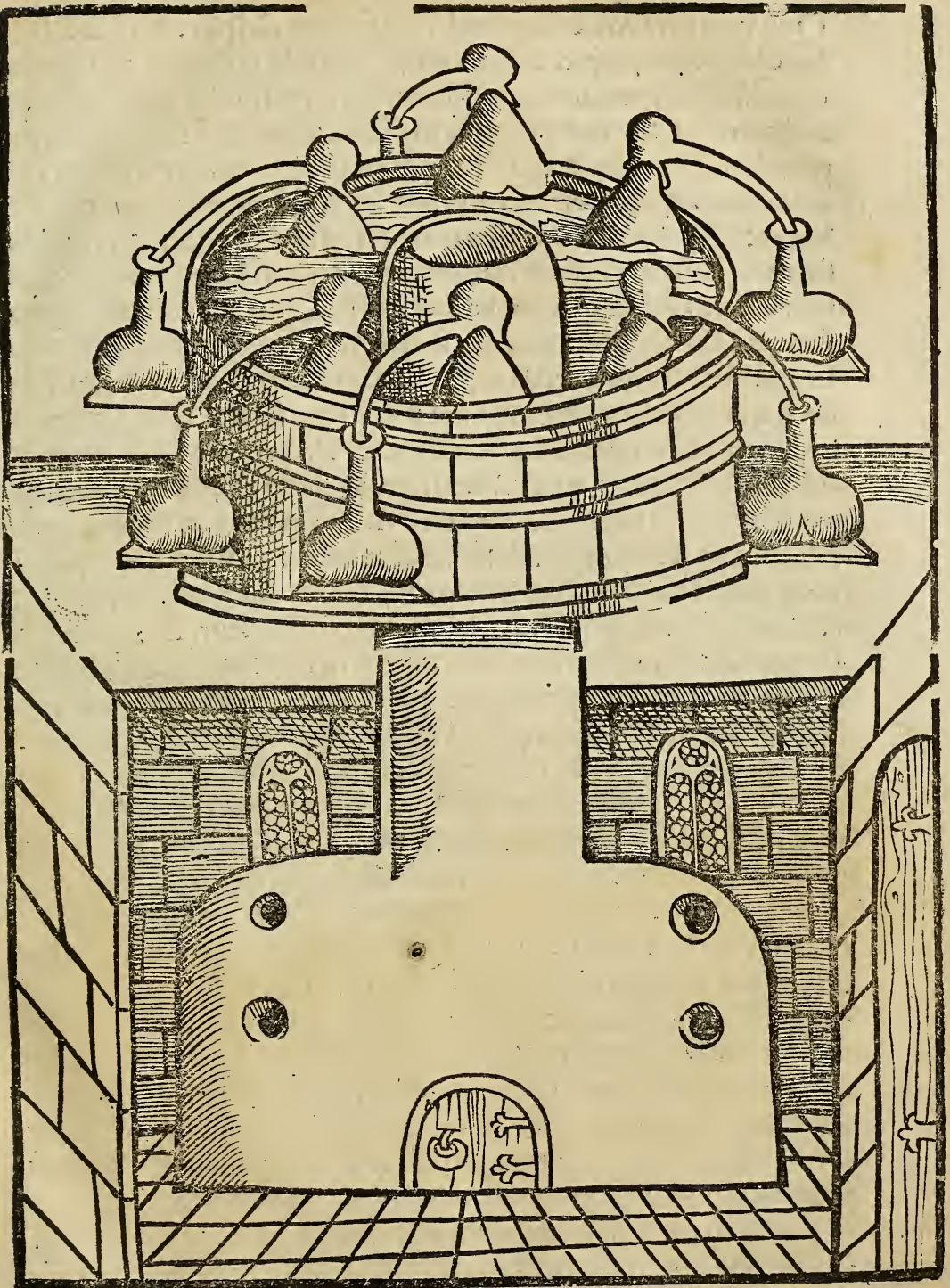

Forma fornacis vna cum balneo

Si autem nō velis ponere in furno accidig, ponatur in balneo, vbi sine multa vasa distillatoria simul, & quodlibet sit positū in circulo suo. Omnes vero circuli in vno annulo siue tripode cōplectantur. Et balneū sit ita factum: q̄ fornax fiat in inferiore parte alicuius domus, & sit lata: sicut sextarium: vel sicut tres quartæ vnius vlnæ: & fiat ex cupro cooperculum. Locus vero vbi carbones debent iniici, sit factus ex lateribus muralibus: vndiquaq; optime lutando in spissitudine duorum vel triū digitorum. Et cooperculum sit ita factum, vt cum clausum sit: calor ipse: qui ad id ascendit: possit iterum regredi vsq; ad pedem fornacis: & optime claudatur vbiq;: vt calorem conceptum non possit facile amittere. Hoc ergo cannale sit supra fornacē, & infra cannale sit craticula per palmam vnā, ita vt cineres possint dilabi in fundū. Fornax vero debet esse quadrata, & in quolibet quatuor angulorū habeat foramen siue spiraculū: per quod fumus possit exire. Et ipsum cānale habeat fenestram distantem ab ipsa fornace per vnā palmam: per quam fenestram carbones debent iniici: & semper optime claudatur cum aliquo instrumeno, ad hoc facto: quod debet esse ita spissum, sicut est ipsum cannale. Ignis vero semper moderetur et temperetur per ipsa quatuor foramina angularia, cum aliquibus registris obstruorijis ad hoc aptis et idoneis, & ita calor p̄ cannale trāibit vsq; ad cooperculū cupreū, & nemo sciet vnde ille ignis possit venire. Et fiat vas ligneū in magnitudine et circumferentia rotæ currus, vt ipsum cooperculum cupreum penitus circundet. In quo vase debet imponi aqua, ita vt ipsum cooperculum totum stet in vase aqua pleno vsq; ad mediam partem vasis. Vas autē sit altum quatuor aut quinque cubitis, & per duos cubitos a fundo vasis fiat cooperculum ligneum, cum multis foraminibus: ita q̄ cucurbita quolibet in quodlibet possit intrare foramen. Et super quamlibet cucurbitam ponatur alembicus, et infra quemlibet alembicum receptaculum super cooperculo vasis maioris: & optime omnia cementetur & lutenē, scilicet sup̄ ipsum vas cooperculum, super ipsa foramina cooperculi cucurbita, sup̄ cucurbitas alembici, & receptacula circa ipsa, & sic habebis calorem ad hoc opus sufficientem, & ignem secretum.

Forma fornacis est hæc,

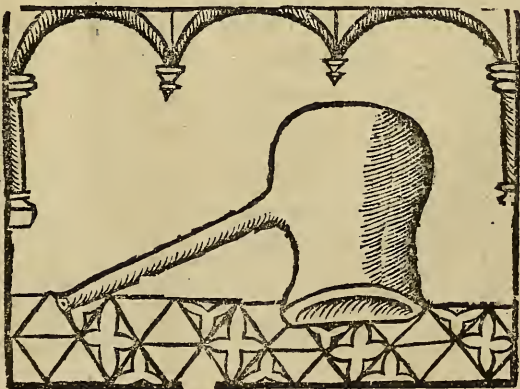
Quibus cautelis opus sit ad extrahendam quin, essent.

Quū vero scire volueris, quando oēs spiritus ab ipso vino sint distillati & segregati, inspicie alembicum, & quando videris in ipso guttas quasdam distillantes, tunc certissimum signum est, nihil amplius de spiritibus restare: & tunc ipsa aqua in alemb. ascendit. Amoue ergo receptaculum, & flegma quod est in ipsa cucurbita ponatur seorsum, & custodiatur, & imple iterū cucurbitā aqua vite, superimponendo alembicum; & bene obturetur cū cera tali; vt infra docebitur; ita vt nullus spiritus possit exhalare; & distilletur per cineres in furno accidię. Sed est melius, si distillaretur in balneo marię. Quū aut volueris cognoscere, quādo oēs spiritus a vino secesserint, semper per priora indicia tibi patebit; aut poteris etiā ex ipso alembico capere de aqua vite, gustādo si quippiā aquositas remanserit, & hoc est certū certo. Quando itaq; secundum nostrā doctrinā hoc in balneo marię vel in furno accidię ita distillaueris, cape ipsum flegma, quod in ipsis distillatorijs remāsit, & distilletur octo aut nouē vicibus, omni vice flegma remanēs cum priori coniungēdo; & hoc fiat toties: quousq; ipsa aqua vitę in igneā substantiā conuertatur: ita q; si ex ipsa madefiat pannus: & accensus fuerit, q; statim cum ipsa aqua cōburatur. Si etiā vnā solā guttā olei oliuarum immiseris: statim in fundum merget, & nunq; vterius ascendet, quantumuis ipsum vas moueatur et cōcutiatur. & ita habes quintā essen. ipsius vini, a quatuor elementis separatam. Et nota precipue, q; oēs rimę circa & circum alembicum et alia vasa quamq; bene obturate sint cum terra virginea, hoc est argilla, nō tamen debes cessare inuoluere cū tribus vel quatuor pannis lintheis, quāto melius clauduntur, tātō minus spiritus euaporāt. Nota etiā, q; qñ primum ipsa aqua vite imponitur, de decē cantarīs nō distillabis nisi vnū vel alterū semis, & omne residuū quod in caldari permanet, nullius est valoris: & nullā penitus habet virtutē, et dicē ipsum flegma, hoc est ipsa aqua: ex qua cōponitur aer, ignis, et terra. Ita distillabis cantaros sexaginta; & ex prima distillatione vix habebis septem cātaros. In secunda vero vix quinq;. In tertia vix duos vel tres, et ita quāto plus distillaueris, tātō minus habebis, et qđ in vltimo erit distillatum, id erit purissimum, subtilissimum, et optimum ad aurū porabile componendum, in qua etiam poteris soluere Solem. Quum vero per tres vices ipsum distillaueris, erit subtilissimum. Et ideo nisi bene præcaueris, omnis virtus ipsius facile exhalabit. Cape ergo colatorium, quum volueris mittere de vno vase in aliud,

& imponatur in vas cui immittis vinū: & circumquaq; obturetur cū cera tali, vt docebitur hic infra, & aliud vas superimponendo: ita q; collū penitus in colatoriū precipitetur. Et pari modo vndiq; lutabis collum colatoriū. Et hoc facto, sinas vinū in aliud vas de suo fluere, & minus exhalabit virtus. Sit aut colatorium in longitudine vnus palmi. Modus vero faciendi cerā ad lutandū, est talis,

Recipe resine pini libras duas: fundatur in vase terreo, ab intus bene vitreato. Postq; aut ita erit: habeas aliū cacabū, vel vrcum terreū, in quo sit aqua limpida: & super vrcum imponatur de stramine. Postea funde super hoc stramen ipsam resinā in alium vrcum, & omnis impuritas eius residet in stramine. Si vero videris ipsam non satis esse depuratā, recipias cere virginē librā semis, olei oliuarum duo aut tria coclearia: vel si non haberes oleū: sume tantū de butyro, fundantur omnia simul. Postea agitetur cū spatula, donec frigescat, postea manu operaberis: & ipsam omnino parabis. Et cū hac cera debent lutari omnia vasa et distillatoria, in quibus aliquis voluerit conseruare aquā vitæ. Vasa vero sint optime adæquata & polita. Postea superimponatur vitrū tenue quasi operculum, & denuo lutetur cū cera supradicta. Nota etiā, q; quū tale vinum fuerit duabus aut tribus vicibus distillatum: poteris accipere spongiā subtilē, quæ debet scindi in frusta, ita magna, q; ab omni parte possint attingere cucurbitā in parte superiori, & debet alligari prædicta spongia cū tribus vel quatuor funiculis extra eminentib⁹, quando superimposueris alembicum, ita q; spongia nō possit in fundum distillatorij cadere, & intingatur in oleū oliuæ, & parū iterum exprimat, ne forte ipsum oleum in cucurbitā incideret, et cum ipsa materia distillanda misceretur, & alembico superimposito claudatur cum cera præfata, & ipsi spiritus optime per hanc spōgiā distillabūtur: et ipsum flegma p hoc nō trālibit causa olei. Et hoc mō plus in vna distillatione operaberis, q; in trib⁹ aliis. Alembicus tamē sit factus ab q; duplici margine, sicut fiunt alembici ceci: excepto saltem q; non habent rostra, sicut illi.

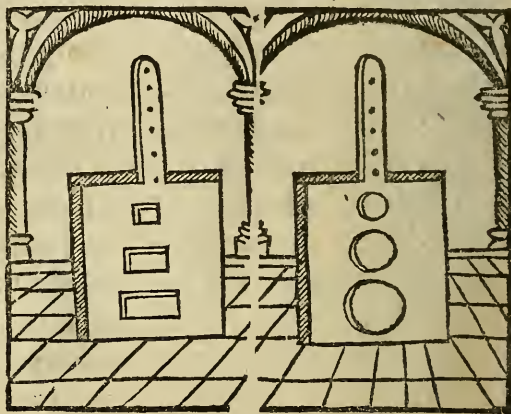
Cuius forma est hæc.

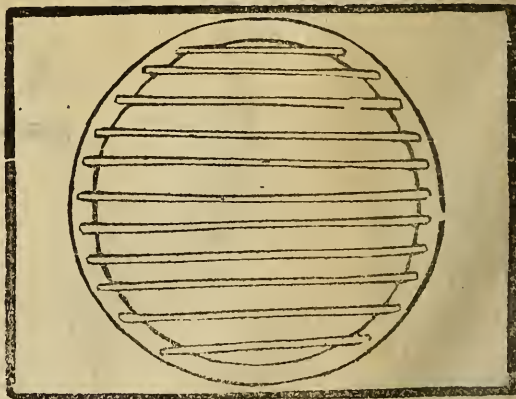

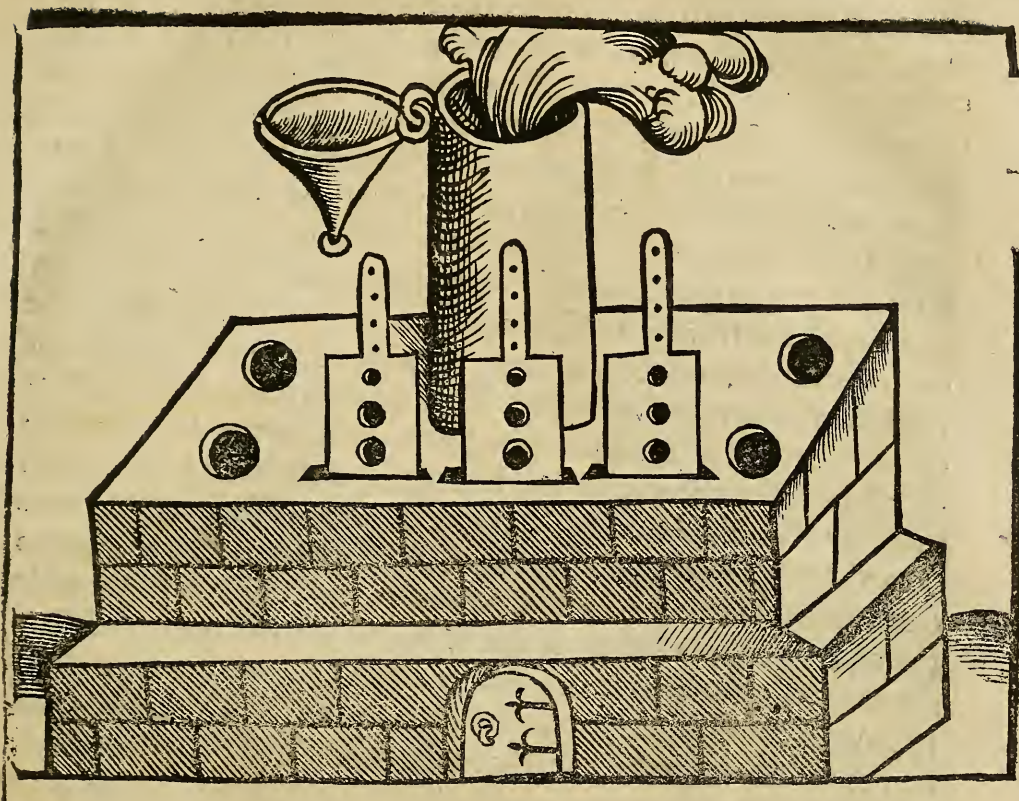
Variae instrumentorum distil. forme.

Poteris etiā facere quatuor capellas siue sedilia, ita vt in quolibet stet vna cucurbita, in qua materia distillanda ponatur, scz vinū ipsum ita distillatū: vt supra dictū est, & ita breuius & facilius ad optatū effectum poteris peruenire. Cannale vero quod in medio est, non sit altius q̄ est ipsa fornax: & potest fieri ipsum cannale quadratū, de lateribus non coctis. Et intra quemlibet angulū fiat fenestra, in latitudine & lōgitudine quatuor vel quinq; digitorū. Et sint fenestre factae cum margine: ita q̄ deorsum possint mitti quedā instrumenta ferrea siue registra, ad temperandum ignem. Oportet autē vt talia registra sint ita grandia, vt totus margo fenestře ex ipsis impleatur, per quam calor possit exire. Hoc autē instrumentū ferreum habet palum, multa foramina habentē, quae sint segregata vnū ab alio, per spaciū digiti obliqui vel transuersi, ita q̄ si magnum & ingentē volueris habere calorē, ipsum ferrū suspendatur altius, & in foramine inferiori ponatur restaculū. Si vero desideres ad opus exiguū calorem, ferrū suspensum demittatur ab alto, quātū volueris. Forma autē dictorum registrarum est hæc. Subtus autē cannale sit craticula, super quā carbonēs ponant. Cuius forma est hæc.

Poteris etiam habere registra facta, quae habeant tria, vel quatuor foramina, vel plura, ita q̄ altius sit minimum, & inferius sit maximum. Et quanto magis leuabis registra, tanto magis habebis de calore, et sic poteris facere ignem paruum vel magnum, ad libitū tuū.

Hec fornax est facta ob duas causas. Prima, quia in ipso poteris facere paruum vel magnum ignē, ad distillandum fortiter vel leniter, sicut placuerit. Secunda, quia cum semel fuerit calefacta, non facile in frigescit; & ideo nō multi carbones perduntur. Et nota, q̄ ipsa distillatoria non debent extrahi vel imponi, nisi prius fuerint infrigidata, & hoc poteris facere, aliquod registrorū in fundum mittendo, & nihilominus alia habebunt operationem suam. Et quando iterum imposueris vas plenū aqua vitæ, ignē ad placitum tuū reges: donec sufficientiam materie habueris. Quatuor autem elementa debent ita separari. Accipiantur omnes aquæ prædictæ: simul congestæ, & ponantur in caldare primæ fornacis, vel in magnam cucurbitam, Si autem non posses habere magnam cucurbitā, ponatur in plures paruas, & distilletur in vna ex prædictis fornacibus, et ab ipsa extrahatur flegma vsq̄quo nihil ultra exeat, lento quidem igne, sicut si esset in balneo marie. Et quū fuerit ita distillatum vsq̄ ad finem, amoueaturne receptaculum, & inuenies illic flegma. Et in ipsa cucurbita vel caldari re-

D

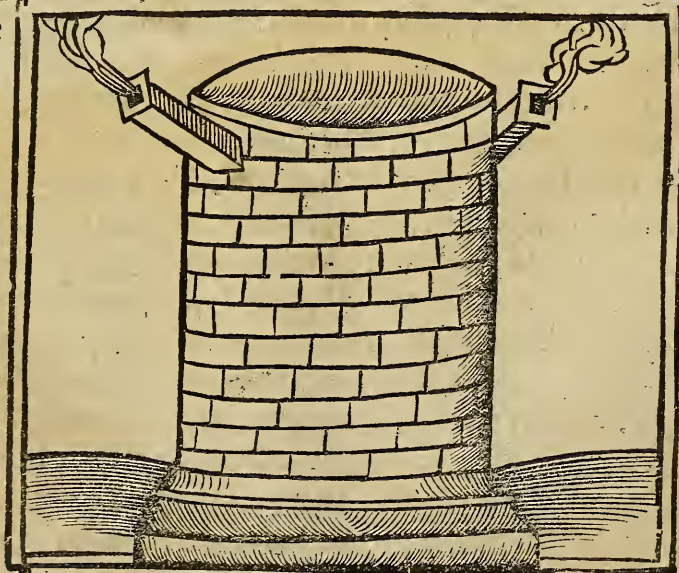

Extractio quintæ essentiæ.

manet materia nigerrima, sicut est pix liquida. Aliqui vero breuitatē inquirentes, imponunt in vas vel capsiam ferream super lentum ignē carbonum, donec illa nigra substātia appareat sicut pix tenuis: & hæc ponatur in cucurbitam. Postea ponatur de alio flegmate in capsia: & fiat sicut de prima, & iterum materia nigra ponatur cum alia. Et hoc facies toties, donec nullum flegma remaneat. Et iterum materia nigra ponatur in cucurbitam, et ponatur in arenam, et extrahe superfluā humiditatem ab ipsa: & postea infunde quintā essentiam, quā prius ab ipso abstraxisti, in spissitudine quatuor aut quinque digitorū, & bene misceantur in simul: & ponantur in balneo maris, ad digerendum. Postea distilletur per alembicum. Et cū ita aqua fuerit distillata, fundatur iterum super feces: et iterum distilletur: et iterum digeratur atque distilletur. Et quanto sepius hoc feceris, tātō melius erit. Et hoc quod in septima distillatione est distillatum: appellatur sanguis humanus quem alchimistæ maxime inquirunt: & est ipse aer. Et ita habes duo elementa in virtute quintæ essentiæ exaltata, quæ sunt aer & aqua. Postea cape materiam nigram, de qua supra dictum est, quæ in distillatorio remansit, & distilletur in arena per alembicū: & ab ipsa separa oleū suū, qui est ignis. Et quando nil in ea remanebit, seruabis hoc oleū segregatim: & in fundo cucurbitæ inuenies materiam nigram: siccam quæ est ipsa terra. Ex qua potest fieri fermentatio: ad vniendā & acuedam quintam essentiam. Et in ea quinta essentia potest resolui aurū, & omnia alia metalla. Et quando videris in alembico guttas distillantes, sicut est clarum oleū, tunc remoueat receptaculū, & maius anteponatur (sicut si velis facere aquam fortē) causa spirituum, qui in ipsum intrant. & non fiat ignis magnus, per horas viginti quatuor: quia illa nigra materia ascenderet in alembicum: & de ipso transiret in receptaculum. Vltimo aut quum nihil plus de oleo apparebit, ignis magis est augmentandus, donec guttæ omnes ex alembico recesserint: & in fundo remanebit materia nigra, sicca, et combusta, olens sicut aliqua alia materia combusta. Postea habcas flegma, sicut prius est dictum, & ponas in capsiam, ut iam sepius est narratum. Et cum per crebras ebullitiones fuerit consumptum, recipe de illa aqua, quæ remanet post distillationē aquæ vitæ, dum est depurata, ita quod habeas unā librā fecum, & quatuor libras aque prædictæ, et misceantur bene in simul, et ponantur in vrcē vitratū de terra, et quum feces per quietem in fundum secesserint, coletur: et super feces iterum superimponantur

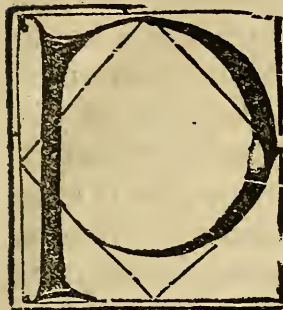
quatuor libris de aqua prædicta. Et hoc fac toties, vt omnis fetor ex illa materia nigra recedat. Et nisi hoc ita feceris, oleum & operā perdes. Quia nisi ita superinfuderis quintam essentiam, & rursus ab ea distillaueris, sicut supra dictum est: nihil omnino valebit. Terrā autem nigram sic lotā & purificatā desiccabis, et fac puluerem subtilissimum & immisce cum duobus elementis prædictis rectificatis, scilicet aqua et aere, quæ prius sanguinem humanum appellauimus: et ponatur in balneum mariæ per tres dies, & tres noctes, vel paulo plus. Postea iterum distilletur: et aqua quæ venit ex hac distillatione, dicitur aqua ignea rectificata. Et ita habes tria elementa exaltata in virtutē quintæ essentiæ. Post hoc cape illā materiā nigrā, et redigatur, comburendo in furno reuerberationis vel calcinationis in cinerē, habentem albedinem calcis. Non tamen semper fit ita alba, quia aliquando retinet de rubedine, sicut est rubedo ipsius combustionis. Sed ignis in furno reuerberationis aliquādo nō est satis validus. Ideoq; ad vitādum magnum laborem, et multas expensas, pones hāc materiā in ollam nouam terreā, & cooperiatur cooperculo: & lutetur optime luto sapientiæ, vel luto factō ex lanis, quas tonsores panni abijciunt, & ponatur in fornace calcis optime calefacta: & ipsam in tali furno calcinabis per tantum spacij, in quo possit aduri calx. Et hoc communiter fit in Germania ab aliquib; in spacio duodecim vel quatuordecim dierum, cōtinue faciendo ignem, sicut fit, ad faciendam calcem. Post hoc, quādo ex fornace calcis fuerit exempta, eo melius poteris ipsam calcinare in furno reuerberationis. Et si prius fecisses, anteq̃ in fornacē calcis cōstituiisses: longo tēpore non potuisset calcinari.

Modus conficiendi elixir.

Si vero prima vice nō erit satis vsta in fornace caldis, iterum imponatur in eandem. Et quum fuerit satis vsta, misce cum ea aquā igneam, de qua locuti sumus: & sinas stare per tres dies, & totidem noctes in balneo marie. Postea iterum distilletur. Et hoc fiat septies, & toties calcinetur in furno reuerberationis. Quūq; ita septies distillata, et toties recalcinata fuerit (Quod ex eo poteris considerare: quando acceperis de hac terra, et posueris ad aerem, et feceris siccari, et postea superinfuderis tres aut quatuor guttas aquæ prædictæ, si non resoluitur) tunc habes certissimum indicium, ipsam satis esse preparatam. Si vero soluitur, iterum debet calcinari, et reuerberari, et dissolui in balneo marie sicut dictum est. Et hoc fiat toties: donec terra non ultra solvatur, et tunc erit vere preparata, et appellatur aqua vitæ, propter quod ab ea, et per ipsam resoluitur et subtiliatur aurum. Sed verissime hic est ille lapis, et non sal (vt dicunt quidam) qui dicitur lapis philosophicus rectificatus, et ipsa quinta essentia ab suis elementis quatuor separata, in qua latet spiritus separatus a spiritu, hoc est a flegmate suo, quæ est ipsa aqua: et ab oleo suo, quod est aer, et ab aqua ignea, quæ proprie est ipsa aqua, et ab suis fecibus adustis, qđ est elementum terreū. Et illa essentia ita reuerberata, calcinata, resoluta q; et iterū recalcinata, in forma supra dicta, conuertitur in lapidem: cum quo fixantur omnes spiritus, quia supremā habet virtutem spiritualitatis, et infimā virtutē corporalitatis. Et ideo dicit Hermes. Supremū est, qđ est inferius, et inferius est quod est supremū. Et est vnica essentia ad perficiendum Solem: et alia quæcūq; metalla resoluenda: propterea q; semper vim et virtutem suam obseruat, et habet omnem substantiam quatuor qualitatum seu elementorum in vnā complexam essentiam: in quo secreta secretorum naturæ sunt contēta. Et ideo dicit philosophus. Lapis de terra sicut de quatuor corruptibilibus qualitibus, ad coelum, qđ est incorruptibile, ascendit, idemq; de coelo iterum in terram descendit. Quod significauit p verba prædicta, quū aiebat, Supremū est, qđ est inferius, et inferius est, quod est supremū: ita q; habet virtutem quintæ essentiæ, ad fixandū metalla ipsa, quæ ex terra oriuntur. Est enim lapis elixir, et est sicut cristallus, qui perfectissime tenet de Mercurio, matre omnium metallorum. Et quum ipsa quinta essentia cū lapide prædicto admisceat, & adiungatur folia auri, resoluitur per copiosam penetrationem: quæ est in ipso lapide, & subtilitas supflua: quæ in ipsa quinta essentia latet occulta, in aurū potabile conuertitur.

De modo extrahendi quintam essentiam,
in qua potest resolui aurū, ad faciendū
aurum potabile. Cap. 11

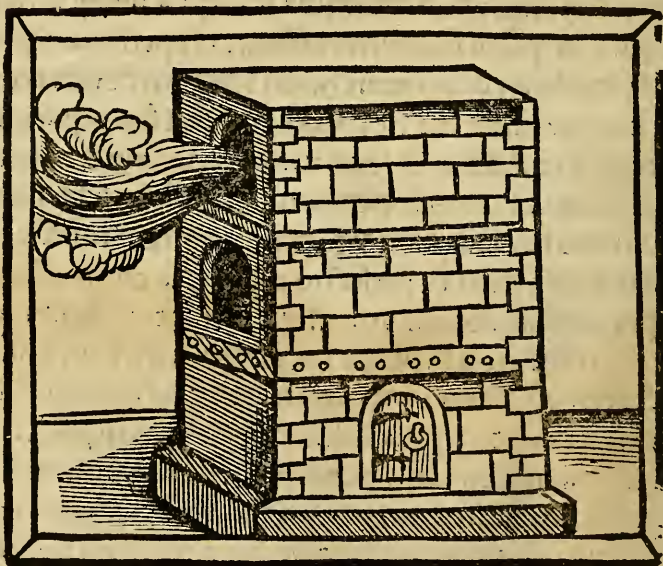
Romissimus supra duplicem viā nos demonstra-
tuos, quomodo sint separanda quatuor elemē-
ta & in vnam formam redigenda, ad resoluē-
dum Solem, lunam: & omnia alia metalla. De
quā via satis superq; iam superius est elucidatum. Nunc vero ad ses-
cundam viam est procedendum, quomodo scilicet terra separanda sit
extracta ipsa quinta essentia, per quam omnia metalla possunt resol-
ui: & in substantiam aque potabilis redigi. Dicunt enim omnes phi-
losophi vnamiter, qd potest fieri aqua vitæ, ad sustentandam natu-
ram humanam: et ad euitandam omnem egritudinem. Facitaq; aquā
vitæ claram rectificatā: ita vt ardeat accensa, vt supra diximus. Et nul-
lo modo fac sanguinem humanū: quia si aliquæ herbe vel aliud quid-
dam materialū in ipsam fuerit immissum: ex superfluitate, quæ in ipso
est, perdent vires suas, & omnem bonū saporem & odorem amittēt,
esset etiā horrendum vsui humano. Nec etiā fiat aqua ignea: quia
talem calorem & acuitatem in se contineret: qd omnia materialia (exce-
ptis metallis) talem calorem superfluum & igneum ad se traherent: ita
qd quum putares facere aquam vite, potius aquam mortis faceres. Ex
quo autem omnis virtus & perfectio est in ipsa terra, redacta in lapi-
dem, vt supra copiose declarauimus: ergo hanc terrā huic nostre aquæ
præsenti tribuimus, non facientes vel sanguinem humanū: vel aquā
igneam, & tunc appellatur vera quinta essentia, siue aqua vite, & non
aqua mortis. Et quanto sepius distillatur per terram, tātō fit efficacior
& melior. Et notandum est, qd parum de hac terra: summā habet vir-
tutem in illo opere. Sicut enim parum fermenti magnam et copiosam
pastam ad coquendum panem facit, sic etiā minima huius terre pars
maximas erigit perfectiōes & virtutes humano corpori aptas. Et ideo
est cauendum ab his, qui faciunt terram ex tartaro, aut qui comburūt
vinaceam in cinerem: aut qui accipiunt calcem puluerisatā: vel cinerē
vitium: & salicum, & dicunt hanc esse terram, de qua est nostra locu-
tio: quod plane est a veritate extraneum, quum dicat Geber esse lapidē
& medicinam incompatibilem mixtionis rerū extranearum. Quando

Modus extrahendi quin. essen. a melle.

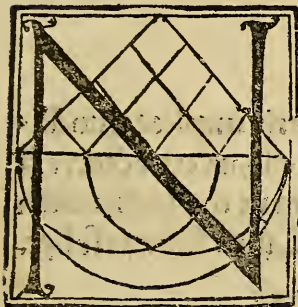
ergo ita feceris aquam vitæ, rectificatam tribus aut quatuor vicibus, ita vt nullum indiciū humiditatis remaneat in loco vbi aduritur, ipsa terra a flegmate suo breuiori via qua fieri potest separetur, ipsumq; flegma ponatur in caldare, & coquatur vsq; ad spissitudinem mellis dissoluti super ignē. Postea tolle ab igne, & sine frigescere vsq; in diem sequentem, & videbis paruos lapillos in fundo vasis, sicut si esset sal nitrum fusum. Coletur ab ipsis desuper existens aqua & oleū, & fundatur alia aqua super illam terram siue lapillos: misce insimul. Postea iterum sinas residere, vt superius. Et quum colaueris aquam, ponas ad priorem, & sinas bulire sicut prius. Postea infrigidetur per duos dies, vt supra, & inuenies lapillos albos, sicut supra. Et hoc toties facies, donec nullus lapillus in fundo vasis appareat. Post hoc omnes lapilli congesti exiccentur optime: & ponantur in testam terram, aut in tigillum aurifabri: & ponantur ad calcinandum donec ad albedinem niuis sit deducta in furno calcinationis vel reuerberationis.

Cuius figura est hæc.

Caue etiam, ne a nimio calore fundantur, quia oleum & operam perderes, licet sint aliqui, qui dicant, q; debent poni in fornacē calcis, vel in vitrearium, & q; ibi debeat permanere, viginti & vno diebus, sed certissime illa terra flueret ex nimio calore: hinc magis Alchimix q; medicinæ conueniret. Et ideo dicunt: q; cum tali terra potest aliquis

absq; dubio resolvere Solem, Sed sufficit, q; calcinetur in ipso furno reuerberationis : quousq; ducatur vsq; ad albedinem niuis vel salis. Quûq; ita fuerit calcinata, superinfundatur de aqua vite ita rectificata vt sepius dictum est, & distilletur per septem vices, sicut iam est monstratum. Et in hac aqua poteris soluere folia auri, quia ipsorum vim ad se trahit. Et hinc fit aurum potabile mirabilis operationis, ad sustentandam vitam humanam, ita q; per ipsum omnes corporis morbi & egritudines tolluntur cum hoc vsi fuerimus. Et ideo dicitur, q; facit hominem iterum reuiuiscere.

Quomodo extrahenda sit quinta essentia a melle; quæ intrat aurû potabile. Cap. 12

Vnc procedendum est ad ipsam quintam essentiam mellis, quod debeat extrahi. Quû ergo ipsam extrahere volueris, habeas bonam quantitatem boni et optimi mellis, a quo fauus non sit adhuc separatus, sicut est, quando de alueari eximitur.

Exprime mel a fatris absq; igne : faciendo tres aut quatuor saccos ex panno colatorio, in longitudinem duorum cubitorum. Largitudo vero debet esse in quantum pannus se extendit. Hoc expleto, impone mel cum fauo in prædictos saccos, & diebus æstiuis ponantur & suspendantur ad solem. Et sub quolibet sacco ponas vas mundum, ad recipiendum mel distillans a saccis. Et si forsitan fuisset diebus hiemalibus, calefiat balneale vaporarium, sicut in Germania apud locupletes habentur, & saccus pendatur ad parietem, vt ex calore balnei mel fundatur. Et quum omne mel fuerit liquæfactum, imponatur aliud in saccum, & fiat sicut de primo. Et hoc toties facies, donec habeas quantitatem sufficientem : Et de fecibus facias fieri ceram, sicut moris est. Postea habeas sex vel octo vasa terrea, de meliori terra quam poteris habere, quæ sint facta quasi in modum cucurbitæ. Et quodlibet horû vasorum sit amplum, vt possit tenere quindecim aut sedecim libras. Et sint in gutture stricta, in ventre vero lata, ita vt possis superimponere alembicu. Et habeat ab orificio p spaciu vnius

Modus distillandi aquam mellis.

palme duas ansas in longitudine vnus parui digiti, ita q̃ possint per eas imponi & amoveri a fornace, & ab inferius sint optime lutata.

Quorum forma est hæc.

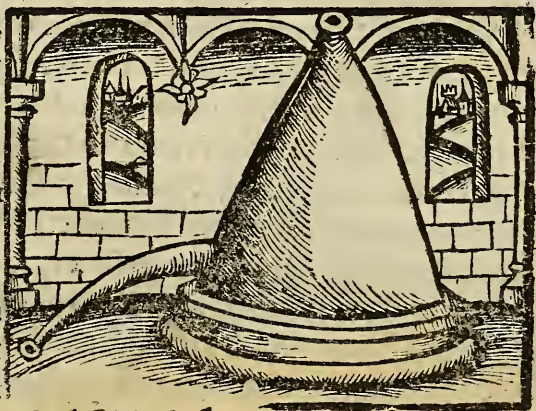
Et quū ita erunt omnia præparata, magister operis impleat quodlibet dictorum vasorum vsq̃ ad tertiã partē de melle, ita extracto, vt iã diximus: & reliquæ duæ partes vasis sint vacuæ, ita vt mel possit ascendere & descendere, & ponatur in furnū accidiæ. Cuius forma est hæc.

VIDE FOLIO XVI.

Et superimponatur alembicus, et omnes rimulę circunquāq̃ optime obturentur cum panno lintheo, fermentato ex argilla tenui. Et fac distillationē tuā lento igne. Quia si nimium calefaceres furnū, mel ipsum in alembicum ascenderet. Et ideo sedula opera semper perspicies, si vasa sint nimium calida, madefiant linthei panni, & circunquāq̃ inuoluantur vasa circa alembicum, non tamen ipsum attingant, vel q̃ alioqua gutta aquæ super ipsum cadat, quia citissime alembicus rumpeatur. Et lintheoli sint inuoluti circa ipsum vas: donec frigescat, & sic ipsum mel non poterit ascendere, vel per alembicum distillare. Et prima aqua quæ ab ipso melle distillatur: habet in se spiritus, qui aurum potabile ingrediuntur: & cum parum senserint caloris, ascendant, & non permanent. Et ideo mel, quod a fauo suo est extractum per ignem: huic nostro operi præsentī nil plane conducit, quia omnes spiritus ex eo adempti sunt, expirauerunt & ecesserunt: Et hoc accurate considerabis. Quumq̃ in alembico nullus spiritus

conspicies, extrahantur vasa, & hoc ipsum considerare poteris, cū guttulæ apparebunt circa lineas alembici, & tunc vasa ex fornace extrahantur, & mel in quoddam vas separatim reponatur: quia nihil ultra ad hoc opus valet. Et statim infunde aquam bulientem in tuā cucurbitam, & optime lauetur, & habeas spatulam ferream latam duorū digitorū, cum qua ipsam cucurbitam optime mundabis: vt si quicquid mellis combusti in ea resederit, possit ab ipsa amoueri & deponi. Et hoc facies semper, quādo volueris imponere mel in ipsam. Si vero volueris secure tuum mel distillare, ita q̄ non habeas aliquam sollicitudinem, q̄ possit ascendere in alembicum, Capias foliorum hederę mānipulum vnum, & mellis libram vnam, misceantur insimul & distillantur, & sic mel tuum nuncq̄ ascendet, Et hoc modo posset distillari per campanam,

Sunt tamen aliqui, qui accipiunt paruos lapillos albos: qui in ripa flūminum reperiuntur, & hos in cucurbitam cum melle imponunt, & est idē: quia mel non potest propter ipsos ascendere. Et quum omne mel ita distillaueris, & aquam, in qua spiritus continetur, in cucurbitam imposueris, pone super ipsam alembicum vitreum: & distilla, & spiritus ab ipsa aqua distillabuntur, sicut supra dictum est de aqua vitæ. Et hæcerit quinta essentia mellis. Hæc ergo habet odorem suauissimum, sicut germen prunorum agrestium. Si vero non possis in ipso alembico cognoscere, quando omnes spiritus secesserint: amoue bis receptaculum, & gustabis materiam distillatam, & si habet gustum mellis, scias spiritus adhuc esse ibidem. Et ideo toties continuabis ipsam materiam distillare, vt nullus omnino sapor mellis in ea remaneat. Spiritus vero congregati, in vna cucurbita ponantur: & in superficie claudatur cum vitro: & luretur cum cera supradicta: vel cum luto sapientiæ, & fiat vt supra dictum est de quinta essentia vini, Et si vis in hoc operari, habes bonam quantitatem mellis.

Lullius
li.1.ca.4

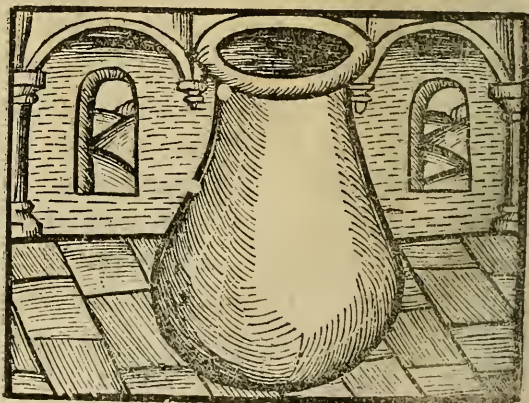
Helidonia sꝑm Ray. Lullium, et Io. de rūpescif
sa dicta est quasi celi donum, Sed si etymolo
giam vocabuli, et grecam deriuationē inspiciere
voluerimus, aliter de ipsius diffinitione loquē
dū crit. Dicūtenim Plinius & Aristoteles che
lidoniā esse ab hirundine nuncupatā, vel ab
hirundinis visu. Græce enim Chelidon hirun

do dicitur. Vnde prouerbium est hoc:

hoc est,

Vna hirundo non facit yer. Ab hac; nomen hoc chelidonia sumpsit,
monstrata homini ab hirundine. Hac enim hirundines oculis pullo
rum in nido restitunt visum. Genera autem eius duo sunt. Maior
fruticoso caule, folio pastina cecorticæ ampliore altitudine duorū cu
bitorum; colore albicans; flos luteus. Minori folia hederæ minora
aliquantum; & rotundiora, minus cādida, succus croci mordax; semē
papaueris, florent aduentu hirundinū, discessu marcescunt, florentis
bus succus exprimitur, & in æreo vase cum melle leniter feruenti cine
re decoquitur. Singulari remedio cōtra caligines oculorum vtuntur,
& per se succo in collirijs; quæ ab ea Chelidonia appellantur. Habet
etiam innumerabiles alias virtutes; & ideo nō immerito huic nostro
operi immiscere voluimus; quō ex ipsa extrahenda sit quinta essentia
quæ etiam ipsum aurū potabile ingreditur. Cape ergo de chelidonia
tempore estiuo, quando est tota matura, & viridis; & incipit quasi al
bescere, & tota eius substantia, scꝑ flos, radix; & herba in quantitate
quam volueris scindatur minutum & pistetur in mortario lapideo.
Postea ponatur in cucurbitam terream vitreatam.

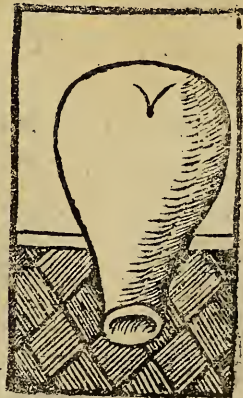
Et cucurbita impleatur tota.
bene ipsam claudendo & lu
tando. Postea ponatur in fi
mum equinum recentem, ad
fermentādum & digerēdum
per spaciū trium hebdoma
darum. Dehinc superimpo
natur alembicus, et distilletur
in balneo Marię.

Et sit ignis admodum lentus, & omnia optime obturētur, et exibat ex hoc ipsum flegma, & alia tria elemēta manebūt in fundo distillatorij. Postea feces extrahantur ex ipso, & optime terantur super vno marmore adeo tenue et subtiliter quātum poteris. Et postea iterum imponantur in vas; & superinfundat flegma ab alijs crib' prius distillatum; & superimponatur alembicus cecus.

Et optime omnia lutentur: & ponantur in balneo marie per septem vel octo dies ad putrescendum & digerendum. Si vero times expensas, fermentetur in fmo equino. Hoc facto, materia paulatim infrigidetur. Postea ponatur in alia fornacem ad distillandum per cineres, & imponatur alembicus cum rostro, et distilletur sicut in capitulo decimo, de separatione olei ab ipsa terra dictum est: et tunc exibat aqua limpida, habens colorem olei, quæ

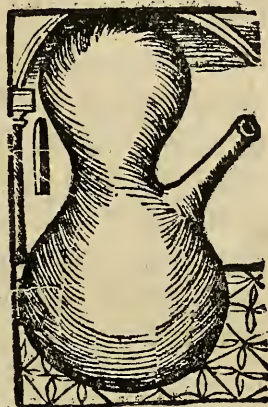

Variae viæ separandi elementa facilliter.

in se duo elementa complectitur, scilicet aerem & aquam, & in fundo alia duo elementa residebunt, quæ sunt ignis & terra. Quñ vero volueris separare flegma ipsum ab aere, ponas oleũ in distillatoriũ recēs & distilletur in balneo marię cū modico igne, & videbis ascendere ipsum flegma, & oleũ residebit in distillatorio. Et ita habebis duo elementa, scilicet aerē et aquam, quodlibet segregatũ ab altero. Nā oleũ non potest ascendere vel sublimari in balneo mariæ: quia ignis non est satis potens. Quando vero volueris separare cetera duo elementa, accipe feces ex quibus oleũ distillasti: et teratur super marmore sicut prius. Postea cape quatuor partes flegmatis, & vnā partem fecũ: et in simul misceantur & incorporentur. Postea ponatur in fornacem balnei per septem dies, postea distilletur per arenā magno igne, donec exeat aqua rubicunda, et semper distilletur: donec in illam aquā conuertatur. Et habebis in ea elementa duo, scz ignem et aquam. Terra vero remanebit in fundo cucurbitæ sicut materia nigra. Deinde ponatur illa aqua rubicunda in aliā cucurbitā, superimponendo alembicum rostratum, et distilletur in balneo mariæ, & flegma separabitur ab ipsa, & in fundo vasis remanebit oleum rubicundum quod est ipsum elementum, scilicet ignis. Et ita habebis omnia quatuor elementa segregatim extracta, vnum ab alio. Elementum vero terreum calcinetur cum igne forti et vrgeatur per ipsum ad spacium decem dierum, vt bene possit exiccari. Postea teratur iterum super marmore, et imbibatur cū ipso flegmate, et distilletur per alembicũ, donec in illa materia videas paruos lapillos albos sicut sal. Et hoc ipsum sal iterum dissoluatur cum aqua ex qua distillaueris, & postea iterum dissoluetur, & distilletur. Et hoc fiat totiens, donec ipsa terra amittat omnem impurũ et terreum colorem, scilicet vt albescat: et in albedinem cere deducatur, et tunc habebis terrā ipsam rectificatā. Posset autem aliquis percontari: quare terra ipsa in fundo resideat. Hoc eo fit, q̃ in fundo remanet aer: et ipse ignis per ipsam aquā tantq̃ per flegma potest extrahi, et nullo alio modo. Quñ autem faciliiori via id facere volueris, dissoluatur quodlibet elementum cum aqua sua per partes equales. Vt si flegma in quo est aer distillaueris, vt tantundem de aere in fundo remaneat. Accipias iterum tantundem de ipso flegmate, & distilletur cum aere. Et hoc fiat septies. Ex alio vero flegmate extrahatur aer, ex ipso quod post aerem remanserit, pari modo extrahatur ignis, sicut supra docuimus. Postea distilletur in balneo marię, et abstrahatur ipsum flegma,

& talis materia adiungatur tanto olei rubei, quod infundo distillato rj prius remanserat, sicut iam declaratum est, & per septem quoq; vias distilletur. Postea ipsa terra cum flegmate abluatur. Et hac forma quodlibet elementorum in sua virtute magis perficitur ad operandū operationes sibi appropriatas. Est etiam alia via subtilior, redigendi quodlibet elementum in suam summam substantiam & quintā essentiam, tamen præsupponitur, quod elementū quodlibet sit prius iustificatum. Deinde accipiat & ponatur in vas circulatoriū.

Ponatur in fimum equinum, aut in balneum marie per dies triginta. Postq; autem ita circulaues ris per hoc spacium dierum triginta, iterum distilletur. Tunc corpus ipsum tanq; materia grossa permutabitur in spiritū vel substantiam subtilissimā. Sunt etiam quidam qui faciliori via hoc operantur, accipiendo quatuor partes terræ, & vnam partem de vno quatuor elementorum: quodcunq; volueris, & digeratur in forma prædicta, & circuletur per dies triginta, & per crebrum ascensum & descensum materie, qui fit in circulatorio per tantum temporis, quodlibet elementorum in quintā essentiā permutatur. Et quū scire volueris, quādo materia sit satis circulata, vide quū ipsa quin.essen. natat super aliā materiam, tunc satis est. Habes itaq; satis superq; declaratum, quomodo sint separanda quatuor elementa, et quomodo ipsa quinta essentia sic extrahenda ex ipsa celidonia. Restat nunc dicere virtutes quintę essentia ab ipsa celidonia extractæ. Elementum igitur aquæ siue ipsum flegma conducit ad omnes egritudines corporis calidas & frigidas. Temperat etiam omnes venas circa cor existentes, & omne venenū ab eo expellit. Curat etiam omnes morbos accidentales pulmonis. Sanguinē purificat, & hominem præseruat ab omni corruptione virtutis naturalis. Opitulatur deniq; omnibus infirmis, etiam in quacunq; infirmitate sint. Elementum vero aeris est sicut oleum, & habet has virtutes. Iuuenes in robore suo confirmat, in fortitudine scilicet & venustate, quū vsi aliquādo fuerint in epulis, quia nullū sanguinē permittit putrescere. Adurit etiā & expellit omne flegma falsum, & melancoliā sustollit, omnē deniq; adustionem colere nimirū aufert, Elementū

Præparatio materiæ ad separandum quat. elementa.

autem ignis, quū de eo accipitur in quantitate vnius grani tritici, & conteratur, & incorporetur cum vino optimo, & in collum hominis egroti, immo etiā semimortui immittatur, hanc habet efficaciam. Omnes vires corporis amissas recuperat & refocillat. Penetrat enim vsq; ad cor, & ipsum calefacit, & expellit omnia venena & omnes humidas superfluitates ab ipso corde. Si vis hominem in agone mortis existentē, in vigesima parte horę curare, vt sit miraculū, & quasi illusio, dabis ei granum vnum olei huius, quod est elementum ignis, & statim conualescet, etiam vt astantes mirabuntur, esse dicentes, quoddā magnum miraculū. Et ita sentit Lullius. Sunt autem aliqui, qui alio modo quintam essentiam ex chelidonia extrahunt, accipiendo Chelidonium dum adhuc florescit, cum radice & flore, & ponderetur, pondus vsq; ad suū tempus reseruando, discindatur minutim, & super ipsam infunde aquam fontis puram, & ponatur super ignem: & tantum bulliatur, donec ad suum prædictū pondus reducat. Hoc factō, pistetur in mortario lapideo, & exprimatur succus per pannū colatorium, amoueantur feces, & reliquū bulliatur, donec ad spissitudinem mellis perueniat. Et tunc illa materia erit præparata, ad separandum quattuor elementa, vnum ab alio. Et ponatur in cucurbitā, ipsam implendo pro media parte, et lutetur desuper alembicus, meliori via qua poteris, & distilletur igne lento in balneo Mariæ, ita quod aqua ab ipsa materia expellatur. Deinde distillatorium ponatur in cinerem, & separabitur ab ipsa alia aqua, quæ est sicut oleum. Quūq; tertia vice videris oleum supernatans, amoueatur receptaculum, & aliud anteponatur, ad recipiendum illud oleum, quod est ignis. Et ita habes tria elementa, ab inuicem separata, scilicet aquam, aerem, & ignem. Terreæ vero substantia in fundo vasis remanet sicut materia combusta. Et quodlibet horum elementorum segregatim in vase reseruetur. Quum vero quodlibet elementorum volueris rectificare, quia sic fieri oportet, si vis eo loco medicinarum vti. Aqua igitur ipsa per alembicū septies distilletur, & in qualibet distillatione cucurbita optime lauetur a fecibus remanentibus, quæ debent admisceri elemento terreo, & distillētur in balneo mariæ, & vas in quo aqua illa debet reseruari, optime perlutetur. Tali etiam modo rectificabis aerem per septenariam reiterationem in cineribus: semper miscendo feces cum ipsa terra. Hac etiam forma elementum igneum temperabis & iustificabis, Et hoc est ipsum oleum tertium. Et quodlibet oleorum reser-

uetur in vase bene clauso. Postq̃ autem rectificationes cuiuslibet elementorum monstratę sunt, opere precium est, scire naturam & virtutē cuiuslibet elementorum. Aquę ergo qualitatis vis est, expellere omnes calores & venena ab ipso pectore, mundificare etiam sanguinem. Valet etiam cōtra opilationes pulmonis & epatis, Corrupt omne humorem & flegma superuacuum. Deniq̃ hominem in nouem diebus ab omni infirmitate liberat. Oleum vero aeris conseruat iuuentutem et robustatem cum pulchritudine & optima venustate; nec permittit sanguinem putrescere, vel melancoliam dominari, aut coleram adurere, nec flegma in corpore humano abundare sinit, augmētat sanguinē, & per quęq̃ membra ipsum disgregat. Et ideo qui hoc oleo aeris vtuntur, sepe phlebothomifant, quia est valde penetratiuum. Egrotos maximopere sustentat & nutrit. Valet etiam, si quispiam timeat & in periculo sit amittendi oculum, & per spacium triginta dierum imponat in ipsum omni die vnam guttā vel duas: et in hoc miraculose prodest. Efficacia vero qualitatis ignē multo est maior ceteris duabus. Operatur enim in illis in quibus priora nihil proficiunt. Homines senes in iuuentute conseruat, & facit ipsos iuuenescere. Et si homo esset in iudicio mortis: & caperet de hoc oleo ignis in quantitate vnius grani tritici, cum vino vel cum aqua vitę tēperatum, restaurat ipsum ad vitam, calefacit sanguinē, recreat cor, conseruat hominem a morte, & ipsi restituit vires iuuentutis. Et si sumitur cum aqua filiginis, dicitur esse elixir vitę. Materia quidem terrea rectificata per tres vias per dissolutiones, coagulationes, & calcinationes, est subtile sal terre, cum quo possunt transmutari omnia metalla in lapidem, cū quo omnes spiritus figuntur, habentes humiditatem radicalem. Nutrit etiam leprosos. Ex hoc autem philosophi antiqui lapidem fecerunt, quem philosophalē appellauerunt. Modus vero sumendi ipsam medicinam, est hic. Recipe tres guttas ignis celidonię, tria coclearia aque rosarum: medium cocleare de aere sanguineo: capiantur immixta simul stomacho ieiuno. Si infirmitas est calida, detur cū vino,

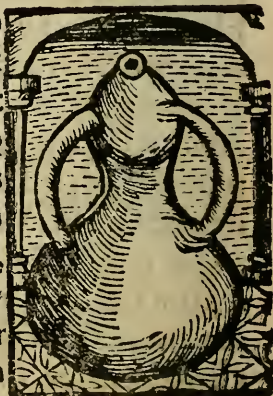
& si homo excessisset annum vigesimumquartū, cū aqua vitę. Si autē sunt febres calidę, nullo modo debet administrari patienti.

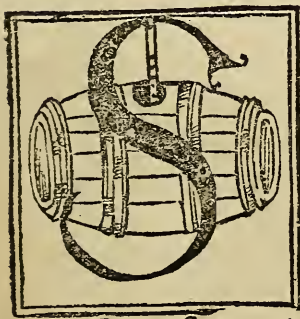

Sis ergo extrahere quintam essentiam ex sanguine humano, accipiat de sanguine hominis sanguineæ complexionis, vel colerici sani, mediocris ætatis, & bonum vinum bibentis, postq̃ phlebothomi sauerit, & sanguis residens in fundo vasis ab ipsa aqua segregatus fuerit, teratur in aliquo vase cum decima parte salis communis, & bene concutiendo insimul misceatur, & ponatur in pellicanum clausum,

Et postea ponatur in fonteam quinque pedum profundam, & latam duorum pedum, habentem vñ stratū de calce viua, & aliud de fimo equino, sicut supra dictū est de digestiuo, & fermentetur ibi p̃ vnam lunam, vel circiter, secundum quod videris tempus esse nubilum vel serenum. Postq̃ autem videris ipsam materiam esse resolutam in aquam, scilicet q̃ grossa substantia, quæ in fundo pellicani residet, ab aqua penitus sit segregata, extrahatur ab ipso fimo, & ponatur in balneum Mariæ cum alembico, & distilletur igne lentissimo, sicut supra de quinta essentia vini dictum est. Et quum primam distillationē perfeceris, admisceatur iterum cum fecibus quæ in distillatorio remanserunt, & iterum in fimo putrescat, donec videris purum ab impuro esse sequestratū, & materiam depuratam & subtilem natere super fece, & si sit tempus clarum, putrescat in loco præfato longiori tempore q̃ si fuisset nebulosum vel imbriferum. Hoc facto, secundarie distilletur. Postea iterū cum fecibus ponatur ad digerendū, & denuo distilletur, & hoc fiat quatuor vicibus ad minus. Post distillationem autem quartam circūlabis tempore longo, sicut supra dictum est de quinta essentia vini,

ia vt talem perfectionem acquirat: vt ex claritate sua immaterialitatem & corruptionē adipiscatur: & per distillationem approprietur quintæ essentiaë sanguinis humani corporis. Et hæc in omnibus egritudinibus ex nimia sua nobilitate & virtute maxime est sustentatiua naturæ humanæ, & citissime egrotantem a quocūq; morbo liberat. Et hæc sufficiat de sanguine humano. Ex carne autem & ouis quū quintam essentiā extrahere volueris, caro illa, ex qua illā educere vis, sit subtilissime & minutissime concisa, & postea in mortario pistetur, cū decima parte salis communis. Pari modo otra in mortario cum sale pistentur: donec in aquam redigantur, ponantur postea in cucurbitam & superimponatur alembicus cæcus, & fiat per omnia in digestionem fermentatione: & distillatione: sicut iam de sanguine humano glucidatum est.

De modo extrahendi quintam essentiam de pomis: piris & alijs fructibus. Caput 15.

I vis extrahere quintā essentiam a pomis, piris: prunis: cerasis: castaneis, & alijs generibus fructuum: minutissime cum cultello frustulentur,

postea pistentur in mortario terreo: & optime incorporentur cū decima partē salis communis. Postea ponantur in cucurbitam, & superimponatur alembicus cæcus: & optime perlutetur, & ponatur in fimum, ad putrefiendum, sicut iam de sanguine humano est dictū. Et tunc est perspicendum: si aliquis fructuum habeat virtutē ad hoc ad quod vti volueris: quia illa virtus & præstantia ipsius fructus venit ex sui essentia: quæ in ipsa materia est latens & occultata. Et illa dū a fecibus suis, & a materia grossiori segregata, & ad immaterialitatē & quasi incorruptionē quandam reducta fuerit, haud immerito a philosophis quinta fructus essentia nuncupatur. Et ideo millies maiorem habet virtutē quam antea habuerat: dum adhuc corpus elementatur. Feces enim ipsorum fructuum ex quatuor qualitatibus (vt nemini dubium est) compositæ sunt.

Extractio quintæ essentia

De modo extrahendi quintam essentiam ab floribus, herbis, & radicibus. Cap. 16.

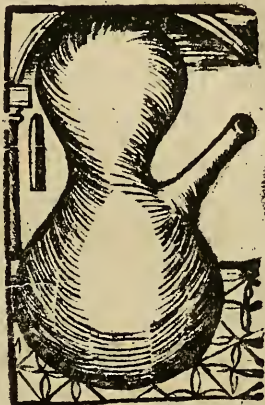
I vis separare quintam essentiam a quatuor qualitatibus florum, herbarum, et radicum, Accipias eas dum bene sunt mature, cum tota substantia sua, tempore claro & sereno, luna ipsa crescente, & iam quasi plena, quia tunc omnes flores, herbae, & radices carent quodammodo omni corruptione, ita quod sunt separatae ab omni calore extraneo & supernaturali, & optime ab omni immundicia purgantur. Postea minutissime secando, pistentur in mortario marmoreo, cum decima parte salis, & ponatur in circulatorium.

Fermentetur in fimo equino per unum mensem, omni hebdomada renouando semel fimum. Mense autem peracto, extrahatur a fimo: alembicum cecum deponendo, & superimponatur alembicus cum rostro, & distilletur in balneo Mariae, augmentando primum ignem usque ad tertium gradum. Et aqua distillata referuetur, & feces ex cucurbita extrahantur, & puluerisentur minutissime. Postea superinfundatur aqua distillata super feces, & iterum apponatur alembicus cecus, omnia optime lutando, sicut priori vice fecisti, & distillentur in balneo Mariae, ignem minuendo per gradum medium. Post hoc iterum feces puluerisentur, & superfusa aqua, quae ab ipsis erat distillata, iterum digeratur ut supra: & tertio distilletur, & putrefiat, semper ignem diminuendo per medium gradum. Putrefactio quoque decreseat semper per medium

gradum, scz q̄ in secunda digestionē putrefiat per dies viginti et vnū in tertia per dies quatuordecim, in quarta per dies octo, ita q̄ quater nis vicibus fermentetur. Quarta autem distillatione peracta, ponatur in hoc circulatorium.

Et sepeliatur in fimo equino, vel in balneo, faciendo ignem in primo gradu. Potest etiā poni ad solem diebus æstiuis, vel etiam occultetur in vinacea & ibidem circuletur per vnum mensem integrū, vel paulo plus: quia quanto plus circulatur, tanto nobilior efficitur, dum superflua humiditas quatuor qualitatum penitus digeritur: consumitur et resoluitur in circulatorio per frequentem ascensionem & descensionem. Et ita habes quintam essentiam, in qua maxima virtus herbarum, florum, et radicū delitescit. Magis tamen est efficax, si accipis herbam, semen, vel radicē, & distillaueris ex eis aquā, & illa aqua ita distillata iterum superfeces suas, vnde est distillata, fundatur, digerendo in fimo equino per septē dies. Postea distilletur per cineres omni via, modo, et forma, sicut supra in chelidonia est factum. Quia per hoc ex ipsis quatuor qualitates separabis, & materia tanto nobilior & præstantior reddetur. Et quodlibet segregatim reseruetur, quia aliter feces nullius essent valoris. Possit autem aliquis sciscitari, quid est quinta essentia, quum non sit plus q̄ alia aqua distillata. Ad hoc ego respondeo, ipsam nihil aliud esse in forma & visione q̄ aliam aquam distillatam. Sed multo maior: subtilior, & nobilior est q̄ alia aqua distillata simplex, quum per multas & varias digestionē, circulationes, & distillationes omnis flegmatica & aquea humiditas in ipsa sit consumpta. Pari modo per suam excellentem subtilitatem, dum superfeces funditur, & iterum digeritur, & ab ipsis fecibus iterum distillatur, omnem suam vim & virtutem, quæ in ipsa latebat, recuperauit. Et ideo assimilatur ligno combusto, quod iam in carbones est redactum, & tamen ipsi carbones non sunt vltius flamma. Comparatur etiam mortuo. Dum enim ipsa anima est a corpore segregata: cadauer ad aliud nihil prodest quam ad putrescendum. Et propterea omnia ad vnguē manifestare volui:

Extractio quintæ essentia ex florib⁹: herbis: & radicibus.

vt si quippiam subtilis & magne efficaciae habere velis; posses ad operationē secundū animi tui libitū perducere; accipiēdo de ista quinta essentia loco aliarum aquarū, & adiungendo quascunq; species volueris, & pari modo distilletur, sicut iam sepius auditum est: scilicet recipiendo de quinta essentia. 2. vi. aliarum specierum quarumcūq; 3. iij. pulueriscentur subtilissime, & ponatur in cucurbitam, superimponendo alembicum cecum, & digeratur in fimo equino per mensem integrum. Postea distilletur, ignem faciendo, vsq; ad finem tertij gradus. Postea feces pulueriscentur, & superfusa aqua de eisdem distillata, ponatur iterum in alembicum cecum, digerēdo per tres hebdomadas. Deinde iterum distilletur, & digeratur per dies quatuordecim: minuendo semper ipsum ignem per vnum gradum. Et quum quater distillaueris & putrefeceris, iterum feces pulueriscentur, & vltimo ignis fiat in primo gradu caloris: & digestio fiat per dies octo. Postea ponatur in circulatorium, & ibidem circuletur quantum volueris, tunc in quolibet mirabilem operationem inuenies, ad quam ipsa materia est ordinata. Si autem putes de corruptibili fieri incorruptibile, decipieris, vt ait Ioannes de rupelissa. Licet enim faciat corruptibile incorruptibili vicinū, tamen ad veram perfectionem non ducitur, vt ait Lullius. Quia quicquid sub coelo est, corruptibile est. Et ideo maxi-

Lul. li. 1. me est absurdum, præparare vel facere varias res, vt aliqua materia
cap. 10. possit omnino a corruptione præseruari. Sicut in egrotis videmus, qui aliquando a medicis casu fortuito subleuantur, nulla tamen debita cura præeunte. Sed tamen (vt ait Ouidius) Non est in medico semper releuetur vt eger. Quia si hoc esset, homines qui abhinc iam centum aut ducentis annis elapsis sunt mortui, adhuc essent in vita. Ideoq; si vero auro potabili vtereris: sicut iam ante quingentos annos in vſu fuit, putes te trecentos aut quingentos annos victurū, sicut de pluribus veterum legitur, friuolum hoc est, & maxime ridiculum hac ætate nostra, quum natura hominum, & virtus vegetatiua de die in diem decreſcat, quumq; nullum bonum inter homines sit regimen in esu & potatione. Quia nostro tempore (quod etiam diuus Paulus præcinit esse commune) nemo est qui dubitet, plures mori crapula q̃ gladio. Deniq; nullum dei cultum, timorem & ceremonias recto tramite obseruamus, sicut antecessores nostri fecerunt.

Et ideo raptus est iustus, ne malicia immutaret intellectum,

virī sanguinum & dolosi dimidiabunt dies suos. Et ideo quicquid molimur, inane est.

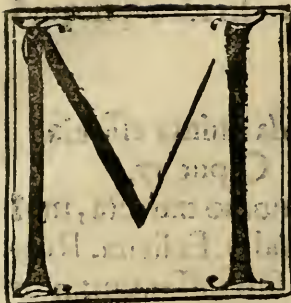

Quomodo sit extrahenda quinta essentia
ab Antimonio. Caput 17.

Vinta illa essentia ex antimonio extracta, multum valet, ad plagas exsiccandas. Et fit ita. Recipe puluerem Anthimonij subtilissimum; incorporetur cum aceto distillato; & sit melius quod haberi potest, & tantundem ibidē permittatur Anthimonium, donec acetum in colorem rubicundissimum conuertatur. Coletur deinde acetum, & ponatur in vas mundum, & superinfundatur de alio aceto distillato, & ponatur super ignem modicum, donec acetum coloretur. Et hoc fac toties, ut acetum cesset colorari. Ipsumque quod coloratum est, accipies, ponendo in cucurbitam, distilletur per alembicum in fornace cinerum. Et primo distillabitur acetum ipsum, post hoc per rostrum alembici videbis egredi materiam mille colorum, & hæc est ipsa quinta essentia, quæ a philosophis appellatur plumbum philosophorum. Nuncupatur etiam a quibusdam artis lac virgineum. Est tamē differens ab illo, de quo infra dicitur; & fere oleo benedicto in colore assimilatur. Hæc itaque ponatur in pellicano, ad circulandum, per dies quadraginta, & poteris eo vti ad omnes plagas loco Balsami, quia facile & citissime omnia vulnera curat. Etiam omnibus apostematibus mirum in modum confert. Ex ipso plumbo quoque vel cerusa etiā extrahitur quinta essentia, sicut ex anthimonio, superfundendo acetum distillatum, per digitos quattuor. Postea in fimo equino digeratur, sicut narratum est de quinta essentia herbarum & florū. Deinde distilletur, & primo videbis ascendere ipsum acetum, post ipsum quandā humiditatem, sicut est oleum, & hoc etiā appellatur oleum plumbi, siue quinta essentia plumbi, et habet in se quandā dulcedinem, sicut oleum Anthimonij. Valet autē contra omnes combustiones ignis; et aquæ calidæ; et contra impetiginem, et vesicas colericas. Notandum tamen est, ipsam cerusam prius debere ablui sepius cum aqua rosarum, colando per pannum lineum, donec nil in ipso remaneat de puluere cerusæ. Deinde exsicceatur; & vlti reseruetur. Erit ita vult Seruitor; et Iohannes de sancto Amando; super antidotario Iohannis Mesue.

De modo extrahendi quintam essen-
tiam ex Sole: Caput 18.

Vlti diuersimode de quinta essentia auri tradi-
derunt, tamen breuitatis causa subtiliorem &
breuiorem modum demonstrabimus. Quū
ergo volueris extrahere quintam essentia ab ip-
so Sole tanq̃ precisiſſimo omnium metallorū
& perfectiſſimo, Cape Solis optimi ℥.iiij. Mercurij viui & optime ab
luti. ℥.xxiij. fiat amalgama. Et habeas tria; vel quatuor, vel plura in-
strumenta terrea, a figulo facta de optima terra, quam habere portue-
ris, & fiant in forma pixidis, de vna latitudine et amplitudine ab vno
fundo ad alium, & sint in fundamento rotunda, in lōgitudine vnus
palmae lata; ita vt possit ingredi tigillum aurifabri, & ab intus sint vi-
treata, & circa ambitum vel orificiū. Quorum forma est hæc.

Postq̃ autem facta fuerint, circa orificiū optime
adaequentur & poliantur, ita vt sint equata perfectis-
sime. Hoc facto, accipe tria aut quatuor tigilla vel cru-
cibulos, ponendo in ignem, & calefaciendo, vt rube-
ſcant, & cum ita erunt candentes, amoueat vnum
& super marmor ponatur, infundendo ipsum amal-
gama, & subito habeas vnū ex prædictis instrumē-
tis, superimponendo super ipsum tigillum, in quo
est amalgama, & sine ita frigescere super lapidem. De
hinc habeas pedem leporis, cum quo vasculum opti-
mè ab omni mercurio mundetur, qui in ipsum ab intus ascendit, &
rursum in tigillum imponas, cum ipso amalgamate. Abhinc impos-
natur amalgama in conchile mundum, optime ipsum terendo & a-
gitando cum instrumento ferreo, vel paruo pistello, & videbis ascen-
dere quandam materiam nigram, subtilem, & leuissimam; sicut est
pulis aliquis, quam cum penna abstrahes, imponendo in cucurbi-
tam, & optime ipsam perlutabis cum luto sapientiæ. Accipiat vnde
de amalgama, & imponatur in aliud tigillum candescens, superimpo-
nendo vnū ex prædictis vasis, & frigeſcat super ipso marmore, & fiat
per omnia sicut de primo. Si autem breuiori via velis hoc operari

ipsum amalgama in tres vel quatuor partes diuidatur, imponendo quamlibet partem in vno vasorū, sicut per omnia enarratum est, & quum amalgama erit infrigidatum, semper habeas tigillum candescens præparatum: vt imponas aliud, semper ipsum vas mundando cum pede leporis, sicut iam dictum est, & mercurius qui ascendit ab intro, debet semper admisceri iterum cum amalgamate, donec nullū Solē videas admixtū cum mercurio. Hæc autē materia nigra: de qua iam diximus, a philosophis Caput corui appellatur: & est initiū omnis veræ & perfectæ scientiæ. Et licet sit nigra & fusca: est tamen aurū quod in fundendo poteris probare. Et quando videbis ipsum mercurium non plus reddere de tali materia nigra: tunc est certissimū indi- eiū, nullū Solē plus in ipso contineri. Dum ergo ipsam ita collegeris: debet optime lauari: vt totus mercurius ab ea secedat & separetur. Hæc autē lauatio fit hoc modo. Distilla semel aquam fontis per alembicū: imponendo materiam nigram in vrceo vitreato: superinfundendo de hac aqua distillata, & teratur cū digito mundo hinc & inde: & videbis Mercurium ab ipsa materia separatum, in fundo residere. Postea colabis aquam & materiā ab ipso Mercurio in vrceū aliū vitreatum: superinfundendo aliā aquā distillatā: faciendo sicut prius. Et hoc toties: donec tota materia ab ipso mercurio segregetur. Postea recipe vrceum cum illa nigra materia: & pone ad locum securum ipsum optime tegendo: ne aliquid impuri possit incidere: & dimitte ita requiescere per diem & noctē: & tota materia in fundo residebit. Dehinc aqua a materia ipsa coletur cū panno lineo albo & mundo: & illa materia siccetur super paruū ignē, de carbonibus factū, aut ponatur in arenam calidam, vel in cineres. Postea in cucurbitā ponatur ipsam optime lutādo, & vsui reseruetur, donec volueris ea vtī. Mercuriū autē tuū, cū quo vis facere amalgama, debes ita præparare. Primo accipe de Mercurio quantū volueris, imponatur in mortarium cum aceto & sale cōmuni: teratur: immisceaturq; insimul cum pistello ligneo, donec acetū in nigredinē deducatur. Quo facto, ab ipso Mercurio segregetur, & coletur, aliud recēs superinfundēdo: iterūq; pistādo, donec nigrescat. Deinde iterū coletur: et aliud superinfundatur. Et hoc fac toties: vt ipsum acetū desinat nigrescere. Postea permittas stare donec Mercuriū in ipso fundo videris: & inde acetū iterū coletur. Mercuriū vero ipsum cū sale in vrceo vitreato pones ad ignē: vt exiceat. Quo facto: ipsa materia in substāciā aliquātulū durā emutabit.

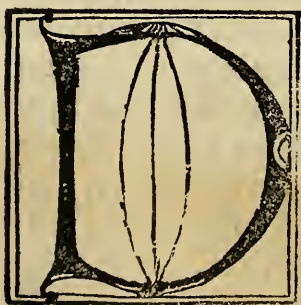

Præparatio mercurij:

Hanc ergo in mortario iterum teres cū pistello ligneo, superfundendo aquā fontis purā, semper terendo. Et quando videbis materiā nigram esse: colabis aquā ab ipsa, & impones recentē. Et hoc fiat toties, donec tota nigredo ab mercurio abeat & recedat vna cū sale. Et tunc est preparatus ad ipsum Solē. Dehinc per lintheolū coletur tribus aut quatuor vicibus, & vltimo per corium, sicut faciunt aurifabri.

Veram ergo sic habebis mercurij rectificationē. Sunt tamen aliqui, qui alio modo ipsum præparant: scilicet accipiendo capita allei, quæ optime debent a corticibus suis mundari, deinde pistentur quantū poteris, & exprime succū ipsum per pannū, & accipias de mercurio, quantū volueris, teratur super marmor cū prædicto succo allei, donec mortificetur, & ab inuicē separetur mercurius, vt nihil penitus de ipso appareat. Deinde accipias aliū mercuriū, iterum cū alleo terendo, & fiat sicut de primo. Quo facto, ponatur in vas terreū vitreatū, aut in mortariū, terendo fortiter cū pistello ligneo, admixto sale & aceto: & quā materia nigra fuerit, coletur: & iterū aliud acetū imponatur.

Et hoc fac toties, donec nihil de materia nigra remanebit, & ita erit optime præparatus. Alij vero alia viā ipsum purgant, & est melior q̃ illa quæ fit cū sale vitri & vitreolo, & fit sic. Accipe sal cōmune præparatū, & cū ipso mercurius sublimetur, & cū albescit sicut nix: proijciatur in aquā calidā, donec in simul congeletur. Quo facto, ex aqua deponatur, & fiat sicut priori modo, & erit optime purgatus. Cū quo poteris soluere deinde Solem vel Lunam peroptime,

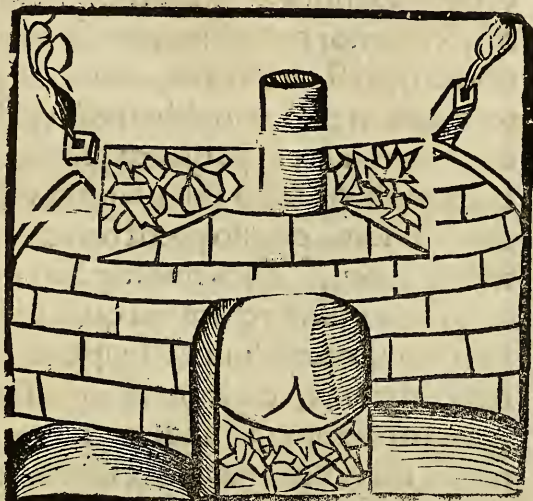
De modo distillandi per descensum.

Caput 19.

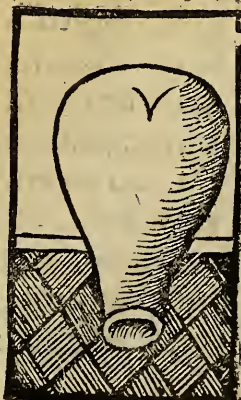
Vplicē esse modū distillandi neminem latere arbitror: per ascensum scilicet & descensum. Quorū ille ab omnib⁹ facile est cognitus, hic vero a paucis. Qua de re opere precium me facturū ratus sum, si huius artis tyronibus viā distillationis per descensum insinuaro. Plura enī p̃ hūc modū distillant. Sicut fit in oleo lūiperi: in oleo bñdicto in oleo nucis muscatæ, in oleo vitellorū ouorū, & in multis alijs. Talis ergo distillatio potest fieri in fornace quadrata, facta ex lateribus nō coctis. Et sit in amplitudine & latitudine triū cubitorū, vel paulo plus, ponendo vnum lapidem post alium, sicut fit in Germania, in

in constructione focorum, super quibus esculenta coqui solēt. Et sic de terra, in altitudine vnius cubiti & medijs ab omnibus lateribus, excepto anteriori, supra quo ponantur ferraamenta, sup quibus alij sint lateres tenues, quos tegulas dicimus. In medio vero habeat foramen latitudinis vnius cubiti, quum ex ipsa longitudine sit annulus, per quem possit immitti pes hominis. Super hunc ergo focum ab omni parte fiat vna positura laterum muralium, in altitudine vnius cubiti, vel circiter duorum. Cuius forma est hæc.

Postea habebis fornacem paratam ad distillandū et sigillā dum omnia vitra distillatoria quæ volueris recludere, & appellatur Sigillū Hermetis. sicut in capitulo subsequenti copiose declarabitur. Quū ergo volueris distillare per descensum, accipiat cucurbita de meliori terra quā inuenire potueris, vel si non possis habere bonam terrā, fiat de cupro vel auricalco, et impleat vsq; ad tertiam partem cum materia illa, quam distillare volueris; & in hoc claudatur cooperculum ferreum tenuissimū: factū de laminis ferri, sitq; plenū foraminibus paruis, & orificiū cucurbitæ vertatur hoc modo.

Et intret foramen quod est in fundamento fornacis in latitudine trium digitorū, & sint omnia per optime lutata, q; a summitate fornacis in fundum eiusdem nil possit cadere. In inferiori vero parte fornacis ponatur receptaculum, ad suscipiendum materiam distillantem. & in superiori parte fundamenti fornacis fiat ignis de carbonibus ab omni latere, sit tamen longinquus a distillatorio, inquantū est possibile. Et in principio, ignis debet esse valde exis-

Modus distillandi per descensum.

guus, postea sensim & paulatim, semp augmentetur, & semper poteris ipsum appropinquare, paulatim ipsi cucurbitæ. Et scias q̃ quælibet materia in principio distillabit aquam, tamen vna plus q̃ alia, quem admodum assiduus huius artis sectator ex variarum materiarum distillatione videre potest. Ponatur ergo infra ipsum orificium per fundamenti superioris partem cucurbita vitrea in inferiori parte fornacis ad recipiendum quod distillaueris. Quumq̃ videbis oleum distillās ipsum vas debet euacuari, & iterum supponatur, & semper augmētābis ignem, approximando ipsi distillatorio siue cucurbitæ, donec nullum oleum videas plus distillare. Tunc enim ignis est amouendus & retroiaciendus, & quanto longius, tanto melius, donec extinguitur, & superior cucurbitæ pars sit infrigidata. Et deinde inferiore partem, in qua est oleum, amouebis, & reseruabis segregatim. Quod autem ignis in principio debeat esse valde exiguus, & debeat paulatim augmētari, ita vt sit in quarto gradu, hoc fit duabus ex causis. Prima quidem est, q̃ ex illo abundanti & vehementi calore consumitur omnis humiditas ex quo potest fieri oleū, & hoc fit præcipue in oleis vitellorū ouorū, & nucis muscate. Sed in alijs, sicut in oleo luniperi, poteris facere ignem repentinū quanū libuerit. Secunda causa est, q̃ ipsum lignum accensum possit ipsam cucurbitam ledere, vt possit comburi, vel rumpi, vel oleum ex eo possit aliquē fetorē attrahere, & ideo ignis in principio, secundum cursum naturæ est faciendus, quū ipsa natura nil violenti patitur, vt iam ex Auicennæ & Aristotelis sententijs probatū est, in quin. essen. vini. Sed in oleo benedicto simplici debetis saltem augmentare ignem in fine distillationis. Poteris etiam facere fornacem hoc modo. Ita vt sit fouea in terra fossa, in longitudine latitudine, & profunditate, sicut materia distillanda exigit, in qua ponatur olla vitreata, bene lota cum aqua, ad vitandū: ne olla distillata ipsam ingrediantur. Superq̃ orificium ipsius ollæ ponatur lamina ferrea tenuis, multis foraminibus perforata: ita q̃ olla laminā alcēdat in latitudine vnus digiti obliqui siue transuersi, & super hoc vas terreum, aliud imponatur, vertendo vnum orificium contra aliud. In illa vero superiori sit materia distillanda, bene claudendo ipsum vas, ne materia possit elabi. Deinde optime omnia lutentur, & fiat ignis circa ollam iuperiorem, quæ debet esse tota extra foueam, præter orificium, quod sit in magnitudine ipsius fossæ. Sed hæc secunda via nō potest bene fieri, sicut prima, ex duabus rationibus. Quarū prima est

quia prima vice nō possis separare aquam ab oleo. Secunda vero est, quia non potes facile scire, quando tota materia est distillata, nisi per crebrum vsum & consuetudinem experieris. Potest quoq; per aliam viam fieri fornax distillandi per descensum, hoc modo. Fiat fouea in colle præcipiti, & inferius distillatorium, in forma prædicta imponatur, semper imponēdo aliud, in cui⁹ fundo multa sint foramina. Et super hoc distillatorium vel ollam ponatur tegmentū, ab inferiori vsq; ad superiorem partem vndiq; optime claudendo, vel lutando. Et circū cuius ollæ superioris sit inferior colle, ita vt collis ipsam ollam ascendat. Deinde fiat ignis in forma supradicta. Possis etiā supponere vitrum huic ollæ. Nam prior fornacis pars de olla inferiori debet esse aperta, vt possis cognoscere, quando tota materia sit distillata.

Demō claudendi Sigillum Hermetis. Caput 20.

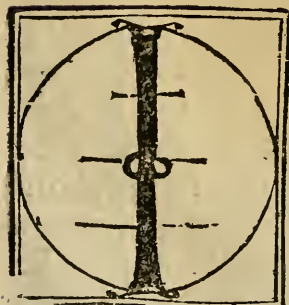
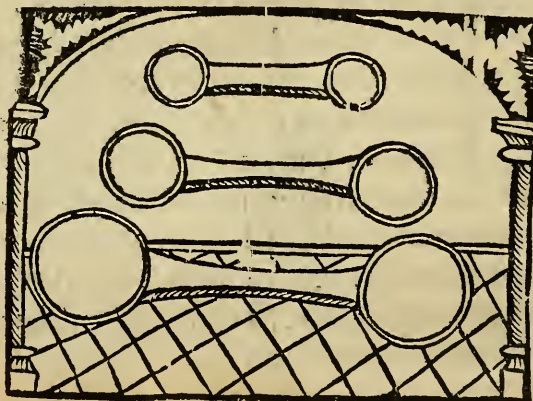
Epius oleū vel aqua nobilis exigit eximiā clausurā, ne spirit⁹ & virtus vegetatiua ab ipsa possit exhalare siue expirare, & sepi⁹ hoc exigit materia circulanda vel fermentanda, ne virtus rei diminuat⁹. Et hæc clausura appellatur Sigillū Hermetis, & inter omnes alias sigillationes est nobilissima et excellentissima. Quæ quidē ita solet fieri. Vitrum siue distillatoriū impletū vsq;

ad tertiā partem de materia digerenda circulanda q; collum habeat longum: & intrudatur ab infra in foramen paruæ fornacis, sicut in antecedenti capitulo narratū est. Ita q; ipsum vas penetret foramen furni per quatuor digitos obliquos. Si vero ipsum foramē sit amplius q; collū vitri, debet obstrui argilla ab omni parte, ne quicquā circa vitrum possit in inferiorem fornacem cadere, & ipsum orificiū vitri sit liberū in fornace, nec vllatenus sit circumdatū argilla. Postea fiat ignis exiguus de carbonib⁹ in superiori parte fornacis, ita remote, quantum poteris ab ipso vitro seu distillatorio. Deinde sepe appropinquabis ipsum circa cucurbitam, paulatim augmentando, donec videris ipsum vitrū rubescere, sic vt velit fundi. Accipe ergo forcipē alicui⁹ fabri ab anteriori parte candescentem, cū qua supremam vitri partem rubescentem stringes, paulatim candendo & vertendo forcipē: & sensim abinde abstrahendo, & videbis ipsum vitrum ab ea parte ita esse integratū: sicut est in alijs. Post hoc ergo ignis est parū amouēdus &

Distillatio aceti & vrinæ ad resol. metal.

leniendus, forma & modo, ita q̄ fiat sensim, donec vas ipsum plane sit in-
frigidatum, quia si post extensum calorem frigus repentinum suc-
cederet, statim rumperetur, & ita omnis labor industria & impensa
foret superuacua. Ideoq; non parua diligentia ignis est minorandus,
& ipsum vitrum infrigidandum. Hoc itaq; modo potes custodire in-
strumentum siue vas reclusum, quantum volueris. Quando autē ip-
sum volueris referare, habeas filum sulphuratū, cum quo collum vi-
tri sex aut septē vicibus circundabis, & accendatur ipsum sulphur pau-
latim cum candela cerea, & dum totum filum adustum fuerit, ipsum
vitru[m] rumperetur. Amoue ergo collū, & impone vel extrahe quicquid
volueris. Aut habeas tria vel quatuor instrumenta ferrea, longitudi-
nis duorum cubitorū, vel paulo plus, in quorū extremitate sint duo
annuli, quorum vnum ex his: quod magis ad hoc aptū videtur: collo-
vitri imponatur, & modico elapso tempore, ipsum vitru[m] rumperetur,
& hoc modo poteris abscondere parua vel magna vitra, vt volueris, et
erunt adeo equatim abscesa, sicut si cum aliqua ferra adempta fuissent.
Quorum forma est hæc.

De inō distillandi acetū et vrinam hu-
manam, in quibus omnia metalla calci-
nata resolui possunt. Caput 21.

N superiorib⁹ capitulis huius operis diximus,
in aceto distillato solui posse Solem, & quō et-
iam per ipsum quinta essentia ab ipso plumbo
& anthimonio extrahitur. Necessariū est ergo
pro tyrunculis, modum distillandi describere.

Est enim quiddam magni discriminis inter distillationem aque vite,

& aceti. Quia in aqua vite substantia melior primo distillatur. In aceto vero ultimo. Ita q̃ aqua siue flegma in vino sit posterius, in aceto vero antè. Et ideo quū melior substantia aceti per distillationē ad receptaculum dilabitur, habeas optimum acetū: quod habere potueris, ponatur in cucurbitam, superimponendo alembicum, & distilletur per cineres, vel in balneo mariæ, cū igne lento, donec nulla plus aqua egrediatur. Postea gustetur sepius atq̃ sepius super linguā, si fortificatur in acetositate, cū quodam modo mordacitate aliqua, tunc tempus est amouendi receptaculū, & aliud in locū suū ponatur, quod sit bene lutatum, & ignis parū augmentetur. Quūq̃ videris paruas lineas albas, quasi nubeculas in alembico: distillabis ultra: donec spiritus egrediantur, quorum vaporositatem videbis eleuari in supremis rate cucurbitæ, & egredi ex alembico in ipsum receptaculum. Sed quū videbuntur tibi guttæ sanguineæ in alembico, iterum aliud receptorium anteponatur, & tantundē distilletur, donec tota materia sanguinea sit in receptaculum egressa. Et hæc materia valde est fetida, combustionem olens, & ideo hoc acetum non est bonū ad resoluendum Solem calcinatum, pro faciendo aurum potabile, sed bene pro tingendis metallis, quia fetor ille combustionis ad hereret substantiæ Solari ex qua potius aurū potabile corrumpetur q̃ melioraretur. Si vero volueris distillare vrinam humanam, in qua possunt resolui folia auri, vel etiam aurum calcinatū, ex quo ipsa vrina ita distillata potest extrahere colorem, ad faciendum aurum potabile, iam multoties prenommatum, quæ etiam habet maximam vini ad podogram, dum pedes Ad po
omni die duabus vel tribus vicib⁹ ex illa illiniuntur, & de semetipsis dagra.
exiccantur. Valet etiam prificis, et multis medicinis accommodari potest Ad pri
quas breuitatis causa omitemus, dum etiā nō sit hic nostri propositi sim.

Itaq̃ distillabis humanam vrinā tali modo. Accipe vrinam hominis sanguinei vel colerici sani, bibētis bonum vinum, qui nondum trigessimū quintum annum excefferit. Distilletur quatuor vicibus per alembicum in balneo Mariæ, Postea circuletur in pellicano per dies quadraginta, & vsui reseruetur. Alij septies distillant, & melius.

De modo distillandi mel quod ipsum
aurum potabile ingreditur. Cap. 22.

El (teste Plinio) a græco vocabulo dictū μέλι, quod est cera, vnde μέλιθος. i. mella, & μέλιττι siue μέλιτσει, hoc est apes. Optimū autē mel est, vbi optimorum florum abundat copia. Ponunt autem græci multa & varia genera mellis: Inter quæ tria sunt principaliora, Vernum scilicet, quod mel anthinū vocant, eo q̄ ex floribus faui construatur, quos græci, dicūt. Mel vero æstiuum vocant horeum, quia etiam omnes fructus æstiuos nuncupant horeos, quum id tempus per excellentiam ab eisdem appelletur hora. Tertium autem genus mellis est siluestre, eximiturq̄ post primos autumnī imbres. Ericeū id vocant, ab Erica frutice, quæ & sisarum dicitur: quæ herba eo tempore sola floret in siluis, ideoq̄ melli nomen prebet. Sed quia apud nos nec ipsum mel Atticū, nec præscripta inueniuntur genera, accipiendum est de nostrate, meliori quod inueniri potest, & hoc debet esse rubicundū, spissum, & nullā in se habens aquositate, imponatur in caldare, vel in capsiam ferreā in quantitate qua volueris: addatur aqua fontis puri, in quātitate mellis, & coquatur super lentum ignem, semper spumas colando, vsq̄ ad consumptionem aquæ, & hoc fiat per nouem vices. Postremo vero coquatur, donec in spissitudinem propriam mellis reducat. Exinde circuletur in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu caloris, per dies quadraginta. Quo facto, imponatur in cucurbitam, quæ sit longior & altior q̄ in alijs materijs distillandis, & sit de terra ab intus vitrata, ponatur in balneo Mariæ, distillando per alembicum. Et si forsitan mel ipsum velit ascendere, habeas pannos madefactos frigidos, qui circum cucurbitam voluantur ab intus per alembicum: & exibat primo aqua clara, quæ debet reservari segregatim, quia valet ad elongandum & colorandū capillos. Post hoc exibat aqua citrina & aurea cum oleo, & hanc iterum segregatim custodies. Et hæc aqua secunda habetur apud quosdam cyrurgos loco balsami artificialis. Valet enim ad loca interiora lixanda & cyrurganda, & ad plagas profundas mūdicandas, & etiā ad crines colorandos. Tertio vero & vltimo distilla

bitur per cineres, & exhibet aqua rubicunda, declinans parū ad aliquā nigredinem, & valet ad mundificandum & incarnandum plagas. Si ergo de priori aqua volueris habere maiore quantitatē: ponatur ipsa aqua prima super feces suas: & distillabis, sicut prima vice fecisti. Ex quālibet aquā vel oleū separatim in phiala sua recludes, & custodies.

De auro potabili communi Cap. 23

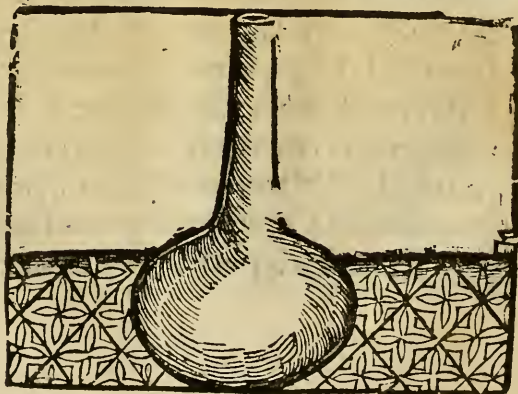
Vum in superioribus capitulis tractauerimus de modo, quintam essentiā de omnibus rebus quæ formam habent & speciem: extrahendi: quæ maxime ad aurum potabile conficiendū ad ministrant, videbatur nobis nō inopportunū fore,

si pauca de modo & vijs varijs faciendi aurum potabile, per quod vita humana quasi a corruptione, scilicet ad terminum ætatis nobis prescriptum conseruaretur, differeremus. Varij enim operantur varie, & quisq; suum laudat, quāuis laudabile non sit. Quatuor enim modos principaliōres inuenio, per quos antiquitus aurum in substantiam potabilē redigebatur. Tamen ne aures thyrunculorum tenues obtundā breuiorem declarabo viam, & communiozem Rusticorū enim est adagium, trita semita non posse aberrare. Monstrabo itaq; viā sacis tritam & vsitatam, ex qua optimam poteris habere practicā. Est etenim secretum ab ipsa quinta essentia extractum, in quo philosophi antiqui maximum habentes laborem, tamen omnia nobis occultarunt ex ratione, quia habet virtutem occultatam (quam diuina prouidentia ei indidit) per quam iuuentus ipsa venustatem & robustatē amisissimā potest recuperare, per quā etiam tota senectus abigitur, non tamen ex eo gradu in quo est, sed representat hominem antiquum esse iuuenem, si de eo vtatur, vt infra copiosius docebitur. Et hæc est substantia & materia prima, in qua veteres philosophi tantum laborauerunt: vt possent aliquo modo substantiam & naturā humanā a corruptione præmatura conseruare. Omne enim genus hominum (teste Stagiritæ philosopho) cupibile est, posse a corruptione præseruari.

Confectio Auri pota. lo. de Toletō, & Hugonis Cardinaliū.

Sed a deo optimo maximo præscitū atq; prædestinatū est, semel nos debere mori. Vnde Cordubensis noster Seneca non illepide ait, nil certius esse morte; & nil incertius hora mortis. Et diuus Paulus, Statutū est omnibus semel mori. Nonne (vt diuus ait propheta) oēs in Adā morimur. Impossibile ergo est, posse nos inuenire materiā corruptibilem, quæ a corruptione nos præseruet: quum nihil sit sub coelo (teste Aristotele) quod corruptionis sit expers. Ideoq; nobis inueniendum est aliquid incorruptibili vicinum. Censeoq; q̄plures in hoc laborasse, vt eternaliter viuerent, qui scripserunt, ipsam quintā essentiā esse adeo perfectā & incorruptibilem, vt ei nihil desit. Hoc quidē est falsissimum. Nam si esset adeo perfecta, vt nihil ei deesset, faceret nos eternales, quod est contra voluntatem dei: vt iam sepius dictum est. Possumus tamen inuenire viam & artem, prolongandi vitam nostrā vsq; ad terminum nobis præscriptum, dum modo timeamus & veneremur deum, vt iustū est & dignum, regimēq; habeamus, quod vitæ nostræ non sit incommodās. Ideoq; Ioannes de Tholetō: & Hugo, ambo cardinales, fecerunt aurum potabile in hanc viam, quo quidē semper in omnibus esculentis vtebantur, & pro thesauro abscondito habebant. Et hoc sic fit. Primū & ante omnia habeas aquam, in qua possit dissolui aurum, & argētum, & omnes lapides preciosi. Et hec fit hoc modo. Accipe salis amoniaci, salis nitri aīj lib. i. conterantur & puluerisentur in mortario. Postea adde sulphuris viui. $\frac{2}{3}$. i. Mercurij sublimati $\frac{2}{3}$. i. conterantur, & misceantur omnia simul. Quo facto, accipe de dictis rebus puluerisatis in pondere $\frac{2}{3}$. iij. distilletur cum igne lento, in fine ipsum augmentando, sicut fit in aqua forti, quia ipsa aqua cum magno impetu egredietur. Et fac, vt possis habere librā vnā de dicta aqua, quam reserua in vitro cū collo stricto, bene recluso.

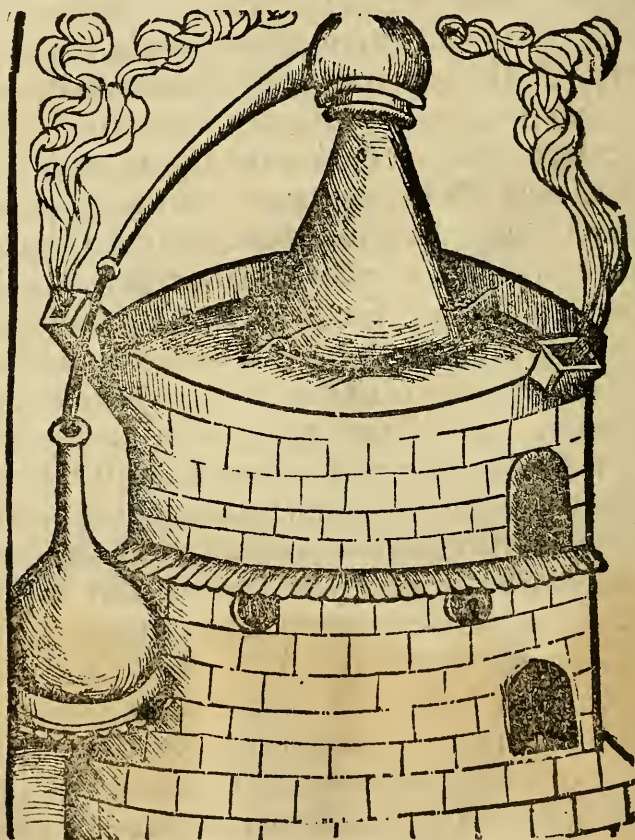

Et quando volueris facere aurum potabile, Recipe de auro finissimo ℥.ij. vel. s. i. vel quantum libuerit, potes enim facere ad placitum. Malectur in laminas tenuissimas, & quantum poteris subtilissimas. Et pro vna parte auri capias partes tres mercurij, qui nondum fuerit sublimatus, calefiat in crucibulo vel tigillo, donec fumescat. Deinde fiat amalgama, in modum pultis, & tamdiu amalgametur, donec omnia bene simul incorporentur. Quum autem fuerit bene amalgamatum, fundatur in aquam frigidam. Potest etiam fieri amalgama cum pinguedine que in bombardis remanet, postquam sepius extorsa fuerint. Quum enim fuerit materia liquefacta: debet fundi in bombardam, & hinc & illuc agitando optime amalgamari. Et hoc facies toties, agitando & concutiendo, donec pulvis assimiletur. Postea ponderetur, & tantum de sulphure viuo accipias, quantum ponderabit mercurius & aurum, iterum in vtrumque imponendo super ignem, & tantum agitando, donec totum sulphur comburatur. Postquam autem ab igne fuerit extractum, iterum conteratur & misceatur simul: ponendo super prunas, donec rubescat. Quo facto: deponatur ab igne: & inuenies aurum tuum optime & subtilissime calcinatum. De hoc ergo aureo puluere capies, ℥.ij. & de aqua predicta, ℥. i. & imponatur in vitrum: cum collo longo ipsum orificium optime claudendo, ut nullus vapor vel spiritus possit exhalari, & in ictu oculi ipsum aurum fundetur: & in aquam puram conuertetur, citrini quidem coloris, ut etiam, si humana cutis cum ea tingatur: appareat esse rubicunda. Et cum tali aqua pennae colorantur in colorem rubeum. Ex quo etiam euenit, ut multae res diuersae in eam impositae: diuersos acquirant colores. Nam si in predictam aquam imposueris limaturam argenti: vel argentum calcinatum: aqua ipsa colorem coelestem nanciscitur: ex qua capilli & crines eorum vel aliorum animalium possunt tingi in colorem coeli. Si vero imposueris argentum calcinatum: cum totidem mercurio: conuertetur in colorem nigrum omnia tingens quae apposueris. Si autem cuprum adustum imposueris: in viridem colorem mutabitur: & tali proportionem crines finit virides: & omnia alia, quae cum tali aqua tinguntur, & per consequens possit habere multos & diuersos colores ex diuersis substantiis impositis, quae omitto, ne tedium lectoribus ingeram. Ista enim aqua non fit ad colorandum siue tingendum, sed potius ad resoluendum aurum, argentum,

De virtūte & debito vsu huius aquæ.

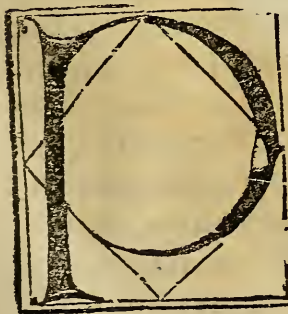
& omnes lapides preciosos, vt in substantiam potabilem possint cō-
uerti, & hoc est maximum secretum in medicina. Est etiam hæc aqua
ad leprā reperta propter hoc, vt leprosi possint cum ea lauari. Curat enim om-
nem paleationē. Et ideo dicūt aliqui, q̃ possit ab leprosis bibi, quod
medicinę consultioribus relinquo. Ego etenim censeo, id horridum.
& a natura quantumcunq; corrupta alienissimum, causa receptę vene-
nosæ. Nam vides aperte in eam ingredi mercurium sublimatum: sal
amoniacum fixum, & aquam fortem. Ptopter quod est maxime hor-
rendum. Quum ergo volueris vt operetur hoc aurū potabile, Recipe
aquam fortem separatam a suis fecibus prædictis, in quo resoluatur
aurum, & post distilletur per alembicum igne lento.

Et hoc factories, donec ipsa aqua separetur ab auro, & in fundo res
maneat sicut aliquod butyrū. Accipe postea pīmpinellæ librā semis.
Camedreos genciane ana $\frac{z}{i}$. i. conterantur omnia optime, & superin-

fundatur de aqua vitæ bene rectificata. Ponantur in vitrum per diem & noctem, optime claudendo ipsum vas. Postea distilletur per filtrū Quo facto, misceatur cum prædicto auro simili butyro: & statim cōuertetur in aurum, habens colorem optimū: sicut color croci. Habet etiam in se quandam dulcedinem, sicut mel vel zucarū, & hoc debet sumi in cibo vel potu quando volueris. Natura enim optime per id sustentatur. Facit etiam bonam memoriam. Si vero leprosus ex eo lauetur, mirabiliter ei proderit, simili modo etiam paralyticis. Est enim *ad leprā* spiritus ad recuperandum omnem calorem amissum. Et hoc modo omnes lapides preciosi possunt in formā potabilē redigi: sed non debes imponere mercuriū, sed saltem sulphur. Et ideo de quolibet lapide *Modus* deprecioso poteris capere: & ipsum optime puluerisare, & post hoc *p̄parādi* tantū de sulphure depurato immiscebis, & simul oīa optime cōterantur, & in pulchrē subtilissimū redigantur. Postea ponātur in tigillo *lapides* super prunas, donec sulphur accendatur, & totū comburatur, & omnis fetor a tigillo recesserit. Deinde iterum super marmor teratur subtilissime, apponendo tantundē de sulphure depurato, sicut prima *p̄ciosos* *ad aurū* *dotabi.* vice: & iterum aduratur vt supra. Et hoc etiā fiat tertiā vice ipsum puluerisando subtilissime, & erit præparatum. Cape dehinc de lapidibus prædictis, ita purgatis & mundificatis $\frac{2}{3}$ s. & de aqua forti prædicta $\frac{1}{3}$. in. imponātur insimul in vitrum cū collo lōgo & stricto, bene ipsum claudēdo, & statim lapides soluent. Quumq; fuerint soluti, aperiat vitrū: ita q; aqua fortis euaporet: & totā substantiā & vim amittat, & videbis lapides præciosos in fundo sicut butyrū, de quo operabere priori modo, sicut fecisti de butyro aureo, & si addis de aqua vitæ, & de speciebus prædictis, habes verum aurū potabile, quod habet multam operationem in varijs & grauissimis egritudinibus.

De auro potabi. absq; aqua forti. Ca. 4.

Oteris etiam facere aurum potabile absq; aqua forti, & hoc magis conuenit medicinæ, q̄ illud de quo iā dictū est, dū tuū aurū solueris per aquā vitę ad habēdā vim suā de lapide hoc, qui dicit philosophicus, qui fit ex quin. essen. per se parationē quatuor elemētorū, sicut iā supra sepius est auditū. Habet enim ipsa quinta essentia tantam virtutem, vt quicquid in eam immiseris, eius ad se efficaciam & vim attrahat. Dum enim carnem mortuam a corruptione cōseruet,

Quo pacto aurum rite potabile reddi queat.

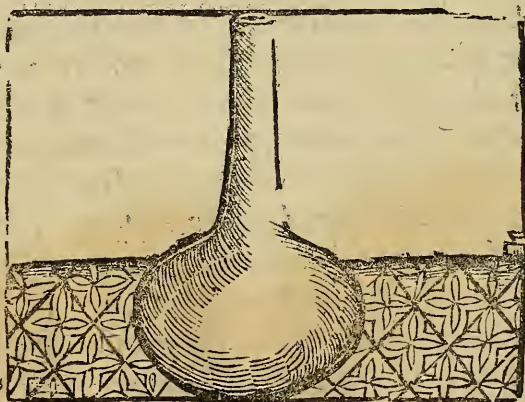
quanto magis carnem humanam adhuc viuentem, & in qua est spiritus vitæ. Digerit quoque omne indigestibile, & omne digestum per naturam suam educit. Et ideo omnes malos humores & complexiones naturæ humanæ contrarias, a corpore expellit, quum non sit elementum, sed subtilissima substantia ab elementis extracta. Et quoniam ipsa quatuor elementa sunt corruptibilia: oportet ergo habere substantiam incorruptibilem, vel incorruptibili simillimam, & hoc est ipsum quintum esse, in quo potest resolui aurum: & omnis eius vis extrahi. Aurum enim nullam corruptibilitatem patitur ab ipsis quatuor qualitatibus: nisi artificiose, non autem per naturam. Quis enim unquam vidit ipsum aurum in aqua putrefieri. Quis ab igne comburi. Quis ab terra eruginem attrahere. Quis denique cognouit ipsum ab aere posse consumi. Sed hæc in omnibus alijs substantijs sunt possibilia. Ideoque cum aurum ipsum quintæ essentiae apponitur & admiscetur, potabile appellatur. Ideoque magnæ scientiæ est, inuenire modum subtilem, ad resoluedum aurum, & in formam potabilem redigendum, ne forte, quum putares te fecisse aquam vitæ, aquam mortis faceres. Hoc ergo aurum potabile debet fieri cum aqua vitæ recte & debite, ut decet, rectificata, abstractis quatuor elementis ab ipso vino, in quo latet. Ne etiam facias sanguinem humanum, materiam pessime & fetide olentem, quia ibi vires suas perderet: & attraheret omnem fetorem ex oleo sanguinis humani. Et si non fieret ex ipsa terra, ex qua lapis philosophorum componitur, non posses resolui ipsum Solem. Quia autem putares facere aquam igneam, id plane foret absurdum & nociuum videnti, & ideo non curabis, si sit modicum de hac terra, quia quantumvis modicum, maximam habet virtutem. Caueas etiam, ne terram alienam accipias, sicut faciunt aliqui, qui capiunt calcem, alij vero cineres salicis, alij tartarum adustum, alij denique cineres vitium, sicut iam supra copiose enarrauimus. Et cum hac terra aliena estimant se facturos aquam vitæ: quum non sciant se præparare aquam mortis. Sicut ait Geber: esse terram & medicinam incompatibilem alterius mixtionis, ut iam sepius diximus. Ista enim terra virtutem confert ipsi aquæ vitæ, dum fuerit ita facta, ut supra docuimus. Oportet ergo habere modum separandi quatuor elementa, ut possis facere veram aquam vitæ: vel potius quintam essentiam, in qua potest resolui aurum duplici modo. Primo cum aqua vitæ, quæ virtutem suam ex lapide philosophorum attrahit. Secundo vero redigendo aurum in puluerem, siue calcinando, ut infra docebitur. Quum volueris ergo

separare quatuor elementa ex ipsa aqua vitæ, siue ex vino, de quo fit aqua vitæ, oportet te accipere vinum quam optimum & magna quantitate, ponendo in multas cucurbitas, ita vt possit bona quantitas in quamlibet cucurbitam ingredi. Et cum totum vinum fuerit distillatum, pones ipsum a parte, et flegma quoque segregatim seruabis. Et vinum distillatum ponatur semper super feces suas, et quum flegma ab ipsa terra tanquam a fecibus suis fuerit extractum, remanet in fundo ipsa terra. Quum ergo egueris terræ, quæ est materia combusta, vt supra dictum est, optime lauetur cum flegmate, vt iam monstratum est, vt nil de substantia combustionē olente remaneat, & per hanc ipsa aqua vitæ iustificatur. Est etiam alius modus subtilior. Quum ipsum vinum fuerit extractum a fecibus suis, recipiatur flegma, cum hoc quod in distillatorio remansit: a quo vinum distillatum separasti, & in caldari tam diu ad ignem temperatum coquatur: donec in spissitudinē mellis liquefacti deducatur. Postea ab igne remoueatur, & frigeat: vsque in diem sequentem: & videbis lapillum quasi modo in fundo residentem: ita clarum: sicut si esset sal nitrū. Deinde coletur aqua: et oleum supernatans & ipsum flegma super lapide vel terra prædicta fundatur, donec a fecibus suis clarificetur. Hoc facto: secundarie bulliatur: & in frigidetur vt supra. Et hoc fac toties, donec terra ab ipso separetur. Deinde excubabis ipsam in furno reuerberationis: in vase mūdo, quod in superiori parte sit apertum.

modus
separandi. 4. elementa.

alius
modus
separandi. 4. elementa

Et in hac fornace reuerberatoria tam diu calcinabis: donec in substantiam albissimam niui similem conuertatur. Tamen ante omnia temperabis ignem: ne a nimio calore materia fundatur: quia si hoc fieret: magis alchimie quam medicine conueniret. Et quum ipsa terra fuerit satis calcinata: ponatur in vitrum cum collo longo: super quam ponatur vinum supra distillatum: quod debet a suo flegmate esse separatum: & putrefiat in balneo Mariæ: per duos aut tres dies. Postea per alembicum distilletur & videbis ipsam terram cum aqua in alembicum ascendere: sicut clarum cristallum. Et in hac aqua potest solui purum aurum: laminatum in

Rectificatio quatuor elementorum.

tenuissimas laminas. Melius tamen foret, si essent folia auri, quia facilius resolverentur, & in substantiā potabilem conuerterētur. Fit etiā aurum potabile, separando quodlibet quatuor elementorū segregatim, & deinde extrahendo quintam essentiam, in qua poteris soluere Solem, & in aurum potabile permutare. Præsupponitur tamē, quod aurum sit in tenuissimas bracteas laminatū. Et ita quando spiritus, si cut anima a flegmate suo tanq̃ a corpore abstractus est per alembicū, ipsæ feces siue terra, quæ vltimatim in distillatorio remanserunt accipiuntur, & quater tantundem de suo flegmate, & imponantur in balneum Mariæ per dies nouem, donec bene putrefiant.

VIDE FOLIO XXXV.

Aqua
Solis.

Postea distillantur per alembicū, & exhibit oleum citrinū. Et quādo non poterit plus ascendere in alembicum, scias tria adhuc in distillatorio remansisse elementa. Videbis enim ipsam aquā siue flegma exire clarū, aer autem in fundo remanet, sicut oleum aureum. Postea separatur ignis a terra, accipiendo quatuor partes flegmatis, & vnā partē terræ, & digerat in balneo Mariæ cū igne violento, & videbis oleum rubicūdū, in quo est elementū ignis & aque. Et ita habebis quatuor qualitates separatas, quas reduces tandē in quintā essentiā, ita q̃ terra calcinetur in fornace vitreararia per tres hebdomadas, deinde superfundes flegma, et digeres septies, et toties distillabis. Et ita habebis aquā solis, in qua poteris soluere Solē subtilissime laminatū. Et scias, q̃ quāto plus vltra septē vices de terra sua, quā etiā diximus lapidē philosophorū, distillaueris, tātō nobilior, præstātior, virtuosior, & efficacior erit, ad resoluendū. Et quū in hac aqua volueris soluere Solē, habeas folia auri subtilissima, & ponātur in vitrū cū collo longo, & quū habueris vnā partem de auro, superinfundas tres partes de ipsa aqua vitæ, quæ de terra prædicta p̃ septē vices sit distillata, & ponatur in balneū Mariæ, donec resolveretur. Et ita potest fieri aurū potabile, ad sustentandā naturā humanā: & oēs egritudines expellēdas, & ad faciendū hominē reuiuiscere, cū a quodam medico cēsetur mori: & ideo omni tēpore habeas tecū. Notandū est etiam, qualē habeat virtutem ipse lapis: per quā operatio aque cōpletur, quia spiritus vbi vult spirat. Et ideo quicūq̃ hāc artē ignarīs ostendit & manifestat, est maledictus. Qui vero doctis & sapientiæ amatoribus: hic lauro est coronāndus; hic cedro digna locutus. Et multi hāc sciētiā quæsiuerunt, sed pauci eā inuenerunt. Quū ergo habueris quatuor elementa separata

quodlibet singulorū referuabis. Nam quodlibet singularem habet operationem. Et oleum quod ab aqua rubicunda separatū est per ele^{mentum} ipsius ignis, optime conducit adolescentibus, & eos in vi^{gore} robore, venustate, & pulchritudine corroborat, nec patitur ali^{quem} sanguinem putrefieri, om^{nē} etiam colerā educit, & flegma om^{ne} expellit. Est quoq; maxime generatiuum sanguinis & spermatis. Ideoq; quicūq; voluerit eo uti, sepius debet fleuor hominis fare, quia alioquin venas penetraret. Et si homo ante trigessimū annū eo utatur maximopere crescit, ita q; omnes mirentur. Valet etiā ad visum recuperā dū, dū omni die vnā guttā in oculū immittas; per spaciū vnus mē^{sis}. Cōducit etiā maximopere ad auditū perditū. Elementū autē ignis est ipsa aqua rubicūda, que de oleo antecedēti est distillata. Et hoc ad oīa suprascripta valet. Et ex senibus facit apparere iuuenes in colore. Debēt autē eo uti cū modico aque vitę senes, sed iuuenes cū optimo vino. Tollit oēs egritudines senectutis, & ideo appellatur Elixir vitę. Et hoc est maximū secretū in medicina, quod nunquā ab aliquo medicorū tractatū fuit, sed bene ab ipsis philosophis. Q; autē medici de ea reticuerint, id ideo arbitror euēnisse, quia habet quandā acuitatē, quā de terra siue de lapide philosophorū attraxit, & ideo nō conducit vtētib; est tamen securius q; id quod fit per aquā fortem.

De auro pota. absq; terra vel aqua forti. Ca. 5
 Odus autem faciendi aurū potabile absq; hac acuitate lapidis vltimę aque fortis, sic est. Accipe mel & guttas guttatim sup marmor funde; addendo & superimponendo ipsa folia auri, sepius terendo, sicut si cū auro velis scribere, ita vt nil penitus de auro appareat. Et cū triueris ita, 2. ij. vel. iij. de auro, fines ita stare p horas viginti quatuor. Poteris etiā addere de sale cōmuni præparato, sed nō est necessarium, nisi vt citius materia teratur, Quinmq; materia ita resederit per dictū spaciū, ponatur in vas argenteū, vel in ciphum latū, superinfundendo de aqua tepida, distillata a melle: vel de aqua fontis distillata: & mel ab ipso auro separabit. Si autē imposueris sal, hoc mō quoq; separabitur. Deinde colabis ipsum sal, superinfundendo aliā aquam distillatā de super: & resideat: vt supra: & soluetur pari mō, vt dictū est. Et cū sal immiscueris, sepius ita facies q; si nullū immiscuisses: donec totū separetur & resoluatur. Deinde iterū superinfundas aquā: forma

De auro potabili absq; terra vel aqua forti:

prædicta, & imponas in cucurbitâ, distillando in balneo mariæ, ita ut solū aurū in distillatorio remaneat: & q̄ sal & mel ab ipso separetur. Si vero nō admiscueris sal, eo lōgius super marmor terendū est. Quando vero totū mel ab auro fuerit distillatū, superimponatur, & iterū distilletur, & hoc facies duabus aut tribus vicibus. Ultimo aut, quando perfecte cognoueris: totū mel ab auro esse separatū, superimponatur de optimo aceto: ita distillato, ut supra docuim⁹, & sit de meliori vino, quod poteris habere, aut quod de vino cocto sit distillatū & distilletur quatuor vicibus. Quū vero ultimo ipsum acetū distillaueris: ab ipso distillentur tres partes, & quarta pars remaneat in fundo distillatorij. Quia (ut supra dictū est) distillatio aceti & vini, contraria sibi inuicē sunt. In vino enim melior materia primo, in aceto vero ultimo distillatur. Hanc igitur quartā partē, quæ in fundo remansit, debes fundere super ipsum aurū, & ita quiescat per tres dies, postea distillet simul. Deinde totidē de aceto distillato superimpones: sicut in primis, sed oportet q̄ sit positū in fimo equino, vel in balneo mariæ. In hoc ergo aceto aurū subtilissime soluitur, deinde per distillationē iterum ab auro separetur in balneo mar. Postea superinfundatur flegma de aceto distillato, et iterū ab eo distilletur, in balneo mariæ, & demum flegma superinfunde de flegmate, & distilla iterum pari modo. Et hoc fac toties, donec ad numerum septenariū perueneris. Postea quum fuerit septies distillatum: imponatur de aqua vitæ, & iterum p̄ distillationē separetur. Ultimatum vero superinfundes aliā aquam vitæ: quæ nullum in se habeat flegma, & ab eo pari mō sequestratur, & hoc fiat duobus modis. Et hæc forma distillabis subtilissime ab ipso auro mel: acetum: & flegma: vna cū aqua vitæ: & est optime digestum & p̄paratū, ad soluēdum in digestiuo vel circulatorio in ipsa aqua vitæ: quæ est q. e. Quum autē volueris facere aurū potabile, Accipiat̄ de prædicto auro resolutō: & sup̄scripta aqua vitæ superinfundatur, cuius duodecim partes a lapidis philosophici vna sint distillatæ. Et ponatur ad circulandum in balneo mariæ: per dies quadraginta, vel diutius. Et ita resoluetur aurū in aquā citrinā. Sed quū omnia ad æquum sint iudicanda, habet in se quandā mordacitatē vel acuitatē ex ipso aceto distillato & quinta essentia, quæ est distillata p̄ ipsum & de ipso lapide philosophorum. Et p̄ hunc quasi p̄ aquā fortē potest solui aurum, nō tamē est ita nocuum, sicut fieret per aquam fortē, licet quidam sint eius opinionis, ut censcant hominibus sanis nō esse valde vtile. Aliquādo enim videmus aliqua vtilia esse egrotis,

quæ sanis possunt incommodare, & hoc fit propter violentiam & infectionem nature infirmi. Sed quū ipsum aurum potabile debeat potari ab sanis, vt in sanitate pristina conseruetur, nostri recentiores philosophi acceperunt prædictum aurum ita puluerizatū, vt iam auditū est, qđ præparatū sit absq; quinta essentia aceti distillati, superinfundendo veram & rectificatā aquam vitæ: ab omni flegmate suo separatā absq; prædicto lapide per tres aut quatuor vices, iterū semper ab eo distillando: ita qđ semper in fine distillationis quoddam humidū de auro remāsit. Vltimo vero hoc ipsū humidū acceperunt in vna parte: & de quin. essen. partes duodecim: & posuerunt in cucurbitā, superimponendo alembicum cecum, & circulando ad minus per dies quadraginta in balneo mar. & habebis quoq; verū & iustificatū aurum potabile, ad præseruandum sanos ab infirmitate, & ad liberandū egrotos a morbo. Posset tamen ex tali potu aliquod incōmodū oriri ex ratione, quā in superscripto capitulo nono allegauimus, quia in lō ginq; tempore stomachus human⁹ posset ex hoc deaurari, per quā deaurationē posset perdere suā consuetam digestionē, ex quo quantū stomacho incōmodi posset oriri: quisq; etiam minime medicine gnarus facile dijudicare potest. Qua ex ratioe moti, potius cōmodare q̃ nocere hominibus velimus. Et licet a plerisq; huius scientie peritioribus possim insectari, qđ tantā scientiā omnib⁹ in vulgus propalarim. Hoc eo factū esse eisdē respōdemus: vt omnib⁹ eque prodesse velim⁹ quū dicat Salomon, absconditā sapientiā & absconditū thesaurum nihil prodesse. Ideoq; verissimā viam faciendi aurū potabile pro ingenioli capacitate docebimus, q̃q; mediūssidius nō sit bene decēs, tātū thesaurū referare, tamē id magis pro doctis & bonarū artū amatoribus, q̃ pro ignaris editū est. Ideoq; velim oēs præcari, ad quos hoc opusculū nostrū peruenerit, vt si qđ secretioris (quod indoctis propalare nec phas nec æquū est) dixerim: q̃ forsitā dicendū foret, equo animo cōsulāt. Nā quū diu noctuq; hoc Ciceronianū mihi obuersaret, nō nobis solū natos esse, sed & partē de nobis sibi vindicare, & partē amici. Quūq; sapiētissimus Salomō dicat Abscondita sapiētia ꝛc. Statim igitur hunc librū, vt & patrie & parētibus meis honori & vtilitati foret, in lucē edere voluim⁹. Licet enī pro indoctis æque ac pro doctis ediderim⁹, nō tñ abs re id factū esse quilibet inuidus sciat, quū sumus oīm creaturarū genitor atq; pater æquo lumine solari, & probos & improbos visitet. Maledict⁹ enī est qđ propriā vtilitatē, resp. cō-

Præcipui modi faciendi aurum potabile

modo preponit. Et quæ ab imperitis possit floccipendi, scio tamē nō nullos doctiorū meā parūā operam vsq; in coelū elaturos. Ideoq; verissimū aurū potabile te docebo, cui meæ opinioni nullus nostratium philosophorū refragari potest, dū rationes naturales hinc infra positas perspexerit. Scio enim aliū inter alchimistas, & aliū inter medicos esse sermonē. Sed quū certum pro incerto, proficuū pro nociuo sit eligendū: ideoq; ipsis adherebo medicis, quū Mar. fici. dicat: nullū vnū quā antiquorū philosophorū sequutū fuisse viam hanc faciendi aurū potabile, quā nostrates philosophi nunc sectātur. Quis enī dubitet de sole, quē in aqua forti resoluūt, quis dubitat de mercurio, cū quo amalgamifant (vt eorū vtar vocabulis) quin nō sint nociua. Nemo hercule, nemo nisi talpa foret cecior. Licet non inficier, ea posse ingredi in aurū potabile, pro egrotis, sicut sunt leprosi, venenū enim veneno pellendum est: Sed mediussidius non consuluerim eisdem vti, quum maxime (vt quilibet etiā mediocriter doctus coniecturari potest) sint corrosiua. Simile est de hoc quod per acetū distillatum, vel quod per lapidem resoluatur. Nō tamen est adeo nociuū, sicut hoc quod per aquam fortē dissoluitur, tamen habet quiddā vehemētis acuitatis quā ipsa q. e. a lapide suscepit. Si vero hæc ratio minus sufficiens videretur quibusdam, vltius potest probari per dictū Galieni, q. dicit naturā lē substantiā alicuius vehementioris motus esse incōpatibilē. Cui et Aristoteles astipulatur. Quod ira est intelligendum; hoc aurū potabile: de quo supra fecimus mentionem, nō posse fieri, nisi per superfluum naturā ignē ipsius q. e. quē quidē natura ignea, quū vltra suū debitū terminū sit sublimata, soluit Solē ciuissime. Ideo mea opinio ne, talis superflua igneitas magis incōmodat humanæ naturæ, q; prodest. Et hinc non abs ratione inueniendus est alius modus subtilior per quem aurū in substantiā potabilē possimus redigere. Deinde si forsitan necessarium foret, supra scriptum aurum potabile possit adiungi huic, si aliqua infirmitas hoc exigeret, inquantū sit necessariū egrotis: tamen semper adiungendū est de auro potabili ex cordialib⁹ sicut lapidib⁹, aut margaritis, & ceteris eiusdē generis, licet nō dicatur aurū potabile, quū nullū aurū in eius compositionē ingrediatur, possit tñ ita nūcupari: ob excellentissimā eius virtutē, & celerrimā operationē. Interdū tamen hoc solo vti licet. Aliquando vero mixto cū alio quū volueris celerrime opari ad penetrādū, q. aliud nō habet talē virtutē. Interdū etiā ipsum cordiale in vsu habere possum⁹, admiscēdo de alio, sicut egrotātis infirmitas postulat. Et hæc est forma vtendi

aurō potabili. Anteq; aut ad ipsius cōpositionē perueniā, probabo an sit possibile, vel nō. Primū ergo, & ante oīa philosophi probāt & collaudāt ipsum aurū, ea ex causa, q; int oīa metalla est naturæ tēperatæ, assimilaturq; soli propter eximiū suū nitore & colorē. Appropria tur etiā Ioui, propter tēperiē. Ideoq; calorē naturalē cū frigiditate mirabiliter potest tēperare & moderari: & humores ipsos cōseruare ab interitu & corruptionē: ideoq; virtutē solis & iouis illi attribuiamus, quorū est officiū, attribuere spiritū vitalem mēbris interiorib;. Hinc philosophi ipsi probāt, nullā rē esse aptiorē ad vitā humanā aliquā tulū a corruptione cōseruādā, q; substantiā subtilissimā & durissimā quasi incorruptibilē, quæ ad interiora penetrat membra. Hinc ipsum aurū subtilissime laminatū, & cum speciebus cordialibus admixtū, in puluerē est redigēdū. Propterea dicit Ioan. de rupe scissa nos oportere habere considerationē ad operandū possibilīa, & impossibilīa subterfugere. Videmus enī plura mirabilia de calibe, plūbo, ferro, stagno, & argento, quin existimenus maiorē esse efficaciam in preciosiori, sicut est ipsum aurū. Videmus etenim (teste Auicēna) aquā ipsam, in qua candens extinguatur calibs, fluxū ventris restringere, & intestina congregata quasi simul connectere. Quod & in ipso ferro videlicet. Quanto ergo magis hoc credendū est de ipso auro: in quo nullū est corruptibile de quatuor elementis, sicut in ferro: calibe, & cæteris. Si enī ipse calibs virtutē habet constingendi, & quasi colligandi ipsa viscera & intestina simul, nonne videtur hoc in auro possibilius, quum sit purius; defecatius, incorruptibiliusq; ipso calibe. Secundo etiam potest probari ex ratione euidenti & experiētia, quū ipsum plūbum sepius funditur in aquā, in qua lamina auri, vel calibis, vel ferri sit extincta: videmus ipsum indurascere. Et hinc possumus apertō cognoscere, ipsam aquā abstraxisse vim a materia, quæ in ipsa sit extincta. Econtrario etiam per quottidianū vsū experimur, q; si fundatur plumbum in aliquā aquā, & deinde in eadem extinguitur ferrum, vel calibs, vel aurum, manifestissimū est, ipsum mollescere ex aqua, quæ a plumbo vim extraxit, quam molliciem non habet ex ipsa natura. Itaq; sicut hoc de ferro & plumbo ex vsu quottidiano compertum est, sic etiam illud de auro. Et hic est verus modus apud philosophos naturales de auro potabili: sicut Marsilius Ficinus dicit. Non tamen q; corporea eius substantia bibatur, sed ipsa virtus efficaciq; ex ipso per modum subtilissimum extracta. Quoniam am omnino falsum est credere, ipsam materiā auri ingredi humani

de tripli

civita li.

1. & 2.

cap. 10.

corporis compositionem, sicut pulcherrime probat præallegatus Ficus. Vel etiam q̄ corpori humano assimiletur, vel quod in substantiam potabilem cōuertatur. Oporteret enim ipsam primo in sanguinē transmutari, post hoc in carnem, quod est impossibile propter suā durtiē. Et ideo sciendum est, q̄ in q̄ pluribus rebus auri virtus humanum corpus confortat & sustentat, quæ quidē substantia materialis nō ingreditur compositionem. Nam sicut ipse magnes per suum nitore per quem aurū ingreditur, id ad se attrahit, sic etiā ipsum aurum per suum eximium candorē, virtutē infundit aquæ, in qua extinguitur, per quam humanum corpus mirabiliter confortatur. Ideoq̄ qui aurum ita conuertunt in substantiam potabilem, per aquam fortem, vel (sicut supra diximus) per acetum distillatum, magis virtutem suam corrumpunt (quū eam ex ipso extrahere estiment) q̄ nobilitant.

De auro pota. cū speciebus aromaticis Cap. 26.
I autem velis facere aurum potabile cū speciebus simplicibus, quarū aliquę educunt superfluum humiditatem, aliquę vero confortant membra nobiliora. Ideoq̄ tali auro potabili vřdum est cū iusto & vero regimine & dieta, vigilandi; dormiendi; edendi, bibendi, replendi, euacuandi. Et hoc fit ita. Recipe optimi vini quod habere poteris libras triginta & duas; & ponatur in caldare balnei Mariæ, & tã tũdē distilletur, vt ad vñum cantarum redigatur.

VIDE FOLIO. XV.

Deinde accipe aliud vinum, & pari modo distillabis. Et hoc fac toties, donec habeas triginta duas lib. vini distillati. Postea accipies omne vinum distillatum, & ponatur iterum in caldare, & distilletur toties, vsq̄ ad consumptionem medietatis. Deinde ponatur in cucurbitam & distilletur tamdiu, quoad omnis substantia aquea recesserit. Postea distilletur in balneo Mariæ quater, & addantur post distillationem hæ species. Ligni aloes crudi, cardamomi, cubearum recentiu ana. ʒ. i. Cinnamomi, nucis muscatę; macis, zinziberis albi, macropis; granorum paradisi, sandali vtriusq̄ añ. ʒ. iij. Hęc omnia subtilissime puluerisentur, & in vitrum imponantur, superinfundendo vinum distillatum, optimeq̄ vitrum claudendo ponatur in balneo marię per dies octo, superimponendo alembicū, & distilletur igne lēto,

Deinde ponatur in cucurbitam cū collo lōgo. Postea addantur auri puri foliati. ʒ. ij. gariofilatæ: ambre bonæ ana. ʒ. i. Hęc identidē pulueriscentur, & quum in cucurbitam posita fuerint, claudatur & ponatur in caldare, in balneo Mariæ per dies quadraginta & duos in cōtinuo calore. Postea exaltetur ignis vsq; ad quartum gradū per spaciū vnus hore, & exibat aqua in colore auri. Et hęc aqua reseruetur separatim, quia est ipsum aurū potabile. Deinde accipe libras quatuor de ipsa quin. essen. & addantur auri puri, margaritarum, ambre bonę, musci, amomi, anisi, cardamomi maioris, zinziberis, cinnamomi, zedoaria, macis, nucis muscatæ, gariofiliorū: croci orientalis, cubēbarum, ligni aloes, turbitū mundi albi, electi & bene gummosi, agarici albi, quinq; mirabolanorum, foliorū fenæ ana. ʒ. i. rauesleni. ʒ. ij. et semis aloes succocitrini. ʒ. iij. Hęc omnia simul contrita, ponantur in balneū mariæ per vnū mēsem integrū. Et quādo volueris conseruari aliquē in sanitate, dabis ei in potu de prima aqua distillata. ʒ. i. Si vero homī ni malesano & egroto, ad liberandū de infirmitate dabis ei de aqua prima ʒ. i. & de aqua secunda ʒ. ij. Si vero egritudo esset valde intēsa poteris ei dare de prima aqua ʒ. ij & de aqua secūda. ʒ. i. ʒ. i. Et in hoc recepto est secretū secretorum, ad naturam humanam sustentandam vsq; ad terminum nobis a deo præscriptum. Et ideo dicit Auicenna. Recipe de lacia nigra, contundatur in mortario lapideo, & succus quē expresseris, distilletur in balneo mariæ per alēbicū. Pari modo fiat de buglossa. Postea de qualibet aqua cape. ʒ. ʒ. addantur auri puri optimi foliati grana. iij. bibatur sobrie tribus diebus continuis, corpore tñ prius purgato. Valet etiam aurum prædictum cōtra leprā, dum bibitur omni die. ʒ. i. primi: & secundi. ʒ. ij. cū aquæ caponis veteris distillatæ. ʒ. ʒ. Lullius vero dicit, id debere bibi cū tali iuleb. Recipe Syru. agrestæ. Syru. acetosi simplicis ana. ʒ. ʒ. aquæ buglossæ. ʒ. i. aque cicoræ. ʒ. ij. fiat iuleb, & detur leproso cum auro prædicto. Ioānes vero de rupe scissa ait, q; si hoc aurum potabile sumatur cum aquæ celidoniae. ʒ. ij. q; maxime confert ad omnes egritudines, principaliter ad febres ethicas & hydropicas. Et nota, q; si adolescens vtatur hoc auro ad minus duabus vicibus in anno debet phlebothomifarc. Senex vero potest omni die sumere guttam vnā cum guttis quinq; quin tæ essen. stomacho adhuc ieiuno, & per horam integrā post sumptionē ieiunet: quia mirabiliter caniciem expellit. Cōfortat etiam cor, & cerebrum, & omnia alia membra principalia.

ad febr.
ethic. &
hydro.

Estinaueramus, nil ultra de auro potabili scribere, Sed verus amor, quē erga oēs studiosos habemus, quos scimus esse auidos, meliora et utiliora legēdi q̄ haecenus scripta sint. Ideoq̄ ne longis verborum anfractibus, eorū aures tenerrimas obtundamus: ipsum verū aurum potabile edocebimus, quod quidē nullus vn̄ quā philosophorū, quantumuis peritus, im̄ probare potest: dicendo q̄ villo mō sit contrariū naturę humane, quia potest dari homini in superextēsa & maxima egritudine. Et maxime approbatur ab Arnol̄do de villa noua: & a dicto Marsilio ficino. Et licet non magnis egeat expensis: nō tamen ideo floccidendum est. Et hoc fit ita. Recipe buglossam cū floribus radice, herba: & omni substantia in die claro: dum tamen præcedenti nocte nulla fuerit pluuia Luna ipsa crescente: in bono aspectu Iouis & veneris, cōteratur cū omni substantia: & digeratur in fimo equino per dies octo. Postea distilletur per tres aut quatuor vices, semper distillatā materiam super feces suas fundendo. Postea digeratur iterū in balneo Marię per dies quatuor vel quinque. Pari modo capias quoq̄ boraginē cū omni substantia tempore & lunationibus, sicut de buglossa est dictū, semper feces ipsas puluerisando post distillationē: & materiam distillatā super ipsas fundēdo. Et identidē fiat de celidonia & melissa. Et quū ab omnibus habueris aquā distillatā, forma & modo prædictis: miscēatur simul per partes equales, & ponantur in vitrū cū collo lōgo: ipsum sistendo ad solem. Et hæc aquæ optime reseruētur, donec volueris eis dē vti. Quū volueris ergo facere aurū potabile: recipe de aquis prædictis insimul mixtis librā vnā, ponantur in vas terreū, ab intus vitreatū, & recipe laminā auri puri, non sophisticati in pondere. 3. xvi. vel plus aut sicut habere poteris. Sed quanto plus, tanto melius. Et prædicta lamina calefiat ad ignē: donec candescat, postea extingatur in aquis prædictis toties, donec quarta ipsarū pars sit cōsumpta. Et ita sentit Marsil. fici. Postea optime colet̄ p pannū linteū mūdissimū: & imponat̄ in vitrū optime clausum. Dehinc accipe margaritarū puluerisatarū 3. iij. sup quib⁹ fundantur aquæ vitæ ex vino rubeo quater distillatę 3. vi. ponātur in vitrū bene clausum, & ponat̄ in balneo marię p horas. 24. & quū fuerit distillatū, segregatim quoq̄ custodies. Et quā docūq̄ volueris infirmo opitulari, qui a medicis sit morri adiudicat⁹,

Accipies de aqua, in qua lamina auri fuerit extincta. $\frac{2}{3}$. l β . & de aqua vitæ cū margaritis. $\frac{3}{4}$. l. & simul misceantur, dando omni vice egrotanti, & sex horis elapsis totidem, totidēq; duodecim horis elapsis. Si autem nimium calefaceret egrotantem, dabitur ei cum Syrupo violati. $\frac{3}{4}$. l. possit etiam capi de quinta essentia ex vino rubeo tali, vt supra docuimus, vsq; ad. $\frac{2}{3}$. l. in qua debet imponi auri puri foliati, non triti vel puluerisati. $\frac{3}{4}$. l. & quinta essentia virtutē & colorē auri ad se trahet. Et hæc folia auri ita remaneant cū quinta essentia. Et quando infirmo de aquis prædictis dederis: de hac essentia impones tres vel quatuor guttas. Vult etiam Marsilius: qd licet lamina auri in aquis prædictis sit multoties extincta, nihilominus tamen debere poni in ipsis auri folia. Ideo loco istorū foliorum auri, accipies quintam essentiam quæ iam vim ab auro suscepit. Et ita habes verissimū aurū potabile, quod est melius & preciosius, q̃ si expenderes mille ducatos in exquirendo vtilius & magis sumptuosum. Habet autem virtutē confortandi cor & omnes humores superuacuos consumit, optimū sanguinē generat & omne malū expellit, iuuentutē conseruat mirabiliter: vri nā prouocat, morbum caducum curat & maniacos, leprosos etiam nutrit. Sed caue, ne aurum alchimistarum immisceas: quia magis noceret q̃ prodesset, vt ait Arnoldus, propter venenosas substantias, quæ in eius compositionem ingrediuntur.

De auro potabili ex quin. essen. per lapidē Cap. 18.

Si vis facere aurū potabile alio modo, Recipe de quinta essentia distillata per prædictū lapidē philosophorū, in qua imponantur folia auri, & ita soluatur in dicta quin. essen.: ita qd ex auro fiat quoddam liquidū potabile. Et hæc est mirabilis operationis ad vitā sustērandā, & oēs morbos expellendos, & ad hominē semimortuū refocilandū, & ad pristinā sanitatē reducendū, & eo perfectior erit, si imposueris duas partes de q. e. mellis, ita extracta vt supra docuimus. Ponatur in vitrū circulatoriū ita qd de aqua vite prædicta sit libra vna, & de q. e. mellis. $\frac{2}{3}$. x. foliorū auri. $\frac{3}{4}$. l. ipsum circulatoriū optime claudēdo in parte superiori, & lutetur cū cera tali, vt supra docuimus. Deinde ponat in bal. Mar. per quatuor aut quinque mēses, quia quāto plus circulatur, tātō melior efficitur substantia, & tātō etiam plus ipsum aurū soluitur, & cū materia alia incorporatur. Si vero non possis habere folia auri, accipies tres aut quatuor ducatos, & malleabis subtilissime, sicut fit ab aurifabris.

Variæ viæ affinandi Solem, & Cimenta,

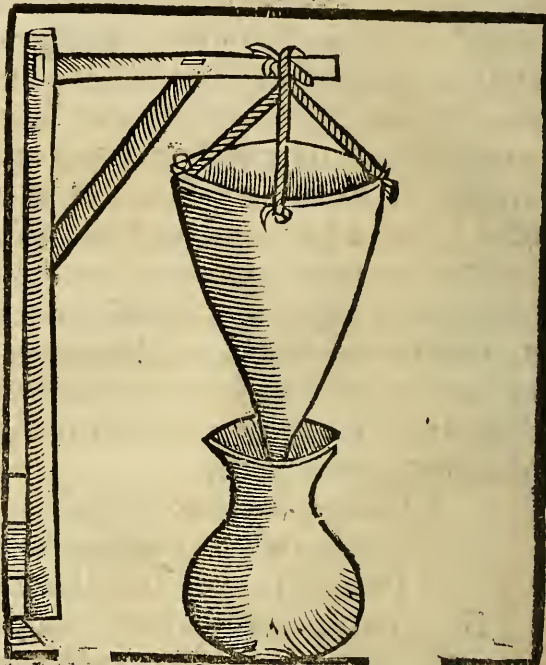
modus
aurum
affinan
di p Ce
mentū

quando volunt deaurare, sed tamen nihil est melius q̃ folia auri, si possunt haberi de bono auro ducatorum. Si vero non, & q̃ etiā nō les aurum ita malleare, hoc modo poteris ipsum in puluerem redigere, Recipe de auro meliori quod habere poteris, vel accipe aurum florenorum, affinetur & cementetur ita, Recipe auri partem vnā, anthimonij partes duas, parum de tartaro, fundatur insimul in tigillo, donec tota materia sit liquida. Postea fundatur in fuforium tale.

Et semper agitetur, deinde si nas modicū infrigescere, & inuenies ipsum aurū in acie fuforij, & sup hoc est ipsum anthimonium separātū. Et hic est optimus modus affinandi aurum. Et cū fuerint omnia infrigida, rumpatur in acie aurum ipsum ab alia materia, & si non fuerit satis affinatum, iterum cum anthimonio fundat, & fiat sicut prima vice. Poteris etiā

Alius
modus
affinan
di Solē.

affinare Solem per tale cementum. Recipe vitrioli romani vel loco eius cape salis nitri rubificati, salis ammoniaci, vi-

ridis eris, boli armeni, pulueris laterum coctilium bene adustorum ana 2.1. Omnia hæc optime puluerisuntur, & fiat pasta cū vrina humana, & fiat stratum sup stratum in quodam tigillo, ita vt in fundo eius sit strātū de dicta pasta, & aliud stratum de super de florenis, & iterum stratum de pasta, & aliud de florenis; semper ita procedendo: donec totum aurum imposueris, & in supremitate tigilli fiat strātū de pasta supra quo fiat aliud de calce viua. Et scito, q̃ nullus florenus debet attingere alium. Et quū omnia fuerint ita imposita, fiat super tigillum cooperculum: quod in medio habeat foramen cū acu factum, & optime claudatur tigillū vndiq; cū luto facto ex crinibus. Quo facto, fiat ignis de carbonibus, in longitudine palmæ vnus remotus vndiq; a tigillo: per horā integrā. Qua elapsa: fiat ignis parū propinquior p

aliā horam, qua quidem effluxa iterum parū appropinquetur per
 aliam horam, vt ipsum tigillū attingat. Vltimo vero fiat alius ignis
 super tigillum, vndiq; ipsum attingens, & duret quoq; per horam in
 tegram. Hora vero vltima preterlapsa, finas frigescere tigillum, & ip-
 sum fragendo, inuenies aurum depuratum vsq; ad extrēmū punctū
 vbi nihil remansit q̃ materia purissima. Et ita poteris affinare aurum
 vsq; ad vigintiquatuor gradus siue charatos. Potest etiam cementari
 per cementum regale vigintiquatuor horis, recipiendo salis commu-
 nis preparati partes duas, & pulueris laterum coctiliū partem vnā,
 fiat pasta, & incorporetur cum vrina humana. Vel si velis, poteris etiā
 affinare Solem per tale cemētū, Recipe salis communis bene prepara-
 ti. 2. 1. pulueris laterum coctiliū. 2. 1. vitreoli rubei. 2. 1. mercurij subli-
 mati. 3. vi. pulueriscentur omnia subtilissime, fiat pasta cū vrina huma-
 na. Postea fac stratum super stratum, sicut in primo cemento est enar-
 ratum. Deinde fundatur aurum, & superinfundatur salis amoniaci. 3.
 1. mercurij sublimati. 3. 1. ponantur paulatim in tigillum, vbi est au-
 rum fusum. Est etiam aliud cementum: quod fit hoc modo. Recipe
 salis amoniaci. 2. 1. viridis eris. 2. 1. vitreoli bene calcinati. 3. vi. fiat pul-
 uis siccus, cum quo fiat stratum super stratum, & hoc vltimo modo,
 quando affinas aurum: de quatuor partibus vnus floreni, non rema-
 nebunt nisi tres partes. Si autem cupis Solem vel lunam ab anthimo-
 nio separare & affinare, addatur parum de tartaro, & ipsum anthimo-
 nium non poterit attingere Solem vel Lunam. Luna autem tunc de
 bet admisceri cum Venere. Est autem modus faciēdi puluerē ex ipso
 Sole talis. Recipiātur ducati vel floreni preparati supradictis modis
 & ponantur ad ignem, donec candescant, deinde malleentur, quantū
 poteris subtilissime, sicut fit ad deaurandū, postea scindantur frustu-
 latim in minimas bractēas, & pro vna parte auri, addes mercurij par-
 tes sex: imponantur ita simul ad ignem, & calefiant, donec vi deas ip-
 sum mercurium fumescere, & aurum sit in alio tigillo: & calefiat, pari
 modo, sicut fecisti de mercurio, deinde fundatur super mercurium fu-
 mescētem: & cum bacillo tamdiu agitetur, donec totum fuerit fusum,
 deinde iterum cōcutiatur, donec frigescat. Post hoc ponatur simul in
 corium album, sicut fit apud aurifabros, & optime ligetur: et exprima-
 tur: vt totus mercurius egrediatur ex ipso corio. Reliquum vero po-
 natur in tigillo ad ignem: donec mercurius fumet, deinde ponatur
 super marmor: & sepius teratur. Iterumq; in tigillū mittatur, donec

Alius
 modus
 affinan-
 di solē
 p cemē-
 tum.

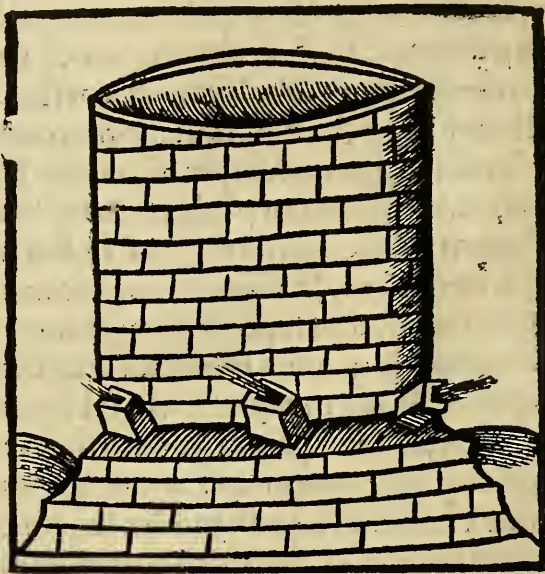
Aliud
 cemētū.

modus
 Solem
 pulueri
 sandi.

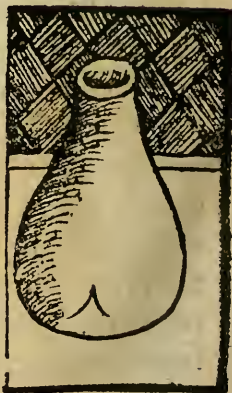
Modus puluerisandi Solis.

Fumus ex mercurio egrediatur, deinde iterum teratur. Et hoc fiat ita sepius terendo & calefaciendo, donec omnis fumus in mercurio cesset, & aurum in puluerem subtilissimum sit redactum. Deinde ponatur in furnum calcinationis: faciendo flammam ignis cum ligno secco, et non cum carbonibus. Et hic ignis duret quatuor vel quinque horis, et ita calcinetur, donec videris Solem a mercurio depuratum & mundificatum, & tunc habebis aurum tuum optime preparatum.

Laetetur deinde aurum duabus aut tribus vicibus cum aqua vitæ, & bene simul misceatur cum culmo pennæ integro, deinde colabis aquam vitæ, super infundendo recentem, et hoc fiat tribus aut quatuor vicibus. Deinde exiccabis ipsum Solem super paruum ignem prunarum. Postea imponatur in circulatorium supra positum cum ipsa quinta essentia vini.

ali^o mo torium supra positum cum ipsa quinta essentia vini.
d^o pul^o Alius est modus puluerisandi Solem. Fac fieri in
uerisand^o strumentum de cupro vel ferro in forma cucurbitæ,
di Solē hoc modo.

Et habeat collum strictum: habentem in orificio crucem ex filo ferreo factam, in amplitudine vnus formæ ducati vel floreni, ita qd nō possit cadere intro. Et oportet qd ducatus vel florenus attingat orificium cucurbitæ ab omni parte. Hoc ergo instrumentum calefiat, & in fundo ipsius fiat stratum de plumbo liquido, in spissitudine vnus digiti, super quo fiat aliud de tartaro. Et ita semper facies, donec cucurbita sit plena. Postea superimponatur ducatus vel florenus, & ponatur super crucem, locando in furnum talem.

Ita qd plumbū sit semper liquidum. Et quando aurum fuerit aliquā-
tis per in vno latere, super aliud vertatur, et hoc modo fiet obediens ad
faciendū puluerem Solarem. Postea calcinetur in furno reuerberatio-
nis, vt iam dictū est. Et hoc modo poteris facere de quatuor aut quin-
q; florenis alijsq; monetis argenteis.

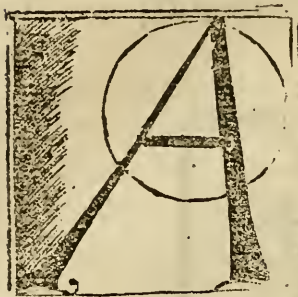
De auro potabili cum melle Caput 29.

R Ecipe salis gēme bene præparati: mellis optimi: a fauo abs-
q; igne extracti, vt supra diximus, aquæ vitæ rectificatę a-
na, partes equales, distillentur omnia simul per tres vices.
Postea accipe de hac materia distillata librā vnā, foliorū auri finissimī

De auro potabili episcopi cuiusdam Treueren.

quantum volueris, & pone in cucurbitam, ipsam ponendo super cineres. Postea adde reubarbari electi, ligni aloes bene triti, reupontici, ossis de corde cerui, musci Alexandrini recentis, ambrae bonae, ana. 3. 1. omnia simul misceantur, & octo diebus elapsis distilla per filtrum, & habebis optimum aurum potabile, ad multas egritudines conducens & corpus humanum mirabiliter restaurans.

De auro potabili ex solo auro & aqua vitae. Caput 30.

Accipe auri finissimi. 3. un. malletur subtilissime, & scindatur in bracteas minutissimas. Postea accipe n. ercurij abluti. 2. 1. 3. fiat amalgama postea ponatur sup marmor, addendo totidem de sulphure viuo, & bene insimul teratur, deinde ponantur in tigillo super carbones, & sillas ibidem, donec totum sulphur fuerit combustum, postea ponatur in cinerium. Et iterum deinde pone in tigillo ad ignem, donec ipsum tigillum rubescat. Post hoc amoue tigillum, & inuenies Solem in pulvere subtilissimum, coloris croci calcinatum. Postea ponatur in furnum reuerberationis, & aurum tuum erit optime preparatum. Lauetur deinde cum aqua vitae simplici, & exiccetur. Et de hoc puluere capias quantum volueris, superfundatur de aqua vitae rectificata totidem, ut ultra aurum emineat tribus vel quatuor digitis: Mittatur deinde in circulatorium, & ponatur in balneo Maris, cum suis lapillis in medietate ponderis auri, & circuletur, ut decet, & ipsum aurum liquefcat, & resoluetur in aquam coloris citrini vel croci, ut etiam tingat capillos humanos. Et ita habes etiam verum aurum potabile.

De auro potabili cuiusdam Treuerensis episcopi. Cap. 31

Nus insignis Episcopus Treuerensis faciebat aurum potabile hoc modo. Quando distillaues ipsam aquam vitae, & in fundo distillatorij ipsum flegma sicut materia tenax resederit, accipe aquam vitae duabus vicibus in balneo maris distillata: fundendo super hanc materiam nigram dum fuerit infrigidata, & ita per diem & noctem remaneat. Postea ab hac materia aqua vitae iterum abstrahatur per distillationem lento igne, donec

ad materiam ipsam perueneris, & fiat tepida, si volueris vitru referua
re integrum. Deinde fundatur aqua fontis super ipsam materiam ni
gra, in altitudine sex digitoru, et ita per tres aut quatuor dies quiescat
Post hoc lauabis ipsam cum alia aqua fontis, & inuenies substantia
siue materiam in fundo: sicut si esset arena, & est ipsa terra, quam leto
igne exiccabis. Quum autem fuerit sicca: fundatur super ea de aqua vi
tae rectificata in altitudine quatuor digitoru, & sinas ita permanere in
balneo Mariae per horas viginti quatuor, claudendo orificium vitri
cu alio vitro, & lutando cu cera tali, vt supra dictum est. Post hoc ipsa
aqua vitae iteru abstrahatur: & hoc facies sepius. Quia quanto sepius
superfuderis, & iterum per distillationem abstraxeris, tanto melius.
Et quando ipsa terra fuerit exiccata, ponatur cucurbita ad arenam, se
peliendo ipsam cucurbitam in ea vsq; ad collum, & abstrahatur igne
forti toties, donec nullum fumum in alembico conspexeris, non amo
uendo ipsum receptaculum. Quia oportet q; aqua vitae & spiritus si
ue fumus ille simul immisceantur, & ita habebis duo elementa, scilicet
ignem, & aerem. Post hoc accipiat terra, & optime super marmo
re teratur & ponatur in cucurbitam, superinfundendo de aqua vite
rectificata: in altitudine trium aut quatuor digitoru: & impone in bal
neu Mariae per diem & noctem, donec soluatur. Et quu fuerit solu
ta, frige fiat, deinde abstrahatur iterum, & exiccetur ipsa terra ad Sole,
quae cu exiccata fuerit, debet poni in crucibulum, lutando ipsum op
time cu luto sapientiae, & calcinetur in furno reuerberationis: per ho
ras quatuor. Deinde frige fiat, & iterum super marmor teratur, & in
cucurbitam ponatur, superinfundendo de aqua vitae rectificata, & po
natur in balneu Mariae ad soluendum. Deinde iterum abstrahatur
aqua vitae, & terra iterum calcinetur per horas quatuor, dum fuerit sic
ca. Vel etiam potest ita comburi, vt candescat: deinde iterum soluatur
in balneo Mariae: cum aqua vite. Et toties solues & calcinabis: donec
no poteris vltra calcinare vel soluere: & hoc fit communiter in septem
vicibus: dum magister recte operetur. Dum autem volueris cognosce
re, quando ipsa terra non soluitur vltius: accipiat parum de ea ter
ra: & exiccetur ad aerem: & de aqua sua superinfunde tres vel quatuor
guttas, si soluitur, signum est: ipsam adhuc non esse satis preparatam.
Ideoq; oportet ipsam iterum soluere in balneo Mariae: deinde calcina
re: donec verum poteris habere indicium, ipsam non posse plus solui.
Vltimo vero debet exiccari: & calcinari: & frigefieri: & tunc est pro se

De aëro potabili episcopi cuiusdam Treueren.

sola, & ignis & aer ab ipsa sunt separata. Deinde sumantur omnes illæ aquæ; cū quibus soluisti terram prædictam: debent poni insimul in cucurbitam, vna cum ipsa terra, ponēdo simul in balneo mariæ, & addendo de ipsa quinta essentia, & abstrahatur vsq; ad medietatem cū igne lento, & anteponatur aliud receptorium. Deinde ignis augmētatur, donec omnis humor & materia flegmatica ab ipsa separet. Quo facto, magis crescat ignis ad expellendū ipsos spiritus, donec videris paruas pustulas in alembico apparentes penitus transiisse, deinde iterum calcinetur, & soluatur, sicut superius fecisti. Et hoc debet fieri septies, & toties semper terra soluatur, & calcinetur, Deinde teratur iterū super marmor, & ponatur in pellicanum ad circulandū in cineribus, & soluendum per dies octo, et videbis materiam ipsam coagulari. Si vero non haberes pellicanū, debet poni in tale circulatorium.

Quūq; videris materiam esse ita coagulatā, debet iterum solui in balneo Mariæ, & deinde iterū coaguletur in cineribus. Et hoc fiat toties, donec exeat materia sicut oleū, et est ipsa quint. essent. Si vero nō haberes pellicanū vel circulatoriū: accipiantur duæ cucurbitæ vnius magnitudinis, alteram super alterā imponendo quum fuerint in orificio ambæ q̄ optime politæ et adæquatæ. In quibus imponatur ipsa terra calcinata, & tantundē admisceatur de aqua ipsius, donec ad spissitudinē sinapis reducatur, & fiat cannale ferreum in circuitu coniunctionis ipsarum cucurbitarum, ipsas lutando circa cannale cum cerā tali, vt supra dictum est, et ita fit quasi alembicus cæcus hoc modo.

Deinde ponatur ad circulandū in balneo Mariæ. Postea distilletur per alembicū cum igne bono; donec materia sicca in fundo remaneat, et aqua quæ ab ipsa est distillata, reseruetur. Deinde su-

perinfundatur alia aqua: quam in prima circulatione ab ea colasti, super ipsam materiam: circuletur per dies octo: iterū distilletur, & hoc de octo in octo dies semper facies: donec aquæ omnes imbibantur. Et hoc facto: omnes aquæ colligentur in vnum vas: et superfundatur de aqua vitæ rectificata: et ipsa materia calcinetur prius per horas quatuor in furno reuerberationis, donec fiat candida: semper ipsam ponderando prius: vt scias, quantum augmentetur: Quo facto: ipsam rursum cum aquis suis in circulatorium pones: superimponendo alembicum cecum, ipsas lutando: vt supra. Deinde mittatur ad circulandum aliquam in balneo per menses duos: vel vltra, secundum q̃ quantitas materiæ do est ci indiget. Deinde quum deposueris alembicum cecum, inuenies ipsam trina. materiam in fundo circulatorij translucentem et claram: sicut est Cristallus aliqua: in magnitudine quarundam margaritarū, et est ipsa vera quinta essentia. Si ergo cum ea volueris facere aurum potabile iustum et verum, habeas foliorum auri finissimi. 3. 1. quæ debent immisceri cum quintæ essentiæ. 2. 1. 3. & superfundatur de meliori aqua vitæ composita, quam habere poteris in quantitate librarū duarū & semis. Potes etiam addere duodecim partes de quinta mellis essentia: & tunc vitrum debet optime lutari, & debet poni in balneo Mariæ, et videbis mirabilem operationem, & vnionem ipsius auri & quintæ essentia, quia semper simul ascendunt & descendunt, donec ambo conuertantur in oleum spissum, sicut est sanguis humanus. Quumq; videris hoc oleum ita esse coagulatum, sinas infrigidari vitrum, deinde claudatur optime, & ponatur in cellario, et ibidem de semetipso soluetur. Deinde iterum coaguletur modo prædicto: & soluetur toties, vt non possit amplius coagulari, etiā de maximo igne. Tunc scias ipsam materiam esse satis paratam. Hoc ergo oleum est optima medicina in omnibus grauibz egritudinibus. Est quoq; præseruatium hominum sanorum a morbis. Caue ergo, ne detur sano vel moribido, nisi ipsa necessitas exigat: ita q̃ in tribus mensibus dabis saltem tres guttas, quia si sepius dares, ipsa anima ex eo tantum delectaretur, & tantum gauderet, q̃ etiam ab ipso corpore posset secedere: Quum vero dederis alicui in æstate, dabitur cum aqua fontis pura. In hyeme vero cum iure caponis, vel cum vino. Si autem velis facere lapillos siue Cristallum breuiori modo, distilletur

Dosis
hui⁹ au
ri pota
bilis.

De auro pota. cum vino Græco, vel speciebus aroma.

flegma quod remansit, quando prima vice aquam distillasti. Ponatur in cucurbitam. distillando per arenā, donec nigra materia tenuis sicut vinum grossum & spissum in fundo remaneat, quæ debet reponi in aliam cucurbitam, iterum flegma superinfundendo & distillando, sicut prima vice, & iterum ita fiat, ut possis extrahere materiam illam, quæ debet imponi in caldare, & ibidem permaneat, donec iterum in tenuem substantiam vertatur; sicut fuit in principio. Accipiat deinde & reponatur in cellario, ipsum vas optime cooperiendo, ut nihil impuri possit incidere; & ibidem in frigidetur per spacium unius mensis: vel paulo plus. Quæ quum permanserit ita in cellario per prædictum spacium temporis, superfundatur de aqua fontis clara, & manu simul misceantur, & coletur in vtrum vitreatum, & intuenies paruos lapillos translucentes sicut Cristallus, & est ipsa vera terra, quæ debet teri, & admisceri auro, quod est in circulatorio, cum ipsa quinta essentia vini & mellis, & videbis solutionem auri. Reliquum vero extrahatur & fiat oleum, ut supra monstratum est. Et hoc modo etiam habebis optimum aurum potabile.

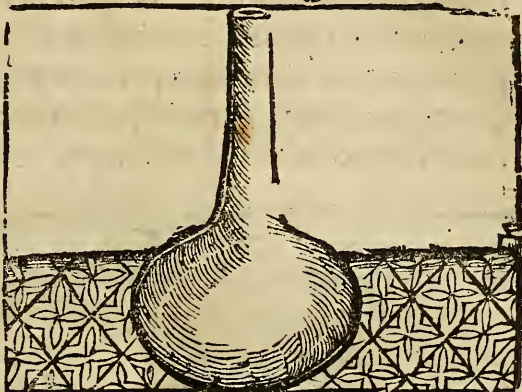

De auro pota. cum vino græco vel similibus & speciebus aromaticis. Cap. 37.

Ecipe de vino meliori quod habere poteris, sicut est maluatium, bastardum, vel Romanum, Corsicum, Græcum, aut Hispanum, distilletur per alambicum, donec possit rectificari, ut supra dictum est de aqua vitæ. Et cum bonam quantitatem habueris de hoc vino distillato, iterum distillabis sex vel septem vicibus. Postea ponatur ad circulandum in pellicano, ipsum implendo pro tertia parte, vel fere ad medium. Deinde claudatur foramen pellicani cum pasta facta ex albumine ouorum, & farina optima; & ponatur in balneo Mariæ lenti ignis, per dies quadraginta: vel plus. Deinde si gustando senseris aliquam dulcedinem cum odore excellenti; satis circulatum esse putato. Si vero non, debes iterum ponere in pellicanum donec ad id perveniat. Et quum fuerit ita: ponatur in vitrum optime clausum. Et hæc est ipsa quinta essentia vini, quæ debet sumi loco omnium medicinarum; et debet dari egrotanti tempore matutino. Dosis eius est de .3. ij. usque ad .3. iij. scilicet quia egritudo est intensa vel remissa. Si vero velis admiscere species aromaticas, poteris capere nucis muscatæ, cinamomi, gariofilorum, zedoarigæ, galangæ, zinziberis albi, granorum paradisi. 2. 1.

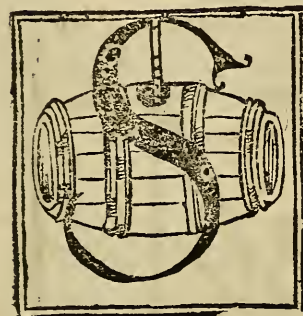
puluerifentur, & ponantur in libra vna aquæ prædictæ. 2. ij. harū species, & ponatur in vitrū cum collo longo: bene clauso super cineres, per horas. 4. vitrum tribus aut quatuor vicibus agitando.

Postea coletur per pannū lineum, ipsas feces segregādo. alia vero materia debet distillari toties, donec non poterit ultra distillari. Deinde debet circulari: vt supra, & ita habes quintam essentiam & verum aurum potabile.

De alio auro potabili excellenti Cap. 33.

Vnt qui distillāt & abstrahunt aquā vitæ a meliori vino quod habere possunt, ita q̄ materia flegmatica in fundo remaneat. Ideoq̄ ne in hoc fallaris. Primo distillabis mediā partē, & alia media pars est sicut aqua fontis clara, de quo non debes mirari, & hæc iterum debet distillari lento igne, deinde reponat̄ segregatim.

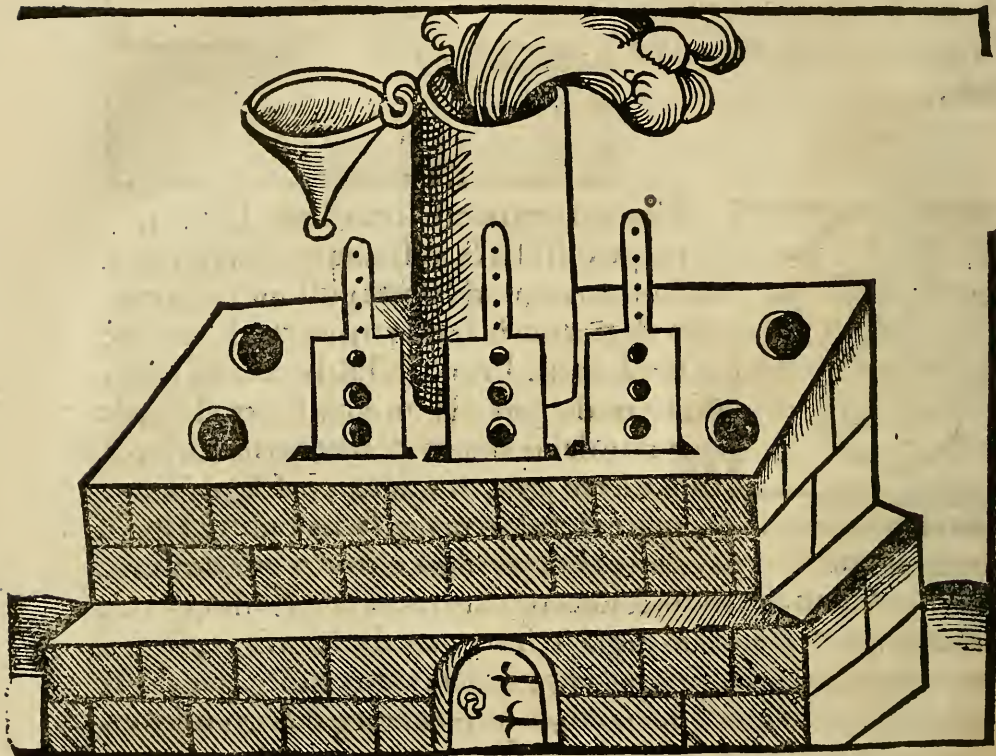

Materiam vero densam, quæ in fundo remāsit, facias buliri ad ignē, donec exiccetur. Poteris etiam ex hoc extrahere oleum nigrū, densum, & spissum: quod est calidū, & hoc etiā debet optime custodiri, deinde calcinabis ipsam materiam nigrā in furno reuerberationis, et pro vna parte terræ accipies de ipsa aqua vitæ prædicta partes quicq̄, quæ debet esse dulcis, superinfundēdo ipsam, & ita p̄maneat p̄ dies quindecim, donec soluat̄. Postea distilletur per filtrū, abiciendo feces, distillando iterū aquā, & calcinando per dies quatuor aut quinque. Quo facto, inuenies terram albā. Vide ergo vt caute opereris hoc: vt possis habere bonā partē de ipsa terra: & poteris dealbare & mūdificare p̄ caliditate ignis, & p̄ humiditate aque. Et ita potes intelligere, ipsam aquā nil valere q̄ ad mūdificandū, ideoq̄ nullum debet habere spiritū. Verum quidem est, in ipsa aqua vitæ esse ignem & spiritū, sed habet in se qualitatem aqueam (quod est ipsum Hegma) & terreā, quod est ipsum impedimentum perfectionis. Et ideo debet distillari sex aut septem vicib⁹, vt bene rectificetur. Deinde debet circulari in quin. essen.

Confectio aquæ vitæ q. e. eiusq; fructus:

Et si hæc aqua vitæ, hoc est spiritus & ignis, non haberet naturā ipsi
us quinte essentiæ de terra prædicta non posset ascendere, sicut est opi
nio Hermetus, nec spiritus & ignis in terram fixari. Est autē hæc aqua
vitæ quintæ essentiæ. Habeas cucurbitā cum alembico rostrato & im
pone quatuor libras de aqua vitæ rectificata. Deinde lutabis optime
ipsum alembicum, cum tali pasta, vt iam sepius est dictū, & imponas
tur in fornacē ad distillandum, ita vt decet. Cuius forma est hæc.

Aqua autē distillata recipiatur in réceptorium, dum sit bene clarifica
ta. Inde extinguat ignis: & reserua aquā in vitro optime clauso, vt nul
lus aer ingrediatur, quia nihil aliud est q̃ spiritus. Et hoc fac trib⁹ vi
cib⁹, semp aliquid sinendo in fundo distillatorij, vt scias secure, nihil
aliud esse q̃ spiritū bene rectificatū. Hoc ita distillabis quater, & ha
bebis aquā odoris suauissimi operatiōisq; mirabilissime. Quia si ve
nenū aut fumus quidā pestifer in corpus intrasset, mirūimmodū per
hoc ab ipso separabit, & ante q̃ ter distillaueris, odorē mirificū p̃cipi
es, & hæc aqua soluit Solē et oēs gēmas. Ad facturā vero hui⁹ auri po
tabilis aliq accipiunt folia auri purissimi, trita super marmor cū melle

donec videantur esse redacta in aquam, vel q̄ appareāt satis esse subtilia ad scribēdum. Postea lauetur in vase mūdo cum pura aqua fontis: quæ debet esse tepida, postea sinas ita in fundū residere, postea ponatur in aquam vite, vel in quintam essen itam, & habebis optimū aurum potabile. Potest etiam poni in aquam mellis: vel in aquam a zucaro distillatam. Et hoc aurum potabile mirabiliter tollit omnes egritudines; præcipue lepram.

De auro potab. cū gemmis. Caput 34.

I autem volueris facere aurum potabile cū gemmis, scilicet cum smaragdis, saphiris; rubinis, granatis, iacintis, vel etiam cum margaritis, oportet omnes gemmas subtilissime terere super lapidē marmoreū, & de puluere illorum lapidum ponas in prædictam aquā vite, & circuletur per ali-

quod tempus in pellicano, postea distilletur. Et hæc aqua soluit omnia; & ascendit, quemadmodū si volaret. Si quoq; facis ascendere super aurum, ultra nuncq; ascendet. Et hoc est secretissimum in natura. Transiendo vero ad ipsam terram albam prædictā, vt possimus eam facere ascendere, vt adipiscatur naturam quintæ essentia, ad soluendum Solem vel Lunam, Accipiatur ergo de ipsa materia alba & de Sole vel Luna añ partes æquales, & tantundem de pōdere prædictæ aquæ vite, & quando aurum erit solutum, ponatur in cucurbitam non nimis altam, quia non posset in altiori ascendere, & fac ipsam per alembicum ascendere: & cum ascenderit, operaberis vltra vt decet. Si vero non possis habere cucurbitam ad hoc accommodatam, habeas vnam retortam, talem.

Vſus & fructus huius medicinæ.

Ad le-
pram.

Est etiam sciendum, qđ quando aqua vitæ est defecata & rectificata, & peruenerit in quintam essentiã cum odore fragantissimo, scias ipsam habere propriam terram ab ea venientẽ, quæ peruenit in aquã, & ascẽdit, quasi volando per naturã aquæ, quam secum facit ascendere. Si ergo prædicta intelligis, poteris facere aquã ad soluendũ omnia metalla, & si hoc nõ intelligis, nihil facere poteris, quia in hoc consistit omnis modus soluendi. Medicinã vero quæ debet dari homini post projectionem, accipies in quantitate vnus grani ordeacei, & ponatur in poculum argenteum cum vino albo vel cum aqua pura, ipsam fortiter calefaciendo super ignem donec soluatur. Postea ab igne moueatur, & cum coleari argenteo agitur: donec frigescat. Detur leproso stomacho ieiuno post mediam noctẽ. Potest etiam dari omni egrotto in quacunq; infirmitate sit, et si in mala valitudine iacuerit duobus mensibus, sanabitur in duobus diebus. Si vero homo est sanus, omni anno ter accipiat hanc medicinam. Hinc dicit Arnoldus de villa noua, se curasse Henricũ ducẽ Veronæ ex precibus patris sui, regis Aragonum, qui tribus mensibus leprosus fuit: & in tribus diebus conualuit. Aut etiam se vñ fuisse hac medicina in senectute sua: & quandocunq; habebat calorem ex defectu nature, vel etiam ex alia causa, ipsam medicinam cũ frigiditate temperasse. Si vero habebat frigus, medicina moderabatur hoc ex sua caliditate. Et saltem duabus vicibus in anno hoc vtebatur: scilicet vna vice in æstate: & alia vicẽ in hyeme. Circa hoc notabis mirabile quiddam. Si hæc medicina detur egrotto, qui de voluntate dei debeat mori, nullum est remedium adhibendi aliquam medicinã. Sed postq; fuerit mortuus: habet oculos apertos, & colorem naturalem, ac si viueret & videtur mortuus quodammodo spiritu subito esse raptus. Ipsi quoq; crines talis hominis, & barba, & ungues semper crescunt, quia sanguis qui est in corpore, nõ potest putrefieri, propter calorem naturalem, qui per medicinam est sustentatus.

De auro potabili ad paralysim.

Caput 35.

It aurum valde preciosum ad omnē paralifim, hoc modo. Soluatur aurū purum in quantitate. 3. 11j. in aqua forti. Deinde habeas aquā fontis distillatā toties, vt dulcescat, in qua dictum aurum debet lauari: & quū fuerit in puluere redactū ponatur in aquam vitæ simplicē, quater distillatā. Deinde recipe pulueris boracis 2. 3. dissoluatur pari modo in aqua vitę simpli

ci, imponendo in paruum vitrum, & totum id cum aqua vitę implendo. Recipe etiam camphorę 3. 1. & dissoluatur etiam hoc modo prædicto. Vltimo vero cape zuccari candidati. 3. ij. et debet etiam hoc modo in aqua vitę sol dissolui. Postea quū in omnia fuerit dissoluta, recipe quatuor illas aquas, in quibus soluisti materias prædictas & distillētur per cineres igne lēto toties vt omnis aquea substantia ab alia materia separetur, in tali fornace vt hic est.

Et hoc fiat toties, donec videas materiam in fundo similem oleo. Deinde ponatur vitrum cū ipsa materia in locum humidū, & vertetur materia in substantiam cristallinā, deinde soluāt in aqua quatuor,

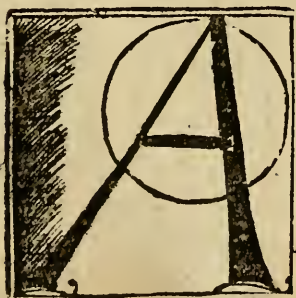
Variae compositiones auri potabilis:

Substantiarum dissolutarum, ambrae griseae: musci alexandrini recens
tis añ. 3. 1. & de hoc fit quoddam oleum. Et quum volueris opitulari
egroto: accipe folia & flores de boragine & salvia, añ. M. 1. laendulae.
M. 3. ponatur in quartam partem aquae vite: & in hac permaneat per
dies tres integros. Postea distilletur: et in vitro bene clauso optime cu
stodiatur. Et quum volueris dare egroto, accipe guttam vnā olei pre
dicti, & centies tantum de aqua trium herbarum: & hoc dabis patie
ti cum maximo discrimine & prouidentia: quia haec est medela, quae
omnes infirmitates hominum occultat, & est thesaurus occultus om
nium philosophorum.

De alio auro potabili bono. Caput 36

Ecipe aquae vitae simplicis. 3. ij. boracis de petra
3. ij. dissolue boracē in dicta aqua vitae. Deinde
solue zuccari candidi. 3. i. in aquae vitae. 3. ij. 3.
Solue etiam cāphorae. 3. 3. in aquae vitae. 3. ij. 3.
Vltimo vero accipiātur folia auri purissimi, quae
soluantur etiā in dicta aqua vite, & haec quatuor
aque vite ponantur in cucurbitā: optime ipsam
claudēdo, & ita per vnū diem requiescat. Postea superimponendo alē
bicum, & distilla vsq; ad medietatem. Postea ponatur cucurbita in
locum humidum, & quatuor illae materiae in cristallum albiſsimam
& candidissimam conuertentur. Postea solue in aqua ab hac cristallo
distillata haec sequētia. Ambrae bonae: musci fini recētis, ana. 3. 1. mar
garitarum optimarum. 3. i. ponantur in balneum Mariae, & sint om
nia bene lutata, & in diebus tribus conuertētur in oleum, quod qui
dem est aurum potabile.

De alio auro potabili cū aqua forti. Ca. 37

Ecipe aurum optimum quod habere poteris
quod solui debet in aqua forti, & deinde eua
poretur & abstra hatur aqua per alembicū, non
tamē debet omnino exicari, qā esset sicut oleū,
Postea superfundatur de aqua mellis: quae si
etiam distillata per alembicū: vt ipsam materi
am transcēdat quatuor digitis. Ponatur ad di
gerendum quattuor diebus, & totidem noctibus in balneo Mariae,
Postea aqua mellis iterum abstra hatur per alembicū: deinde aliam aquā

mellis impones & digeres, vt supra, & per omnia facies sicut in prima vice fecisti, & scias q̄ remanet sicut oleum tenue, cum ipsa aqua mellis postea parum resideat. Deinde toties abstrahes aquam mellis, vt nulla falsedo remaneat de substātia aque fortis, in qua dissolutū fuit aurum, & quum per saporem mellis amaritudinē in lingua perceperis: habeas aquam vitę duodecies distillatam, in qua nullum sit flegma, & in ea solues aurū, vtaqua aurum transcendat quatuor digitis, deinde bene lutetur distillatorium, in quod imposueris, cum luto forti, et ponatur in balneum Mar, donec soluatur. Potest tamē hoc citius fieri in fimo equino, et magis est naturale q̄ aliud, dum ponatur in fixatorium siue pellicanū. Deinde abstrahatur aqua vitę ab auro per alēbicū, ita vt aurū remaneat in fundo vitri, sicut quoddā oleū, vel butyrū, & hoc est ipsum aurū potabile. Quo quidē potest vti quilibet egrotus in electuarijs, vel cū vino. Aqua aut mellis: quę in prædicto auro funditur, fit hoc modo. Habeas cucurbitam, in quā impone ipsum mel, & quū mel ascenderit, aperias parū alembicū, & iterum residet in fundum cucurbitę; & hoc facies toties, donec totū mel fuerit distillatū. Prima ergo aqua est alba. Alię vero post primā sunt bonę ad caluiciem, quia cū caput ex ipsis inungitur, pili crescunt. Sunt etiā bonę ad ipsum aurū potabile, quia abstrahunt amaritudinē ex ipso.

De alio auro potabili. Caput. 38.

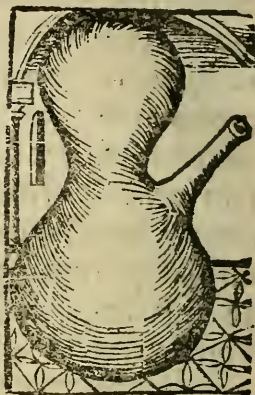
Ecipe aurum purū foliatum, teratur cū sale cōmuni præparato, & quū fuerit tritū: iterum parum de sale addas, & bene simul misceantur, et calcinentur in furno reuerberationis per quatuor aut quinq; horas, faciendo bonā flammā ignis, deinde sinatur frigescere. Lauetur postea cū aqua dulci tepida. Postea ponat in aquā sequentem ad digerendum, per nouē dies. Post hoc ipsa aqua abstrahatur ab auro, & iterū superfundatur, & digeratur, & iterū abstrahatur, & hoc fiat ita duabus aut tribus vicibus cum lēto igne. Postea superinfundatur aqua fontis pura, & iterū abstrahatur. Caue autē: ne nimium siccet aurum: quia in solutione foret nimis asperum: & quasi inobediēs solutiōi. Aqua vero supra nominata debet sic fieri. Recipe libras quatuor optimi mellis, & bulliāt sup lēto igne carbonū in capsia ferrea: & spuma semp tollatur, superinfundendo de aqua fontis in altitudine duorū digitorū. Deinde ponat iterū ad ignē, donec spumescat

De eodem auro potabili.

& iterum spumam tolles. Postea fundes super ipsum mel albumina quatuor ouorum optime concussa & depurata, & sinas modicū bullire, semper ipsam spumam tollendo, & quū bene bullierit, per filtrū colatur. Post hoc ponatur ipsum mel colatum ad lentum ignem, donec omnis aquositas ab eo recedat: & post hoc ab ipso melle distilletur, & hoc quod de ipso distillaueris, iterū duabus vel tribus vicibus distilletur, & quū post distillationem requieuerit octo vel decem dies, habebis aquam paratā: Quando autē ipsum flegma de vino vel fecibus abstraxeris: & q̄ feces ipsę inspissentur sicut mel: ponatur in arenā, superinfundendo aquam vitę, vt emineat super feces tribus digitis, & putrefiat per octo dies sub alembico ceco tali.

Deinde iterū abstrahatur aqua vitę per balneum marię. Postea superfunde de purissimo flegmate sexdecim aut decē & octo libras, & ponat in arenam frigidam per dies sex, & crescēt lapilli in ipsa terra, qui debent postea lauari cū flegmate, donec depurentur: deinde exiccētur paruo admodū igne. Postea superfunde eis aquā vitę: vt superemineat tribus digitis, & post quatuor dies iterū abstrahatur per bal. Mar. & hoc fiat trib⁹ vicib⁹.

Vltimo vero ponatur in arenā cū valido igne, vt spiritus expellātur. Videbis quoq; oleū venire, quod p̄mitte exire in receptaculū: donec fumus cesset, & terra erit satis calcinata. Illa autem aqua sic est vtendū. Recipe terram calcinatā, super quam funde de meliori aqua vitę, quā poteris habere, digeratur sub alembico ceco in balneo per dies quatuor. Postea iterū abstrahē aquā vitę sensim per colaturā, ita vt nō coloretur de terra. Postea superinfundatur alia aqua vitę, & fiat vt prius. Et hoc toties facies, donec aqua non coloretur vltra de terra. Deinde pone ipsam aquā in balneum Mar. cū terra, & abstrahatur lēto igne, & in fundo cucurbitę inuenies terrā albam asperā, sicut est sal, quā iterū poteris soluere & coagulare vt prius, donec facis aspera & subtilis videatur. Oleū solis fit hoc modo. Recipe aquę vitę preparatę libras quatuor, ducatos duodecim, q̄ soluant in aqua forti, superinfundēdo aquā frigidā, & cōuertētur in calcē, quā cū duplici pōdere zucarī cā diditeres: & inde lauabis cū aqua dulci distillata, vt zucarū ab auro abstrahatur. Et quū fuerit exiccātū, vna pars calcis debet teri cū tribus partib⁹ malficis præparati, & addat de aqua vitę, vt fiat pasta, quę po

Oleum
Solis.

natur in vitrum, & accendatur, & ipsum vinum cū mastice ab auro se parabitur per combustionē, & ipsa calx in oleum vertetur. Hoc ergo oleum depone subtilissime. Et si calx nō fuerit tota soluta, lauibis eā iterum cū aqua dulci, & teres cū mastice, & facies per omnia vt supra. Et si habet quandam nigredinē vel impuritātē, debet lauari cū aceto distillato. Et quū totū fuerit conuersum in oleū, accipiantur partes duæ de terra alba parata: & immisceantur cū prædicto oleo: vt fiat pasta, parum addendo aquæ vitæ. Deinde ponatur in aquā vitæ præparatam, ad digerendū in balneo per vnū mensem, vel vltra, secundū q̄ videris solutionē Solis cito vel tarde. Fit autē solutio Solis hoc modo. **Solutio**
Recipe auri puri boni. $\frac{2}{3}$. s. mercurij bene abluti & purgati. $\frac{2}{3}$. in. fiat Solis. amalgama. Postea mercurius separetur ab auro super cinericiū, sicut fit apud aurifabros, & aurū remanet sicut quedam farina citrina. Post hoc cape salis amoniaci. $\frac{2}{3}$. s. imponatur in aquam vitæ cum auro calcinato, & stet in balneo Mar. digerendo per sex dies. Postea abstrahatur omnis humiditas cū calore ignis primi gradus, & erit paratū. Deinde cape aurū illud ita paratum, & impone in cucurbitam vitream mundam, imponendo alembicum cū rostro, & omnia optime luten- tur, funde super ipsam materiā parū olei oliuæ, & distilletur in principio cū lentissimo igne. Vltimo vero in validissimo, sicut fit in aqua forti. Quo facto, aperi cucurbitam, & si aliquid in ea remansit, fiat per omnia, vt supra, & hoc facies. donec nihil in vitro remaneat. Postea vero abstrahat flegma per distillationē, haud secus faciēdo, & habebis optimū oleū ad aurū potabile, & est bonum & expertum in multis.

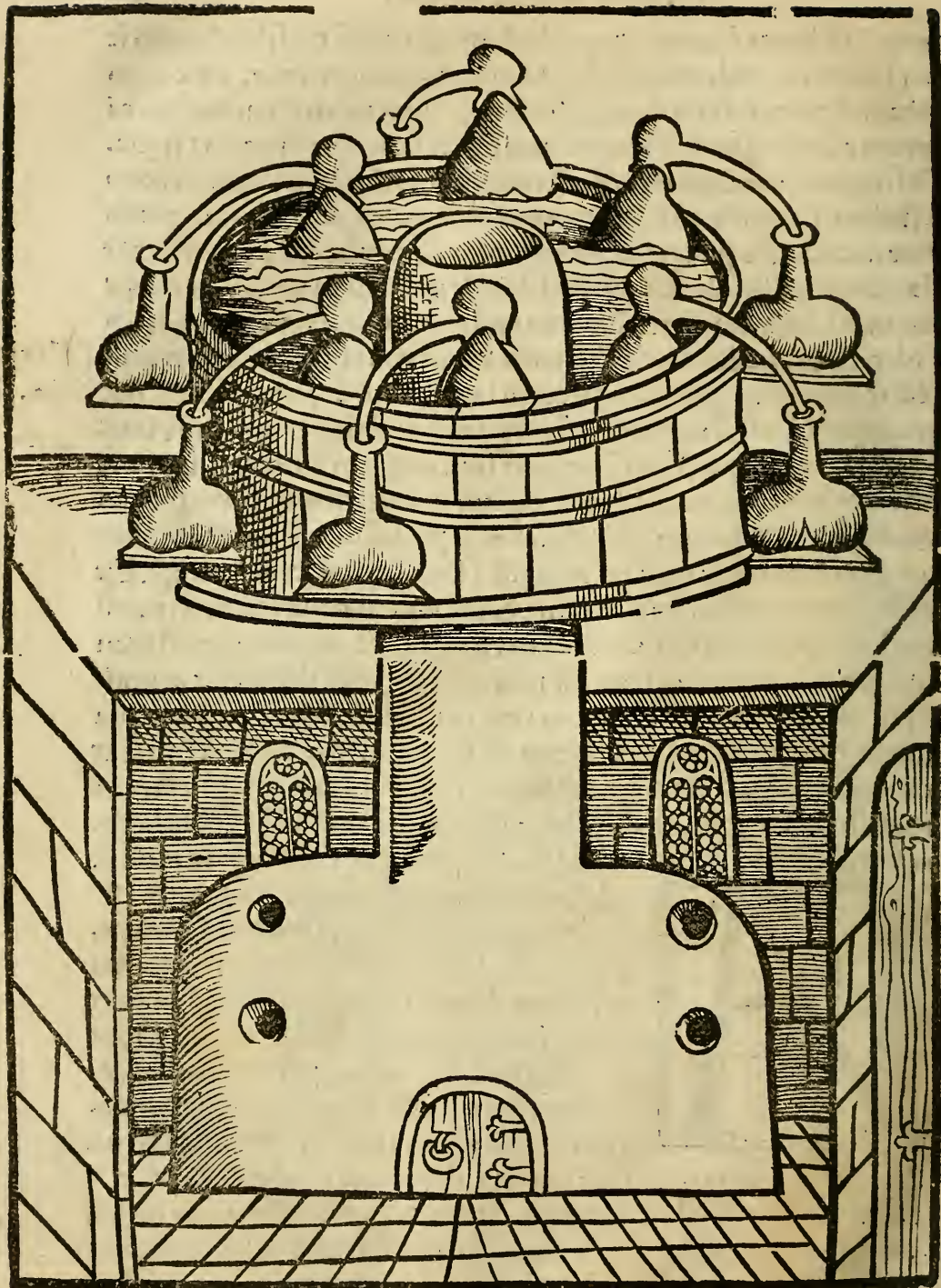

De auro potabili volatili. Caput. 39.

Vtrum potabile volatile ad plurima cōducens, fit hoc modo. **Recipe** de vino meliori quod habere poteris quantumcūq; volueris, ponatur in vitrū cū collo longo, & claudatur, sicut solet fieri cū sigillo Hermetis, & postea putrefiat, & optime custodiatur, ne frigeat, et ita permittes requiescere, donec acquirat fecē, sicut facit acetū, & est citrina, si nas itaq; stare longius, donec tota recedat, & habebit albas venas, sicut si essent flammulæ ignis, & hoc fit cōmuniter in spacio trium mensium. Deinde ponatur in cucurbitam optime clausam et distilletur cū igne, facto ex ligno sicco, in aqua tepida, sicut fit in balneo Mar. in tali fornace, vt hic depingitur.

Forma fornacis distillatorij.

Post hoc accipe libras duas huius materiæ distillatæ, & impone in ea quindecim folia auri purissimi, & bulliat in balneo mariæ duodecim horis continuis, et vitrum sit optime obstrusum cū signatura Hermetis, vt supra dictū est. Deinde lentissimo igne distilletur, et q̄ ignis non sit adhuc in primo gradu, et hoc factō, quando tota materia est distillata: reseruetur, et hoc appellatur aurū potabile volatile.

De alio auro potabili. Cap. 39.

It etiā aurum potabile hoc modo. Recipe vinū rubeū spissū: distilletur quater. Postea recipe de tartaro calcinato: et superinfundatur: et putrefiat horis vigintiquatuor. Deinde omnis huius miditas lentissimo igne abstrahatur, et videbis ipsum tartarum, qđ prius erat album, in nigredinē esse cōuersum: quod iterum calcinabis: do-

nec albescat sicut nix: et iterū fiat putrefactio, sicut supra: et distillabis forma iā dicta: et ita septies calcinabis: et septies digeres, et septies quoq̄ distillabis, modo et forma prædictis. Postea ponatur in balneum Mariæ: imponendo folia auri purissimi ad placitum: iterum distillando: et iterum superinfundendo: donec ipsa materia tota cōuertatur in oleum: quod est optimum aurum potabile: pro hominib⁹ bonæ valetudinis, ipsos in sanitate conseruans.

De alio auro potabili preciosissimo Cap. 40.

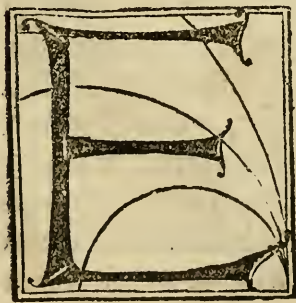
Vnt quidam recēiores philosophi: qui aurum potabile faci-

Sunt hoc mō. Recipe de vino rubeo vel albo quantum volueris, distilletur septies per cineres. Deinde cōgrega omnes feces & distilla: colando ipsam aquam: donec in spissitudinem mellis transeat: deinde superinfundes ipsum flegma: et requiescat ita tribus diebus: et totidem noctibus: et omnes lapilli in fundum secedent. Hoc factō: lauabis prædictos lapillos cum flegmate: donec purifiant, deinde de exiccantur: et imponantur in cucurbitam: superimponendo alēbicū cecum: et mittatur in balneum Mariæ per tres dies, et totidem noctes superinfundendo de aqua vite in altitudine trium digitorum. Postea paulatim coletur, ne vinum fiat turbidum, et sic fac, quousq̄ vinum nullum colorem ab ipsis lapillis suscipiat. Vltimo vero abstrahatur totum vinum a lapillis, vt ipsi toti siccī remaneant in vase. Quo factō, oleum ipsum auferatur per arenam igne valido, & hoc quod post oleum remaneat in vitro, dicitur terra fetida, quæ debet abijci.

De auro potabili vegetabili.

Quia nihil valet amplius. Postea ponatur alembicus in cineres, & inuenies lapillos dealbatos sicut niuē, vel salē. Et vinū quod extraxisti ex lapidibus, quū candidi remanserunt, seruetur ad multiplicationē & fermentationē. Vltra sal ipsum fermentatū cū calce Solis & Lune imbibat cū aqua vitæ prius abstracta, & sint tres partes salis, & vna pars calcis, ponatur sub alembico ceco, ad digerendū in balneo Mar. per diē naturalem. Postea imponatur alembicus cū rostro, & distilletur. Hoc facto, iterū superinfundatur vinū in altitudine triū digitorū, vt supra dictum est, & digeratur iterū sub alembico ceco per diē naturalem, & exinde iterum distilletur, sicut prius fecisti: & hoc fac totiens: donec fermentum & terra in receptaculum transierint, & sint conuersa in spiritum vel in substantiam aqueā. Si ergo hos spiritus volueris iterum reducere in corpus, ponantur in balneo Mar. & coagulabuntur in lac album, quod appellatur lac virgineum, est tamen differens ab eo lacte, quod supra vocauimus oleum plūbi. Postea iterū infundatur de aqua prædicta, & ponatur sub alembico ceco, ad digerendum, & hoc tamdiu fiat, donec totū conuertatur in spiritū volatilem. Aqua autē vitæ, quæ super hoc lac natat, distilletur in balneo Mar. et in fundo distillatorij inuenies verū lapidem, & hæc appellatur transmutatio spiritus in corpus. De hoc ergo lapide accipe in quātitate vnus grani hordeacei, super mercurij viui loti et purificati. $\frac{2}{3}$. x. cū fuerit calefactus in crucibulo, & videbis ipsum mercuriū coagulari in verū Solē vel Lunā, secundū primā fermentationē, et hoc poteris custodire. Si vero nō velis custodire, iterū de puluere superimponatur, & conuertetur totum in puluerem, qui debet imbibī cum ipsa aqua abstracta a prædicto lapide, et hic est verus lapis, si ipsi tincturæ superimposueris aliū puluerem, et hoc potest augmentari in infinitum. Et si ipsa aqua, a lapide abstracta, deficeret in augmentatione, poteris aliam bonam aquā vitæ loco eius capere, quia nihil in hoc est discriminis.

De auro potabili vegetabili Cap. 41

Et etiā aliud aurū potabile: qđ mirabiliter confortat humiditatē superfluā in hoīe. Et fit hoc mō. Recipe de ipsa q. e. vini, ita extracta: vt supra docuimus, in qua possit resolui aurū: virtutē suā cōseruando, & hoc fiat subtiliter per viā continuitatis cū humiditate balnei, et distillet ipsa aq̄ igne lēto, totā humiditatē ab ipsa separādo: et ita substantia auri remanebit in distillatorij fundo tota sicca.

Post hoc capiatur de illo vino, & distilletur per alembicū toties, donec nō possit ultra cōburi p diminutionē sulphuris sui, semper quālibet distillationē in quodlibet receptaculū suscipiendo, & cape de secūda aqua toties, donec nulla vena in ipso alembico appareat, & in hāc aquā projicies ipsam substantiā auri, & citissime in aquā vegetabilē soluetur, & hoc fit ex eo, q̄ mercurius p mercuriū est rectificatus de ipso flegmate, donec videris, ipsum non posse ultra cōburi, quod quū ita fit; cū prima substantia auri p̄misceris, & tunc est vera aqua vite siue aurū potabile. Hæc autē est prima aqua, seruiēs & proficua humano corpori. Recipe de aqua vitæ, & ab ipsa seperabis omnē humiditatē p distillationē de quin. aquæ essen. quæ est aurū purū, & hoc serua segregatim, & in ipsam aquā vegetabilē imponēs mellis cū fauo suo partes tres, & hoc omne simul ponatur ad putrefiendū in balneo Mariæ per dies quatuor. Et hæc digestio debet fieri nouē vicibus in balneo, vel in fimo; quia ex hoc aqua rectificatur. Aqua secunda est hæc. Recipe caponē vel gallinā veterē; & quum omnia ossa et superflua fuerint amota, caro ipsa debet teri in mortario lapideo subtiliter. Deinde pones in cucurbitam cum alembico, & aquā ab eo distillabis in balneo Mariæ; & hæc iterū debet segregatim custodiri. Aqua tertia est hæc. Recipe carnem de gallina vel capone, distilletur per cineres, omnem humiditatē lento igne abstrahēdo, & caue, ne aduratur caro in alembico, & hoc etiam segregatim custodies. Aqua quarta est hæc. Accipe de vino partes tres, ponatur sup partē vnā prædictarū carniū; ponatur in cucurbitā; optime ipsam claudēdo cū operculo vitreo, & luttando, deinde ponatur sup cinerē, lento igne, p dies tres, postea distilletur p alēb. & aquā reseruabis. Aqua quinta est hæc. Recipe totā substantiā caponis v̄ gallinæ, & totā substantiā humidā ab ipso separe p alēbicū, sicut prius dictū est, & aquā quoq; reseruabis. Aqua sexta est hæc. Recipe oīa ossa caponis vel gallinæ, pistētur minutim in mortario lapideo cū pistello ligneo; & imponentur in bal. Mar. postea vero super cineres, & distillabis, sicut prius dictū est; & hæc quoq; debet custodiri. Aqua septima est hæc, Recipe de aqua tertia, de aqua quinta, & de aqua sexta; distillētur simul per alembicū, & optime custodiātur. Rectificatio vero aquarum prædictarū, quæ sunt distillatæ per cineres; hæc est, Recipe de auro ita preparato: vt iam vltimo est dictū; & coaguletur; quia est naturale quiddam humidum, omni modo et colore; sicut si esset auripigmētū citrinū; et impone de aqua sua prima partē semis; et statim soluetur ab aqua ipsa; et a tribus aquis prædictis

Aq. 1.

5.

6.

7.

Modus faciendi verum aurum ex auro potabili.

Cape ergo in magnitudine vnus coclearis argentei, & optime misceatur cum bona parte melioris vini quod habere poteris, & da homini flegmatico, tempore hyemis, & mirabiliter ipsum in sanitate conseruabit. Si vero homo sit colericus, da ei cum aqua pura, Melancolico vero cum iure caulium. Sanguineo autem non dabis de hac aqua, sed dabis ei de hoc quod sequitur. Recipe de aqua aurea cocleare vnum, ponatur in vinū, & detur ei, & erit securus ab omni infirmitate. In aestate autē debet administrari flegmatico cum iure galline, in quo coctū sit petroselinum, Colerico vero cum alio iure. Melancolico dabis, quū tempus expostulabit, in magna ipsius operatione caloris vel frigoris. Si autem velis dare egroto, dabis secundā partē auri dissoluti in secunda aqua caponis. Si sit flegmaticus: dabis ei medium coclear cū duabus partibus aquæ. Et sic etiam debet dari sanguineo. Colerico datur duo coclearia de aqua tertia, & identidem fiat de melancolico, & in tribus diebus ab omni infirmitate, etiā quantūuis sit magna & periculosa, liberabitur. Et quum ipsam medicinā volueris dare cū aquis prædictis, interrogabis egrotū, quo cibo maxime delectetur, Et licet sit ei contrarium, dabis tamen ei de illo, & de hac medicina, in quantitate pisi, vel lentis magnæ. Hæc autem medicina valet contra omnem infirmitatem naturalem vel accidentalem calidā vel frigidam. Et quū volueris peregre proficisci, talis medicina (si tecū velis portare) debet coagulari, & ponatur in vitrū, & quando volueris ea uti, præparetur in humiditate auri potabilis. Quando igitur vegetabilia præparaueris, vt iam dictum est, accipiaturnū vegetabile, & in quodlibet vitrum imponentur folia auri, optime vitrum claudēdo, ne possit euaporari, ponatur ad cinerem cum lento igne, & aurū soluetur in vigintiduobus diebus. Si ergo velis facere aurum potabile, abstrahatur tota substantia aquea ab auro cū lento igne, & aurū quod in fundo remansit, ponatur in cucurbita in balneum Mar. & soluatur in quatuor diebus naturalibus, & hoc est verū aurū potabile, quod debet poni in parua cucurbitam: addendo ad auri foliati. $\frac{2}{3}$. ℥. mercurij abluti cum sale & aceto. $\frac{2}{3}$. L. & totū in octo diebus in verum aurū conuertetur. Et si velis hoc magis sublimare, recipe de auro potabili, cui addantur de mercurio septies sublimato cū vitreolo & sale communi, & iterū reuiuificato, & hoc debet poni per dies octo super cineres cum lento igne, et indurescet. Vna pars huius materie tingit centum partes. Et hoc etiā potest augmentari in infinitum.

De ultimo auro potabili Caput 47.

Ecipe de auro affinato. $\frac{3}{4}$ s. malleetur subtilissime, sicut si-
 quum deauratur, & scindatur in partes minutissimas, ad-
R datur de mercurio depurato: & fiat amalgama, ponatur su-
 per lapidem marmoreum, & teratur cum tanto sulphuris
 quantum sufficit, vel melius, quantum amalgama pon-
 derat. Et quum satis fuerit tritū, ponatur super prunas in crucibulo,
 & statim cōburetur. Quo facto, iterū teratur super lapide marmoreo,
 & iterū ponatur in tigillum, ipsum ad ignem collocando, donec rube-
 scat, postea amoueatur crucibulum, & inuenies aurum tuū optime
 calcinatum in puluere subtilissimo, sicut si esset puluis croci. Ponatur
 postea in furnum reuerberationis, & detur ei flamma, vt decet, & erit
 paratum. Postea lauetur cum aqua vitę quater distillata, & deinde ex-
 iccetur. De hoc pu. tere cape tantum quantum volueris, superinfun-
 de de aqua vitę rectificata tantum, vt ipsum puluerem excedat in alti-
 tudine trium digitorum. Deinde ponatur in circulatorium: & ponā-
 tur in balneum Mar. cum media parte suorum lapillorū, & ipsum
 aurum soluetur in aquam croceam, vt etiam cutem humanam tingat
 in colorem rubeum. Exinde extrahes omnia elementa, sicut prius di-
 ctum est, & quodlibet ab aere optime custodiatur: quia habent virtu-
 tem: quam exprimere non est possibile, & si possibile esset: centesima
 pars indoctorum non crederet. Substantia enim aquea valet ad om-
 nes infirmitates, procedentes ex calore vel frigore. Valet etiam ad quā-
 cunq; passionem pectoris: cordis, pulmonis: & omne venenum ex-
 pellit: omnes materias superuacuas a pulmone eijcit. Et si esset aposte-
 ma intra corpus: facile ex hac curatur: sanguinem purgat: visum acuit
 & omnia membra spiritualia a putrefactione conseruat. Oleum vero
 maxime prodest adolescentibus, ipsos enim conseruat in robore & ve-
 nustate: dum eo in cibis vtiuntur, sanguinem non sinit putrescere, nec
 flegma dominari, vel coleram adurere, nec melancoliam vigere, san-
 guinem, & sperma multiplicat. Et ideo qui hoc oleo vtuntur, sepi-
 us debent venas incidere. Et si aliqua membra forent lesa vel dimi-
 nuta, ipsa restituit, visum amissum recuperat, dum omni nocte
 per spacium vnus mensis guttam vnā in oculum imponis.
 Elementum ignis ad omnia priora valet. Senes facit adolescere, mor-
 tuos reuiuiscere. Senes hoc vti debent cū modico aquę aureę, omnes

Vis aq.

Potens
tia olei.Ignis
efficacia

Aqua vitæ cōposita pro hominibus fri. cōplēx. aut regionis
 egritudines senectutis tollit, & ideo appellatur Elixir vitæ: resoluatur
 ignis in aqua vitę, donec habuerit colorem rubeum, & imponatur de
 mercurio fixo super lentum ignem, citissime soluetur. Postea adde ter
 tiam partem auri, & statim in corpus conuertetur, & potest coagulari
 cum modico aluminis. Quo factō, videbis ipsum in lapidem rubēū
 conuerti, & si iterum reuiuificetur in humiditate & arsenico, fiet perfe
 ctum elixir super ipsum mercurium. Elementum vero terrę, si est be
 ne rectificatū, vt decet, per terrā suā tribus vicib⁹, qualibet vice ipsam
 resoluendo, & per filtrum distillando, & iterum coagulando, tunc ha
 bebis sal terrę. Si quoq; ipsum tale sal fieret fluxibile, retinet tamen
 de mercurio. Et si aqua illa fuerit bene & iuste rectificata, fixat om
 nes spiritus. Valet ad omnes cicatriees: & vulnera curat, & carnes cresce
 re facit. Et ita habes multas formas faciēdi aurum potabile, quæ si ad
 placitum tuum non inuenies, boni consule obsecro. Nam si scires, in
 quo temporis spacio id congesserimus, nō mirareris, si forsitan quip
 piam inepti huic libro insertum reperireris,

Proprie
 tas terre

De aqua vitę cōposita pro hoībus frigi
 de cōplexionis aut regionis Cap. 43.

Vum satis superq; in superioribus capitulis de
 aqua vitę simplici dixerimus: Restat nunc de
 composita aliquid elucidare, etsi non sit necesse
 Sed quia ex varietate lector doctus mirū immo
 dum afficitur, ideoq; non inconsultum videba
 tur, aliquid de cōposita differere, cuius varias ex
 varijs describemus vias componendi. Primo itaq; vidēdum est de ea
 quæ debet administrari hominibus frigide complexionis: aut egro
 tātibus a causa frigida. Poteris etiam ea uti in tempore & regionibus
 frigidis. Et est hæc. Recipe zinziberis albi, cinnamomi electi; cubeba
 rum recentium; gariofilorum mundatorū, nucis muscate, macis electi
 cardamomi, zedoarię, galangę, piperis longi ana partes equales. Cō
 terantur omnia grosso modo, fundantur super vnā partē specierū sex
 partes aquę vitę simplicis, ponantur in cucurbitam longā, superim
 ponendo alembicū cecum, & ponatur ad digerendū per dies quatuor
 decim. Postea distilletur in balneo Marię cum lentissimo igne, feces
 iterum super materiam distillatam fundantur: & iterū digerantur per
 octo dies. Sunt tamen aliqui qui nō distillant per alembicū, sed me
 lius est, si per ipsum distilles. Et quū tribus vicibus distillatur, prima

aqua, dicitur aqua benedicta. Secunda, aqua vitæ cōposita. Tertia vero aqua balsami. Aliqui etiam ad cōpositionem eius addunt foliorū saluiæ, rutæ; castorei recentis, corticis citri, baccarū lauri, florū lauendulæ, florum rorismarini añ. ʒ. ij. Hæc omnia debent distillari cum speciebus suprascriptis, & semper pro vna parte specierū superfunde sex partes aquæ vitæ simplicis. Hæc ergo aqua vitæ est bona ad omnes egritudines capitis, procedentes ex humore flegmatico, dum sumatur tempore matutino in pondere. ʒ. ij. cū vini optimi. ʒ. i. Aliqui autē intingunt frustum panis in hanc aquam, alij vero inungunt caput cū huius aquæ. ʒ. ʒ. addendo aquæ berthonicæ. ʒ. i. Sed caue, ne vtaris in egritudinibus & doloribus capitis, ex calore procedentibus, nisi alia medicina frigida, admisceatur, quæ possit temperare caliditatē huius aquæ. Valet etiam hæc aqua ad faciendum bonam memoriā, dum bibatur omni die stomacho ieiuno. ʒ. ʒ. mixta cum aqua rorismarini, et debet cum ea occiput illiniri, & exicari de semetipso. Valet etiā ad maniam, dum capillos in capite tōdas: deinde madefacies pannos in hac aqua, mixta cum aquis maioranæ & rorismarini, & caput inuolues, & senties mirabilē operationem. Valet etiam hæc aqua vitæ cōposita ad paralysim, dum membra ex ea sepius lauentur, admixta aqua saluiæ. Vel q̄ bibatur omni die stomacho ieiuno: admixta aqua florū lauendulæ, & contra cicatrices & maculas faciei, & ad omnes egritudines oculorum. Habet etiam mirabilem operationem in omni dolore dentium. Si etiam intingatur seta vel pecten in aquam prædictam: et pili orrientur cum ipso, nunq̄, vel tardissime canescent. Et si sit in capite scabies, totam depellit. Valet etiam contra vermes aurium. Cōfortat stomachum infrigidatum, & ipsum calefacit, si bibatur cum vino & stomachus ex ea illiniatur. Surditatem aurium recuperat, si immittatur cum bombace. Vulnera ex ea lauata mirabiliter conualescunt, & carnes putridas non sinit crescere. Si bibatur stomacho ieiuno, valet contra omne venenū, & contra cancerum, & omnes fistulas, contra hydropisim, & lapidem in vesica. Si etiam foemina biberit hanc aquam stomacho ieiuno, quæ non possit ex causa frigida cōcipere, statim concipiet. Si foemina non potest habere menstruu: detur ei de aqua prædicta cum galanga & gentiana, vel madefaciat bombacem, & matricē cū ea inungat. Si etiam hæc aqua ponatur super pisces, carnes, aut alia cibaria, non corrumpentur, neq̄ putrescent, nec etiam a muscis defedabuntur. Si vinū euaserit acetosum, & de supradicta aqua infundatur, cibaria.

De aqua vitæ Friderici tertij, & alia compositis.

Ad
vinū ace-
tosum.
ictericiā
digestio-
nem.
spasmū
iliacā.

in pristinam redit substantiam & naturam. Si zucarum molle ex ea
made fiat; indurescit. Si homo ex ea illiniatur, valet contra iectericiam;
& cōtra tremorem omnium membrorū: & cōtra fetorē oris & nariū.
Si homo non possit digerere cibū comestum, debet illinire pannū ex
hac aqua, & ponere supra stomachum: quia mirabilem habet opera-
tionem. Si homo patiaturspasmū, made faciat pannū, & super pectus
ponat. Si aliquis habet dolorem iliorum: bibat de ea sepius. Valet eti-
am contra morbum caducum: contra scrophulas faciei, & cōta emor-
roidas. Albertus magnus maxime laudat eā: propter miraculosas ope-
rationes: quas habet circa paralysim.

De aqua vitæ cōposita Frid. tertij Ca. 44.

Ecce aquæ vitæ simplicis rectificatæ lib. iij. vi-
ni maluatici lib. iij. cinnamomi electi. ʒ. iij. gario-
filorum. ʒ. i. zinziberis albi. ʒ. i. s. nucis musca-
tæ. ʒ. i. macis. ʒ. s. zedoariæ. ʒ. s. galangæ. ʒ. ij.
cubebarū, isopi añ. ʒ. s. radices benedictæ. ʒ. i.
saluiæ, florū lauendulæ añ. ʒ. s. melissæ, iris: bal-
samithæ. añ. ʒ. i. rosarum albarū. ʒ. i. s. hæc oīa
contundantur; & ponantur in cucurbitam magnā, vbi possint intrare
quindecim vel sedecim libris, addendo zuccari albi. ʒ. iij. passularum,
ficuum pinguium añ. ʒ. vi. camphoræ. ʒ. s. aquæ rosarum aquæ endi-
uiæ: aquæ florum sambuci, ana libras duas, ponantur omnia in cucur-
bitam, ipsam optime lutando: & ponantur ad solē diebus viginti, sci-
licet decem diebus ante festum sancti Ioannis, & decem diebus post
eiusdem festū. Coletur deinde aqua, & distilletur, per alembicū, refer-
uando in aliquo loco sicco. Et caue ne mulier mēstruosa ipsam aquā
atingat. Dosis eius est in quantitate mediꝝ colearis. Valet mirabili-
ter ad stomachū frigidū, & totū corpus optime in sanitate conseruat.

De alia aqua vitæ composita. Caput. 45.

ecipe saluiæ. ʒ. xij. nucis muscatæ, gariofilorum, zinziberis
R albi, granorum paradisi, cinnamomi, añ. ʒ. iij. olei laurini. ʒ. i.
castorei recentis. ʒ. i. spice indicæ, rorismarini añ. ʒ. s. florū ro-
rismarini. ʒ. i. foliorum rutæ. ʒ. i. foliorum maioranæ. ʒ. i. corticis. ʒ. ij.
hæc omnia debent esse recentia. Si vero non possint haberi recentia, ve-
tera pulueriscentur, superinfundendo de vino albo, optimo quod ha-
bere poteris. Deinde ponantur in digestiuo, ad putrescendum per mē-
sem: Hæc digestio fiat in balneo Mariæ, calefacto in primo gradu calo-

ris. Postea in balneo Mar. distillētur per alembicum. Et cum fuerint distillata, iterum super feces fundantur: & iterum in balneo Mar. distillentur, iterūq; super feces fundantur. Tertio vero distillentur per cineres: & optime reserua in vitro bene clauso. Habet autē virtutes sequentes. Omnis cibus irrigatus ex ea, saporem & odorem suū retinet. Vinum in quo ponitur, facit saporosum: pestilentem aerem expellit: omnes egritudines & defectus oculorum sanat: omnia vulnera ex ea lauata curantur: hydropisim adurit. Valet etiam cōtra omnes dolores pulmonis: splenis: lienis: intestinorum: capitis: omnes maculas faciei tollit: fetorem oris: narium, dolorem dentium mitigat: bonā digestionē procurat: laxat: sanguinem corruptū egerit: & memoriā mirabiliter confortat. Facit etiā iuuenescere: & omnem tristitiam aufert. Valet etiā contra ictericiā. Illa quoq; nimiū simul constricta relaxat: cuprū in colorem argenteū tingit: omnem tremorē membrorū curat: balbutiem tollit: dentes perforatos amouet: vermes ex ventrē expellit. Si etiā homo ab aspidē vel serpente esset vulnerat: & vulnus esset saniosum citissime curatur: omnē strictionē pectoris aufert, grauē anhelitū expellit. Valet etiā mirabiliter cōtra lapidem in vesica: tussim abigit: vocē sonorat: sterilitatem mulierum in fecunditatē conuertit, surditatem auriū recuperat. Omnia apostemata: vlcera: scabiē: et cetera id genus alia dissoluit. Leprā tollit, dum non sit inueterata, omnē tumorē gutturis & colli sanat. Et habet omnes virtutes balsami naturalis, quia hominem mirabiliter in sanitate conseruat. Qui autē calidē sunt naturæ nō debent ea vti, sed bene flegmatici.

De alia aqua vitæ composita Caput 46.

Ecipe pulueris diamargariti frigidi, pulueris diaambre, pul. diamus. dulcis añ. 3. 1. pul. leucig gal. pul. diarhodō alba. pul. triasandali añ. 3. ij. pul. liberātis, pul. elect. bezoardici añ. 3. ij. Tiriacæ magnæ andromachi vel Galieni. ʒ. 1. methridati optimi. ʒ. 1. tormentillæ, diptami, pimpinellæ, matricariæ, angelicæ, aristologiæ añ. 3. ij. boli armeni præparati, terræ sigillatæ añ. ʒ. 1. rauedensi. 3. ij. spodi, rasuræ eboris añ. 3. 1. nucis vomicæ numero. ij. aquæ vitæ rectificatæ. lib. vi. Ponantur omnia ad digerendum per dies octo, postea distillentur in balneo Mar. per alembicum cū igne valido. Quū autem aqua fuerit distillata, imponatur musci Alexandrini recentis, ambræ bonæ añ. ʒ. 1. Croci orientalis, in panno serico inuoluti, sed non debet teri. 3. ij. zuccari albi lib. ʒ. 3. syrapi sticados. ʒ. iij. siru. liquiriciæ. ʒ. ij.

De alia aqua vitæ composita.

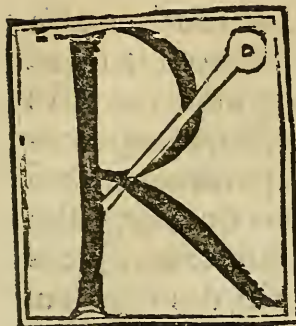
prepara cassiæ fistulæ recētis, nouiter a canna extractæ. $\frac{3}{4}$. s. vnicorni. $\mathfrak{z}$. i. Bolus
tio boli aut armenus debet ita preparari. Recipe ipsum puluerisatū, & impa-
ameni sta cū aq̃s acetosæ rosarū ac lanaceti añ partes duas, aquæ scabiosæ, aq̃
 pimpinellæ, aquæ vngulæ caballinæ añ partē. i. misceant̃ simul, fiat pa-
 sta cum bolo armeno, & exiccetur, deinde teratur, & cū aquis prædis-
 ctis iterum impastetur, & hoc fiat tribus vicibus, terendo: & iterū im-
contra pastando, & sic habebis bolū armenū præparatum. Hæc aqua mirabi-
pestem lissimā operationem habet contra pestē (sicut in multis est expertū) si
 detur cum aqua scabiosæ, oqua acetosæ, aqua vngulæ caballinæ. Hæc
 habet etiā maximā vim ad curandū omnes dolores capitis, laterum, & re-
 num, qui procedunt ex aliqua corruptiōe sanguinis, purificat etiā pul-
 monem, cor cōfortat, & ab ea omne venenum expellit, iuuenes tamē,
 qui quadragēsimū annum nondū excesserint, non debent vti hac a-
 qua sepius: sed rarissime, propter nimīā calidatē ipsius.

De alia aqua vitæ composita Caput 47.

Ecipe aquæ vitæ ter distillatæ libras quatuor, cinnamomi ele-
 cti, zinziberis albi, nucis muscatæ añ. $\mathfrak{z}$. iij. duos ducatos au-
 ri finissimi, omnia imponantur in vas stanneū, vndiq̃ bene
 clausum, per dies quatuordecim. Postea distilletur tribus vicibus per
 alembicum in balneo, et vsui reseruetur. Valet hæc aqua ad omnes in-
 firmitates mitigandas, dum patiens eo vtatur omni mane, & con-
 tra, senē facit iuuenescere. Habet quoq̃ alias virtutes innumera-
 biles, & adeoq̃ maxime a medicis estimatur.

De alia aqua vitæ composita Caput 48.

Ecipe aquæ vitæ simplicis, semel distillatæ lib. iij. gariofilo-
 rum, zinziberis albi, roris marini añ. $\frac{3}{4}$. s. Species hæc debent
 puluerisari grosso modo, ponantur postea in ipsa aqua ad pu-
 trefaciendum in fimo equino, per dies octo in digestiuo vndiq̃ bene
 lutato. Postea distilletur per alembicū in balneo Mar. Quo factō, ite-
 rum super fices fundatur, & secundarie distilletur, & tertio quoq̃ fer-
 metur & distilletur, modis & formis supradictis: & erit præparata.
 Hæc aqua valet ad omnes defectus hominis: & dolores, procedentes ex
 frigidityte. Valet etiā contra omnes dolores pectoris, ventris, & stoma-
 chi. Et si homo pinguis velit libenter macrescere, omni die stoma-
 cho ieiuno de hac aqua sumet. Si vero homo macer velit impinguesce-
 re, omni die hæc capiat cū zuccaro immixto, & duobus mensibus pe-
 cius videbis operationem eius.

De alia aqua vitæ composita, qua utebatur
quidâ comes palatinus Caput. 49.

Recipe saluig recentis. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. nucis muscatae. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$.
macis electi. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. zinziberis albi. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. granorû
paradisi. $\frac{3}{4}$. vi. cinnamomi electi. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. zedoariae
galangae añ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. cāphorae, ravedseni añ. $\frac{3}{4}$. ij. ro
rismarini. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. lauēdulæ, maioranae, rutæ añ. $\frac{2}{7}$.
i. florû camomillæ. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. matricariae. $\frac{3}{4}$. ij. seminis

feniculi. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. rolorû rubearû. M. i. bethonicae. $\frac{2}{7}$. i. abrotani. $\frac{3}{4}$. iij. ca
storei recentis. $\frac{3}{4}$. i. spicae indicæ. $\frac{3}{4}$. ij. macropiperis. $\frac{2}{7}$. i. olei lauri. $\frac{3}{4}$. ij. a
que vitæ. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. mēte & mētaſtri añ. $\frac{3}{4}$. ij. Oīa puluerisanda puluerisent
& secandâ debent secari, & contundēda contundi, ponātur omnia in
cucurbitâ cū collo stricō. Postea superinfunde melioris vini qđ ha
bere poteris libras octo, in vitro optime clauso, sepeliatur circiter terrâ
p̄ dies triginta, deinde amoueatur, & ponatur in aliam cucurbitâ, sup
imposito alēbico roſtato, & distilletur in balneo Mar. tribus vicib⁹,
semper materiâ distillatâ super feces fundendo. Quarto vero quum
volueris distillare, adde folia saluiæ recentis quantūvis, & quū fuerit
distillata, vsui reseruetur, & quanto vetustior est, tanto est melior, &
poteris ea vti: quando volueris: quia innumerabiles habet virtutes.

De alia præciosa aqua vitæ cōposita Cap. 50.

Recipe saluiæ libram semis, origani, isopi, saturegiæ: radicis
pimpinellæ, radicis valerianæ, absinthij añ. $\frac{3}{4}$. ij. rutæ, radicis bi
stortæ, radicis petrosilini añ. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. zuccari rosati. $\frac{3}{4}$. iij. radis
cis benedictæ, radicis polipodij, radicis tormentillæ ana. $\frac{3}{4}$. $\frac{1}{3}$. rorisma
rini, petrosilini, cerifolij, lauendulæ: maioranae ana. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. rosarum ru
bearum, rosarum albarum ana. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. granorum iuniperi. $\frac{3}{4}$. iij. hæ spe
cies debent poni in prima distillatione: post autem distillationē pri
mam: materiâ distillatâ iterum super feces fundatur, addendo sequen
tia. Recipe zinziberis albi, corticis citri, nucis muscatae, macis: galangæ
calami aromatici, coriandri p̄parati, zuccari candidi ana. $\frac{2}{7}$. $\frac{1}{3}$. gariofilo
rum, cinnamomi electi ana. $\frac{3}{4}$. vi. cubebæ recentium: cardamomi mi
noris, macropiperis, melāopiperis, zedoariae, baccae lauri, tyriacæ ma
gnæ andromachi añ. $\frac{3}{4}$. ij. cimini, carui, diptami albi: reupōtici, malorû
granatorû añ. $\frac{3}{4}$. ij. anisi. $\frac{2}{7}$. i. $\frac{1}{3}$. granorû paradisi, croci oriētalis: ravedse
ni añ. $\frac{3}{4}$. i. mellis optimi libram semis. Et quum oīa fuerint distillata,

Compositio, vsus, & efficacia huius aquæ vitæ.

imponantur sequentia, & iterum colētur absq; vlla distillatione, quia omne vim amitterent, & sunt hæc. Musci Alexandrini recētis: ambræ bonæ añ. ʒ. ʒ. cāphoræ. ʒ. ʒ. zuccari albi. ʒ. ʒ. 1. Hæc aqua debet ita distillari. Recipe libras duodecim aquæ vitæ rectificatæ, in qua imponantur radices & herbæ quę sunt substantiæ grosse, & ponantur in vitrū optime clausum, digerantur in fimo equino per dies quatuor, postea distillentur in balneo Mar. addendo post hanc distillationem species ruditer puluerisatas, & ita dimittas stare per dies octo, deinde iterum distilletur. Vltimo vero quum omnia fuerint distillata: impones muscum: ambram, camphoram, zucarum, quæ nulla distillatione egent quia odor ab ipsis tolleretur per distillationē. Et nota, q; in omni distillatione alembicus vndiq; cū panno madefacto ex farina & albumine ouorū debet inuolui, alioqui materia distillanda euaporaret. Debet aut sumi hoc modo. Quicunq; vult ea vti, vel matutino tempore, vel serotino: in potu vel cibo, accipiat parū de mica panis, & sup fundat tres vel quatuor guttas aquæ prædictæ, & mirabiliter confortabit cerebrū. Omnes etiā egritudines capitis & totius corporis citissime tollet. Aufert etiam omnes superfluitates totius corporis, siue ex frigidityte procedāt, siue ex calore. Omnia mēbra totius corporis optime conseruat. Iuuenes qui nondum trigessimū annū excesserint, raro debent ea vti, nisi sint in aliqua infirmitate constituti. Qui vero sunt trigessimarij, possunt ea vti omni die: & quāto magis homo est senex, tātō magis eo vtatur, quia omnē virtutē naturalē mirabiliter cōfortat ita etiā vt homo cū iusto vitæ regimine possit puenire ad terminū sibi prædestinatū. Nam habet virtutē & efficaciam omnium aliarū medicinarum, & poteris ea vti, omni pastu sumēdo quatuor vel sex guttas in alio vino. Hæc est vera aqua vitæ, quę habet odorem, saporēq; excellentiorem omnibus alijs. Est enim certissimū ex probatione multorum doctorum Esculapię artis, solo odore huius aquę: hominem ab aere polluto non posse infici. Ideoq; consultant, tempore pestifero debere sumi omni die: anteq; qui segrediatu domum. Nulla est enim medicina, quę calorem naturalem magis sustentet, q; hæc aqua vitę. Habet quippe proprietatem cum ipsa natura, ideoq; in sanguinem vel calorem naturalem conuertitur. Et quacunq; die aliquis vtatur ea, securus est, ea die non posse habere paralysim, pestem, vel morbum gallicum. Optimam virtutem habet confortandi cerebrū,

caluiciem capitis expellit. Si quoq; aliquis haberet caput immundū ex scabie, vel alia impuritate, cū dicta aqua debet inungi. Valet etiam contra omnē fluxū cerebri, & contra syncopim. Omnia apostemata sanat, dum pannus ex ea madefiat, & superimponatur. Epilentiā curat, dum bombacem in ea intinctū, in nares mittas, & pulsum cū ea inungas, tremorem omnium membrorū tollit, iuuentutē conseruat, faciē purificat, omnes rugas expellit, omnes deniq; maculas faciei auferit, obscuritatem visus clarificat, oculos stillantes curat, dum ex ea illiniantur. Si quoq; super oculos imponatur, omnes egritudines eorū sanat & quū tēpora ex ea illinieris, omnes malos humores expellit. Si autē imponas in ipsam de succo celandinæ, vel de succo rutæ, omni oculorū tenebrositati opitulatur, dū duas aut tres guttas in oculum imponas. Vermes aurium interimit, tinnitum aurium ex frigore procedentem sanat, & omnem sordiditatem tollit, dolorem dentium mitigat. Si etiam aliquis ea vtrā cū succo solatri, & puluere lapidis Emathitis, urat omne sputum sanguinis. Paralysim curat, si ex ea tēpora illinieris & super linguam imposueris. Tollit etiam balbutiē omnē, dando omni hebdomada duabus aut tribus vicibus de pillulis fetidis. Sunt namq; multi experti medici, qui censent, ipsam ferre optimā opem mutis: si cyriaca ei admiscatur, & per annū integrum detur patienti, sumendo tamen alias medicinas, ad hoc accommodatas. Quicunq; etiā ex ea fuerit illinitus, nullorum intestinorum dolorem percipiet, calorem naturalem fouet, sanguinem mundificat, omnes quoq; opilationes pectoris adimit, spleni, pulmōni, lieni ac renibus mirum in modū confert. Omnes quoq; vias totius corporis humani abstrusas referat, si bibatur, & aliquis se ex ea vnixerit. Valet etiam cōtra omnes dolores stomachi, precipue contra ipsum flegma in ipso inueteratum. Tollit quoq; rabiem, quæ fit in lateribus & ventre ex frigore. Omne apostema curat, hydropicos sanat, emorroides expellit, dum loca ipsa ex eo vngantur. Quicunq; vult a podagra vel cyagra curari, primo optime debet purgari. Postea bibat de hac aqua & loca podagrosa vel cyagrosa ex ea madefaciat. Est etiā summa & præstantissima medicina ad omnes defectus humani corporis ex humore vel frigiditate proueniētes. Habet quoq; ad omnia membra corporis diuinam operationem, quia est medicina medicinarum.

Ecipe therebentine depurate. $\frac{3}{4}$. xij. lauetur optime cum vino albo, accipe deinde mellis etiam depurati cum vino albo, lib. iij. misceantur optime in simul. Postea adde aquæ vitæ optime rectificatæ lib. iij. ponantur in cucurbitâ. Postea accipe herbas infra scriptas optime scissas, imponantur ad prædicta per octo dies, optime claudendo vitrum, ne euaporet, postea distillabis cum maxima diligentia in cineribus. Sunt aut hæc herbe, buglossæ, boraginis, melissæ, saluig, lauendulgea. M. 1. Isophi, florū camomille, cardibenedicti añ. M. 3. Rorismarini. M. ij. arthemisiæ. M. 3. Et quando fuerint distillata, addes hæc sequentia optime puluerisata, & ponantur ad digerendū in fimo equino per dies octo, aut in balneo per dies tres. Erunt hæc, quæ debent addi, Ligni aloes; xilobalsami, sandalorum trium, calami aromatici, sticados arabici, seminis citri, sileris montani citrini añ. 3. 1. macis, nucis muscatæ, cinnamomi electi, gariofilorum, galange, cubebæ recentium; zinziberis albi, macropiperis, croci orientalis, granorum paradisi, cardamomi minoris añ. 3. 1. squinantis 3. 3. coriandri preparati, granorum iuniperi, baccharum lauri, iris florentie añ. $\frac{3}{4}$. 3. bistortæ. 3. vi. catapuce; seminis feniculi añ. $\frac{3}{4}$. ij. liquiritie, visci queicini; seminis anisi. añ. $\frac{3}{4}$. 1. Amigdalorum mundatarum, passularum recentium añ. lib. 1. Accipiat vitrum seu distillatorium, in quo est materia; & ponatur in cineres; optime lutando, fiat lentus ignis per horas quatuor. Quicquid videris, nullam aquam claram egredi in receptaculum, ignis debet augmentari, & aliud receptaculum anteponi, semper omnia optime lutando, & tamdiu distilletur, donec exeat aqua citrina, quæ debet segregatim custodiri. Tercio vero quando videbis distillari oleum nigrum, iterum anteponas aliud receptaculum, & in hoc oleum recipiatur, donec sit totum distillatum, & in alio vitro custodies. Aqua vero prima debet ita preparari, imponendo in ipsam musci alexandrini recentis, ambrae bonæ, ana. 3. 1. foliorum auri. 3. 1. Sunt etiam aliqui, qui addunt plurimum dianisi. $\frac{3}{4}$. 1. Quicunque ergo voluerit omnia membra sua confortare, accipiat vini maluatici. $\frac{3}{4}$. 1. addendo coctear plenū aqua prima, misceantur simul; donec albelcæ sicut lac, deinde bibatur stomacho ieiuno, abstinendo duabus horis integris a cibo post sumptionem potus, & confortabit mirabiliter totum.

rum corpus. Si vero velis ea uti pro dolore capitis, accipies vnum co-
 clear plenum aqua prædicta, cū aquæ bethonicæ. $\frac{2}{7}$. i. Ad pulmonem **Ad**
 valet, si accipiat cum aqua mori, vel aqua saluie, & hoc tempore hic **pulmon**
 mis. In æstate vero accipe aquæ endiuia. $\frac{2}{7}$. i. colear vnū de aqua præ **nem**
 dicta. Ad pectus, & ad tussim frigidam: procedentem etiam ex catar **pectus**
 ro, accipe aquæ isopi. vel boraginis, vel feniculi. $\frac{2}{7}$. i. misceatur cum a **& tussi**
 qua prædicta. Ad cor, habeas aquæ buglossæ: vel boraginis. $\frac{2}{7}$. s. & **cor.**
 totidem de prædicta aqua, & tantundem etiam de aqua melisse: misce
 antur insimul, & bibantur stomacho ieiuno. Ad stomachum, accipia **stoma**
 tur aquæ absinthij vel mentæ. $\frac{2}{7}$. i. cū aquæ bonæ coleari vno: & su **chum.**
 matur vt supra. Ad pulmonem accipiat aqua pastinacæ vel polipo **splenē.**
 drij, cū aqua supradicta: & vtatur vt supra. Ad splenem: recipe aquam **vertigi**
 buglossæ: vel aquam tamarisci: cum aqua vt supra. Ad vertiginem ca **ginē &**
 pitis, & ad paralysim, recipe aquam peoniæ: de herba, vel radice herbæ **paralysi.**
 perforatæ aquam, cum aqua vt supra. Ad lapidē in vesica: Accipiat **lapidē.**
 aqua pastinacæ vel rasani in quantitate. $\frac{2}{7}$. i. & duo colearia de aqua **strangu**
 supradicta. Ad stranguriam: accipe aquā nasturcij vel petrosilini, aut **riam.**
 saxifragiæ in quantitate. $\frac{2}{7}$. i. cum coleari pleno aquæ suprascriptæ. Ad **men**
 nimia menstrua. Recipe aquæ plātæ ginis vel aquæ solatri, bibatur ma **strua.**
 ne & sero, cū vno coleari aquæ prædictæ. Ad menstrua euocanda, ac
 cipiat aquæ arthemisiæ, vel seminis eius. $\frac{2}{7}$. i. & aquæ supradictæ co
 clear vnum, bibat eo tempore quo debet habere menstruum. Ad pe **pericula**
 ricula mulierum ex obstetricibus peruenientia, vel ex frigore, vt parere **matricis**
 non possint, accipiat aqua valerianæ, vel bethonicæ, vel rosarū silue
 strium. $\frac{2}{7}$. i. & aquæ prædictæ colear vnum, & bibatur matutino tem
 pore, stomacho ieiuno. Ad matricē, accipe aquæ matricariæ. $\frac{2}{7}$. i. aquæ **matricē**
 prædictæ. $\frac{2}{7}$. s. bibatur vt supra. Ad oculos, Recipe aquæ feniculi: aquæ **macu**
 eufrasiæ añ. $\frac{2}{7}$. s. aquæ prædictæ. $\frac{2}{7}$. i. bibat vt supra. Ad maculas faciei. **las faciei**
 Recipe aquæ florū fabarū. vel aquæ pimpinelle. $\frac{2}{7}$. i. aquæ primæ. $\frac{2}{7}$. s. s.
 misceantur, & matutino & serotino tēpore faciē cū his lauet, & omni
 hebdomada bibat de ea, cū aqua endiuia, duabus vel tribus vicibus.
 Secunda vero aqua est citrina, & tertia, quæ est sicut oleū nigrū, opti
 me valet ad fistulas, cancrū, & alias plagas, & habetur loco balsami.

De alia aqua vitæ composita Cap. 52.

Ecipe mellis optimi lib. i. aquæ vitæ distillatæ quater lib. i. s. s.
 Ligni aloes. 3. ij. gummi arabici. 3. ij. nucis muscatæ, galangæ,
 cubebæ recentium, cinnamomi electi, macis, gariofilorum,

De alia aqua vitæ composita.

Spicæ nardi añ. ʒ. iij. musci Alexandrini recentis: ambræ bonæ añ ʒ. i. Omnia puluerisentur grosso modo, ponendo omnia in cucurbitam vitream ad digerendum in fimo equino, per dies octo. Postea distillentur in balneo Mar. cum lento igne & sic etiam habebis optimā aquā vitæ compositam, ad multas egritudines excellentem.

De alia aqua vitæ composita Caput 53:

Ecipe gariofilorum, macropiperis, granorum paradisi añ. ʒ. ij. nucis muscatæ. ʒ. vi. macis. ʒ. i. cinnamomi electi, zinziberis albi, galangæ añ. ʒ. iij. florū lauendulæ, basiliconis añ. ʒ. i. saluia. ʒ. sʒ. florū roris marini, mentæ, polipodij, isopi ana. ʒ. ij. balsamitæ, ʒ. i. ligni aloes. ʒ. i. sʒ. musci Alexandrini recentis ʒ. i. sʒ. Hæ herbæ debent exicari. Postea superinfundantur sedecim libræ aquæ vitæ bene rectificatæ, digerantur in fimo equino per dies quatuordecim: postea per alembicum distillantur in balneo Mariæ, & in phiala bene clausa optime custodiantur.

De alia aqua vitæ composita, quæ valet ad paralysim & vertiginem capitis Caput 54.

Ecipe saluia recentis. ʒ. ix. florū lauendulæ. ʒ. iij. isopi: mētha ana. M. ij. gariofilorū, nucis muscatæ, cinnamomi electi, zinziberis albi: granorum paradisi: zedoaria, galangæ ana. ʒ. sʒ. calami aromatici. ʒ. i. granorum iuniperi. ʒ. i. granorū pconia, ʒ. sʒ. vini albi optimi libras octo, digerantur in fimo equino per dies octo vel in balneo Mar. per dies quatuor. Postea distilletur per alembicū, & vsui reseruetur in vitro optime clauso: quia habet mirabilem operationem contra omnem paralysim & vertiginem capitis.

De alia aq̃ vitæ composita valde preciosa Cap. 55.

Vidam nostrorum medicorū Germanorū fecerunt pre nobilē & excellentem aquā vitæ: in qua multas operationes egregias experti sunt, ad confortandum: & ab egritudinibus præseruandum totum corpus humanum, præcipue caput, cerebrum, & alia interiora capitis mala, ex humiditate & frigidityte procedentia, resoluenda & expellenda, & ad exhilarandum instrumenta animæ, & quinque sensum. Confortat etiam mirabiliter quatuor membra principaliora, vna cum renibus, & omnibus intestinis. Procurat quoque optimā digestionem in stomacho, & dat mirabilem virtutem omnibus mēbris exterioribus, ex solo odore, dū accipitur vna pars huius aquæ, & duæ partes aquarum saluæ, lauendulæ, roris marini ana, misceantur simul

& madesiat spongia, cum quâ tempore matutino & serotino mēbra
 vngantur, & ex semitiplis siccentur. Aut si etiam tres vel quatuor gut
 tas in ciathum plenum vino ponas, & bibatur ante ingressum pran
 dii vel cenę. Valet etiam ad confortandum caput. Recipe ergo huius
 aque vitę cōpositę. 3. i. cū aquę bethonicę. 2. 1/2. 1/2. bibatur omni mane Ad
 et sero, vel intinge panē in ipsam aquā, & omni die stomacho ieiuno caput.
 edatur tribus horis ante prandium. Ad cerebrum & memoriam. Re cerebrū
 cipe huius aquę. 3. i. aquarū roris marini, maioranę añ. 2. 1/2. 1/2. vtatur mo & me/
 do prædicto. Ad pectus. Recipe huius aquę. 3. i. aquę isopi & capil moriā.
 lorum veneris añ. 3. 1/2. 1/2. vtatur modo prædicto. Ad cor. Recipe huius pectus.
 aquę. 3. i. aquę boraginis & buglossę añ. 3. 1/2. 1/2. vtatur modo prædicto. cor.
 Ad stomachum. Recipe aquę huius. 3. i. aquę absinthij, & mentę añ stoma
 3. 1/2. 1/2. vtatur modo prædicto. Ad pulmonem. Recipe aquę huius. 3. i. chum.
 addēdo aquę cicorę & tanaceti aquę añ. 3. 1/2. 1/2. vtatur modo prædicto pulmo
 Ad splenem. Recipe huius aquę. 3. i. aquę thamarisci, & scolopendrię nem.
 añ. 2. 1/2. 1/2. vtatur forma & modo prædicto. Si vero velis ea vti ad omnia splenē.
 membra corporis confortanda, vtaris huius aquę parte. i. cū vini par
 tibus quatuor. Aqua autē debet fieri hoc modo. Recipe pulueris dia
 margariti frigidi, pulueris diarhodon albatīs, ambos secundum Ni
 colaum, pulueris diambrię s; m Mesue, dianthos s; m Nicolaum, pul
 ueris leticię Galieni añ. 3. 2. cassię fistulę recentis, nouiter a canna extra
 ctę, zuccari candidi añ. 2. 1/2. 1/2. syrui de liquiricia. 2. 1/2. 1/2. syrui sticados. 2.
 1/2. 1/2. florum roris marini. 3. i. musci Alexadrini. 3. i. Super his speciebus
 fundantur librę duę aquę vitę simplicis, optime rectificatę per ters
 nam distillationem in balneo Marię. Postea iterum distilletur in bal
 neo Marię per alembicum cum lentissimo igne: ita vt numeres vnū
 duo, tria, vsq; ad septē, anteq; vna gutta distilletur, & muscus debet
 ligari in panno serico rubeo, & suspendatur ad phialam vbi est præ
 dicta aqua vitę distillata, & nō debet extrahi, donec aqua duret. Sunt
 tamen aliqui, qui putrefaciunt cū speciebus prædictis aque buglossę
 libram vnā, aque melissę lib. 3. 1/2. aque basiliconis. 2. 1/2. 1/2. aque roris ma
 rini. 2. 1/2. 1/2. & postea distillant in balneo Marię.

De alia aqua vitę composita: omnium aliarum
 preciosissima. Caput vltimum.

T ergo bonum finem operi nostro imponamus, secretam se
 cretissimarum aquarum vitę declarabimus, quę est quodam
 modo celestis operationis, & fit hoc modo. Recipe saluierę

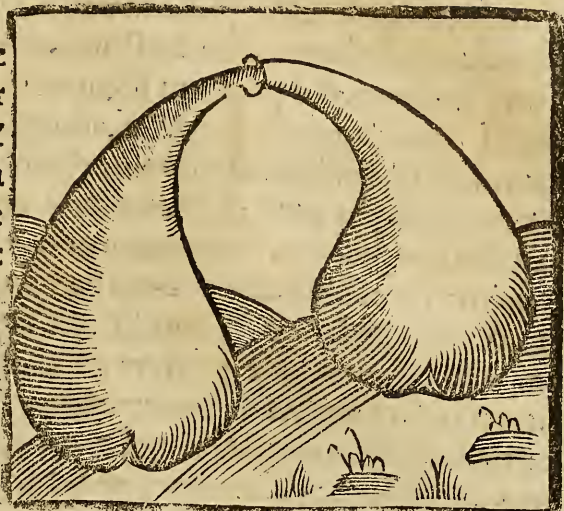

Aqua vitæ preciosa.

centis, cum floribus suis, roris marini, darfeni, zinziberis albi, gariofilorum, nucis muscatae, granorum paradisi, galangae, calami aromatici, macropiperis, zedoariae añ. $\frac{2}{3}$. s. macis, cardomomi iunioris, cubebarum recentium: foliorum rutae, foliorum maioranae: florum lauendulae, rosarum rubearum añ. $\frac{3}{4}$. ij. tyriacae Galieni vel Andromachi; methridati optimi añ. $\frac{3}{4}$. i. s. olei laurini, corticis citri, florum buglossae, florum boraginis, florum roris marini, ostrucij, angelicae, reupontici, granorum iuniperi, mentastri, mentae, matricariae añ. $\frac{3}{4}$. i. s. castorei recentis verbenae cum floribus suis, bethonicae, ligni aloes, xilobalsami, carpos balsami, spice indice, visci quercini, granorum peoniae. añ. $\frac{3}{4}$. i. rauesdeni, camphorae, seminis vuae demonis, radicis peoniae, polij cum floribus suis, seminis basiliconis, seminis feniculi, deronici K. Croci orientalis añ. $\frac{3}{4}$. s. ambræ bonae, musci Alexandrini recentis añ. $\frac{3}{4}$. s. aquae vitæ ad minus septem vicibus distillatae libras decem. Omnia sequentia debent poni cum aqua vitæ ad digerendum in balneo M. per dies quatuor, & totidem noctes. Salvia, rosmarinum, ruta, maiorana, lauendula, rosae, meridatum, tyriaca, oleum laurinum, buglossa, borago, ostrucium, angelica, reuponticum, grana iuniperi: mentastrum, menta, matricaria, verbena, bethonica, polium, castoreum. Et quum fuerint putrefacta, distillantur in cinere per alembicum, igne lento, ita ut possis numerare vnum, duo, tria antequam gutta distillet. Quum vero omnia fuerint distillata, impone cinnamomum, gariofilos, macem: nucem muscatam, grana paradisi, galangam, calamum aromaticum, piper longum, zedoariam, cubebas: cardamomum, lignum aloes: cortices citri, carpos balsamum, xilobalsamum, spicam nardi, viscum quercinum, radicem peoniae, & grana ipsius, coriandrum præparatum, semen basiliconis, semen vuae demonis, deronicum K. Haec omnia debent puluerisari grosso modo, ponantur in aqua distillata, & insimul digerantur per dies quatuordecim, postea iterum distillantur in balneo Mariae per alembicum, postea addas camphoram, reubarbarum, crocum, ambram & muscum. Si autem velis habere aquam adhuc meliorem, addes pul. diamargariti s. m. Nico. diaphiris cum musco s. m. Nicol. diarhodonalbatis, diamusci s. m. Mesuae, pulueris diambrae ana. $\frac{3}{4}$. i. pulueris electuarij cum gemmis, pulueris leticiae Galieni, pulueris dialigni aloes ana. $\frac{3}{4}$. s. addes quindecim aut viginti ducatos, optimi auri, cum zuccari albi libra s. & sint tribus diebus in balneo Mariae, ita ut aqua balnei

fit tepida: postea distilletur per filtrum in vitris retortis.

Et vnum vitrum debet stare altius q̄ aliud. Scindantur parue formulæ de filtro & impendatur, & per ipsas materia distillet, vitris optime lutatis: vt nihil ex eis possit euaporari. Et hec distillatio est excellentissima inter omnes alias. Sunt aliqui medicorum, qui volentes confortare stomachum: fecerunt fieri aquam viridem, qua utebantur cum

aqua vitæ supra scripta: aut cum clareto sequenti. sicut fecerat quidam comes palatinus. Aqua autem viridis fit hoc modo. Recipe aque vitæ quater distillate per alembicum in balneo Mariæ libras quatuor, mellis exiccatae. ℥. iij. balsami the. ℥. ij. fundatur aqua vitæ super herbis predictis, & debent ita omnia requiescere, per dies octo, deinde ea utre. Et nota, q̄ herbe non debent exiccari in sole, sed ad aerem, quia si in sole exicarentur, aqua deueniret obscura: sicut si esset succus alicuius herbe. Sed si herbe ad aerem exiccantur, habet colorem viridem pulcherrimum, & est amenissima bibendi. Fit autem claretum hoc modo. Recipe vini albi optimi libras quatuor, zuccari albi duri. ℥. iiij. cinnamomi electi. ℥. i. coriandri preparati. ℥. iij. gariofilorum. ℥. ij. granorum paradisi, zinziberis albi. añ. s. i. ℥. macropiperis. ℥. ij. zedoarie. ℥. s. Omnia conterantur subtilissime, & in puluerem redigantur, postea debet colari, sicut fit apud Gallos, in vino aromatizzato: quod Gallice dicitur ypcras. Referuetur in vase stanneo, & cum aqua precedenti ab aliquibus solet sumi. Virtutes autem aquæ predictæ sunt hæc.

Valet ad memoriam, si bibatur omni die. ℥. s. mixturæ aque rosæ. Ad merini. ℥. s. aque maioranæ, aque melisse añ. s. ij. Ad maniam, vel etiam do moriam. lorem cerebri, ex frigore procedentem. Accipe de hac aqua. ℥. s. aque Ad mæthonicæ, aque polij añ. s. ij. misceantur simul, & madesac lintheum, circumuoluendo caput. Vel bibat omni die huius aque. ℥. ij. aque bethonica. ℥. iij. Accipiantur etiam pillulæ aureæ, & cochia añ. ℥. i. fiant pillulæ cum aqua bethonica, cape in numero. v. & sume omni die, quæ

Ad vadis dormitum, vel etiam quādo surgis dianthos in tabulis. 3. 1. Ad vertiginem capitis. Recipe huius aquæ. 2. 1. 3. 1. aquarum lauendulæ, sal- nē capit. tuiæ añ. 3. 1. ij. & sumat omni die stomacho ieiuno diapliris cum musco caluiciē 3. m Nicolaum. Ad caluiciem. Recipe aquæ lilij albi; barbæ Aaronis dealban añ. 3. 1. 3. 1. huius aquæ. 2. 1. 3. 1. vel. 3. 1. vi. addendo olei tartari. 3. 1. Ad mundi- ficandam & dealbandam faciem. Accipe aquæ florum fabarum par- tem vnam; aquæ prædictæ partes duas, misceantur simul, & omni die lauabis semel faciem. Potes etiam omni die sumere de aqua prædicta partem vnam, & de vino optimo partes duas, bibatur stomacho ieu- no, & valebit ad idem. Ad surditatē. Omni mane & sero de hac aqua impones ad aures, inde quartam partem horæ cubabis, & requiesces super eandem aurē, vt iterum egrediatur. Vel recipe huius aquæ, vini optimi añ partes equales, sumať omni die stomacho ieiuno. Ad ver- mes aurium. Accipe de aqua prædicta. 2. 1. 3. 1. succi rutæ, succi foliorū persici añ. 3. 1. ij. Si autem non possis habere succos, accipies aquam ab eis distillatā, addendo modicum de alo e patico, subtilissime trito & puluerifato, & de his omni mane & sero parum in ipsam aurē distil- labis, iacendo super aliud latus, & post modicū temporis iacebis sup- latus, vbi sunt vermes; & statim exhibunt, & morientur. Ad optalmiā. Recipe aque prædictæ. 2. 1. 3. 1. aquæ feniculi, aquæ polij, aquæ valerianæ añ. 3. 1. imponantur ad oculos. Ad tumore gingiuarū. Recipe vini al- bi. 2. 1. ix. piretri. 2. 1. coquantur simul, & de hoc cape partem vnā, & de aqua prædicta partem vnam, deinde teneas hæc mixta in ore, & sepius uarum. recentem accipias, hoc fac toties, donec conualescas. Ad fetore oris vel fetorem narium: detur omni die. 2. 1. 3. 1. cum vini albi, in quo sint bullitæ mētha- oris vel & rosæ rubæ. 2. 1. addendo parū musci Aliqui tamen accipiunt aquæ narium prædictæ. 2. 1. 3. 1. aquarum roris marini, & rosarum rubearum añ. 2. 1. 3. 1. mi- sceantur simul: & impendatur muscus in panno serico, & ambra bo- na; añ grana. vi. & gingiuas cum illo panno serico impendente in a- qua: sepius laues: cottidie saltem semel aut iterum. Potes etiam bibere de aqua prædicta omni mense. 3. 1. 3. 1. Ad epilepsiā bibatur omni die. 2. 1. 3. 1. cū aquæ peonie. 2. 1. Aliqui vero ita faciūt. Recipiunt radicē & gra- na peoniæ: visci quercini añ. partes æquales: bulliunt in vino albo o- ptimo; & datur patienti cum aqua prædicta. Ad paralysim debent mē- paralysim. bra sepius illiniri cū aqua prædicta. Et de hac aqua bibatur omni die tempore matutino. 2. 1. 3. 1. vespere aut sumes diacastoreū; cū vino albo: in quo coquantur lauendulæ; saluæ; granorum iuniperi añ. M. 1. supero

huius aquæ:

infundendo de vino optimo libras quatuor. Ad loquelam amissam. Recipe de aqua supradicta. $\frac{2}{3}$. s. aquarum lauendulæ, peoniæ: saluæ ana. $3.ij.$ bibatur & recipiatur metridati. $3.1.$ cum vino: in quo bullierit castoreum. Ad melancoliam. Recipe de aqua predicta. $\frac{2}{3}$. s. cum aque buglossæ. $\frac{2}{3}$. $1.$ aquæ basiliconis, aquæ melissæ ana. $3.ij.$ aquæ scolopendriæ: boraginis ana. $3.1.$ misceantur insimul: & bibatur tribus horis ante prandium. Sume etiam tabulam vnam cōfectionis leticiæ Galieni, vel letificantis Almanforis, Ad putrefactionē epatis. Recipe de hac aqua. $\frac{2}{3}$. s. cum aqua epaticæ, & aqua ana. $\frac{2}{3}$. bibatur omni sero. $\frac{2}{3}$. $1.$ vel. $\frac{2}{3}$. $1.$ s. & tēpore matutino duabus aut tribus horis ante prandium sumatur diarhodon abb. s. m Nicolaum. Ad hidropisim. Recipe de aqua predicta partem vnam: aque florū sambuci partes. $ij.$ aque feniculi partes. $ij.$ misceantur simul: & omni vice bibes. $\frac{2}{3}$. s. Vespere autem cum volueris ire cubitum: sumatur tyriacæ magnæ Calieni. $3.1.$ in vino: cum quo bullierint petrosilium: feniculum, apium radices capillorum veneris ana pars vna: vini partes. $ix.$ bulliantur vsq; ad consumptionē tertię partis. Et de trib⁹ in tres dies det^r hydropico duabus vel tribus horis ante prandium dialaccē s. m Mesue. $3.ij.$ Caueat egrotans a potationibus superuacuis: quia in hoc morbo: quanto minus homo bibit: tanto plus mingit: & cōtra. Ad lapidem. Recipe de aqua predicta partem vnam: aque saxifragiæ: aque alkikengi: aque millii solis, aque rafani, ana partes. $z.$ & vna hora post portionem hanc detur lī contripon. $3. z.$ Ad sterilitatem. Recipe aque huius. $3. z.$ vini albi. $\frac{2}{3}$. $1.$ aq̃ sterilis liliorum croceorū, aque rorismarini, aque matricarię ana. $3. z.$ bibatur mane aut sero, omni hebdomada vtendo duabus aut tribus vicibus diamargariti s. m Auicennam. $3. z.$ Habet alias innumerabiles virtutes, quas breuitatis causa omitto.

Ad loquelā amissā, melācoliam: putrefactionē

hidropisim.

lapidē

sterilitatem.

Abes ergo mi Foelix iucundissimi hoc opus tibi
dicatum, quod quanta ex lectione collegerim, fa-
cile a diligenti lectore potest dignosci. Quod uti-
nam eo ab omnibus suscipiatur animo, quo a
me est editum. Potuisssem multa inferere, atque adij-
cere. Sed quum adeo copiose de omnibus his duo
contubernales, Arnoldus scilicet, & Lullius, tum
etiam eorum discipulus Ioannes de rupescissa,
aliique quamplures modernorum disseruerint, non immerito, ne furti accu-
saremur, plerumque non illepida omisimus, quamquam plura ex eis deprompse-
rimus. Ingenui enim pudoris est (teste Quintiliano) profiteri per quos
profeceris. Adiunxissemus plura, nisi tedium legentibus ingerere pu-
tassemus. Longa enim lectio sepius deturbat legentem. Ideoque recep-
tui canere, & reliqua, quae eiusdem sunt artis, in calamo relinquere con-
sultum videbatur. Tu mi Foelix hoc opus commendatum habe: & pro-
viribus: ut semper erga me fuisti humanissimus, ab inuidorum morsu
sibus defende. Suscipies breui tempore, deo sanitatem & bonam valie-
tudinem prestante, maiora, accuratiori etiam perlustrata lance. Tem-
poris enim breuitate impulsus, partim incorrecta: partim semipfecta
reliquimus. Qua ex re, si quippiam in eo inuentum fuerit: quod lecto-
ri rabido non faciat ad stomachum: tempus breue me excusaturum non
ambigo. Vale: & philippum tuum: ut consuesti: amato. Exactum Fri-
burgi Helueticorum. vi. Kalendas Martias. Anno domini 1535.

Sequitur index huius opusculi: quod Cœlum
philosophorum dicitur.

Ep̃la dedicatoria huius libri ad Felicem de Genasio Valentinũ	2
Regula autentica de stellis cœlo philosophico applicandis	3
Distillatorium aquæ vitæ brachiatum s̃m Lullium	3
Prologus huius libri	3
Caput. 1. Quid sit quinta essentia cuiuslibet materiæ simplicis	4
Caput. 2. Quomodo extrahatur quin. essen. vini per distillationem	5
Caput. 3. Quomodo materia rudis distillationi minus obediens debeat putrefieri	7
Caput. 4. Quomodo possit cognosci, an vinum digestum circulatoriæ distillationi sit aptum	9
Caput. 5. Quomodo sit distillandum circulatorie	10
Caput. 6. Quæ sit differentia inter digestionem & circulationẽ	10
Caput. 7. De modo extrahendi quin. essen. absq; villo labore vel expensa	11
Caput. 8. De modo facili distillandi circulatorie; & extrahendi quantum esse absq; villo igne	12
Caput. 9. De modo extrahendi quin. essen. a quatuor elementis ad resoluendum in ea Solem pro auro potabili	13
Caput. 10. Quomodo fiat quin. essen. pro tincturis metallorum	15
Caput. 11. De modo extrahendi quin. essen. in qua potest resolui aurum, ad faciendum aurum potabile	21
Caput. 12. Quomodo extrahenda sit quin. essen. mellis, quæ ingreditur aurum potabile	22
Caput. 13. Quomodo extrahenda sit quin. essen. ex chelidonia	23
Caput. 14. De modo extrahendi quin. essen. ex sanguine humano: ovium; carnibus &c.	26
Caput. 15. De modo extrahendi quin. essen. ex pomis, piris, & alijs fructibus	27
Caput. 16. De modo extrahendi quin. essen. a floribus herbis & radicibus	27
Caput. 17. Quomodo extrahenda sit quin. essen. ab anthimonio	29
Caput. 18. De modo extrahendi quin. essen. a Sole	29

Residuum

Caput. 19. De modo distillandi per descensum	30
Caput. 20. De modo claudendi vasa sigillo Hermetis	32
Caput. 21. De modo distillandi acetum & vrinam humanam: in quibus omnia metalla calcinata resolui possunt	32
Caput. 22. De modo distillandi mel: quod ipsum aurum potabile ingreditur.	33
Caput. 23. De auro potabili communi	34
Caput. 24. De auro potabili absq; aqua forti	36
Caput. 25. De auro potabili absq; terra vel aqua forti	38
Caput. 26. De auro potabili cum speciebus aromaticis	40
Caput. 27. De auro potabili ex floribus cordialibus	41
Caput. 28. De auro potabili ex quita essentia p lapidē	44
Caput. 29. De auro potabili cum melle	44
Caput. 30. De auro potabili ex solo auro et aqua vitę	44
Caput. 31. De auro potabili cuiusdā episcopi Treuerēsis	44
Caput. 32. De auro potabili ex vino gręco vel similibus & speciebus aromaticis	46
Caput. 33. De alio auro potabili excellenti	47
Caput. 34. De auro potabili cum gemmis	48
Caput. 35. De auro potabili ada paralissim	49
Caput. 36. De alio auro potabili bono	49
Caput. 37. De alio auro potabili cum aqua forti	49
Caput. 38. De alio auro potabili	50
Caput. 39. De auro potabili volatili	51
Caput. 39. De alio auro potabili	52
Caput. 40. De alio auro potabili preciosissimo	52
Caput. 41. De auro potabili vegetabili	52
Caput. 42. De vltimo auro potabili	54
Caput. 43. De aqua vitę composita pro hominibus frigide complexionis vel regionis	54
Caput. 44. De aqua vitę composita Fridericii tertii	55
Caput. 45. De alia aqua vitę composita	55
Caput. 46. De alia aqua vitę composita	56
Caput. 47. De alia aqua vitę composita	56
Caput. 48. De alia aqua vitę composita	56
Caput. 49. De alia aqua vitę composita, qua utebatur quidam comes platinus	57

Caput. 50. De alia preciosa aqua vitæ composita	57
Caput. 51. De alia aqua vitæ composita, bona	59
Caput. 52. De alia aqua vitæ composita	59
Caput. 53. De alia aqua vitæ composita	59
Caput. 54. De alia aqua vitæ composita: quæ valet ad veriginem capitis, & paralysim	59
Caput. 55. De alia aqua vitæ composita valde preciosa	59
Caput vltimum. De alia aqua vitæ composita omnium aliarum preciosissima	60
Epilogus operis huius	

Excusum est hoc præclarum Philippi Vlstadij opusculum Argento
rati, arte & impensa Ioannis Grienynger Anno a virgineo partu
M.D. XXVIII. In die sancti Egidij. Cū Cæsare & Hispanicæ
maiestatis Priuilegiorum obtentu: ne quis audeat hoc
in decennio imprimere, aut impressioni alicubi trade
re, Sub mulcta. x. marcarū auri. Iuxta præfatę
cautionis edictum.

72
73
74
75
76
77
78
79
80

...
...
...
...
...
...
...
...
...

...
...
...
...
...
...
...
...
...

